

Student: Freek Jansen

Studentnummer: 3683613

Begeleider: André van der Velden

Datum: 18 december 2015

Masterscriptie Film- en Televisiewetenschappen

Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht

**Een publieksonderzoek naar de constructie van beleving rondom en in de
Pathé bioscopen van Eindhoven, Tilburg en Breda.**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Theoretisch kader	4
3. Methode	13
4. Analyse ligging en ruimtelijke indeling	17
5. Analyse interviews	25
6. Conclusie	33
7. Discussie	37
8. Literatuurlijst	39
9. Bijlagen	42
9.1 Vragenlijst interviews	42
9.2 Plattegronden bioscopen	44
9.3 Transcripten interviews	46
9.3.1 Transcript interview Suze Moor	46
9.3.2 Transcript interview Job Menue	58
9.3.3 Transcript interview Thijmen Braadbaart	69
9.3.4 Transcript interview Thomas Snuverink	75
9.3.5 Transcript interview Pleun van Onzenoort	92
9.3.6 Transcript interview Melisse Helena Pieters	100

1. Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten (NVB) verwacht dat de markt komende jaren blijft groeien. De populariteit van streamingdiensten als Netflix, HBO en Popcorntime, illegale downloads en geavanceerde thuisbioscoopssystemen doet daar volgens directeur Gulian Nolthenius niets aan af. De bioscoop blijft een totaal andere beleving. Net als theater en voetbal is het een avondje uit, een sociaal gebeuren.¹

De Nederlandse bioscoopmarkt trekt aan. In juli 2015 kondigde het Belgische beursgenoteerde bedrijf Kinepolis aan, vier nieuwe megaplexen te gaan realiseren in Nederland.² In september nam de Britse bioscoopketen Vue de eenentwintig JT Wolff bioscopen over, waardoor marktleider Pathé, dat nu nog drieënveertig procent van de Nederlandse markt bedient, er binnen een kwartaal twee flinke concurrenten bij heeft gekregen.³

Dat de bioscoop een andere beleving biedt dan thuisentertainment zoals Netflix, HBO en Popcorntime, valt niet te ontkennen. Het 'gevaar' dat mensen films gaan kijken op andere plekken dan de bioscoop, is echter niet nieuw. Om het toentertijd dalende bioscoopbezoek tegen te gaan, kozen Nederlandse bioscopeigenaren halverwege de jaren negentig in navolging van hun collega's in het omringende buitenland voor de realisatie van een nieuw soort bioscoop: de multiplex.⁴ Filmtheaters met minimaal zeven zalen waarbij de nadruk kwam te liggen op een goede bereikbaarheid, service, comfort en een ruime filmkeuze voor de gasten. Naast deze aspecten werd ook meer aandacht besteed aan technologische innovaties op het gebied van de filmbeleving, zoals *surround sound*, *3d*, *IMAX*, *high frame rate* en *Dolby Cinema*. Al deze ontwikkelingen streven hetzelfde doel na: het bezoek aan een bioscoop moet zich blijven onderscheiden van het thuisentertainment en verheven worden tot een bijzondere belevenis; bioscoopbezoek moet meer zijn dan alleen het bekijken van een film, het moet een ervaring worden waar nog lange tijd over nagepraat wordt.

¹ Annemieke van Dongen, "De BIOS is springlevend," *Dagblad de Limburger*, 7 september 2015, 14.

² Ibidem, 14.

³ Annemarie Sterk, "Groot, groter, grootst: Ga jij straks alleen nog naar de film in een megabioscoop?" *NRCQ*, 15 september 2015.

⁴ In 1988 opende in Milton Keynes in Engeland een bioscoop met 10 zalen. In 1988 opende in Brussel in België een bioscoop met 25 zalen. Dat Nederland achterliep met deze ontwikkelingen laten de volgende cijfers zien: In 1998 telde Nederland 3 multiplexen, terwijl België er 15, Duitsland 52 en Engeland 96 had. Bron: "Multiplexes in Europe – number of sites," *Media Salles European Cinema Yearbook 1998*, geraadpleegd op 5 oktober 2015, <http://www.mediasalles.it/yearb98/multicom.htm>. Zie ook: "Density of Monoscreen Cinemas, Multiscreens and Multiplexes," *Holland Film Nieuws*, 1 december 1995, 14.

De laatste tijd is er ook een verandering waarneembaar in de manier waarop de consument door deze steeds grotere en technologisch geavanceerdere filmpaleizen wordt aangesproken. Waar bij innovaties eerder de nadruk vooral lag op de (vertonings-)technologie in de filmzaal, is vandaag de dag het traject naar en de beleving van de ruimte rondom die zaal net zo belangrijk.⁵ Voorbeelden zijn te vinden in de ruimtelijke indeling van de foyer, de ticketverkoop, consumptieverkoop, zaalindeling en het al dan niet achterwege laten van pauzes tijdens de film.

De laatste zin van het openingscitaat toont aan dat naar de bioscoop gaan nog steeds gezien wordt als 'sociaal gebeuren'. In navolging van bioscooponderzoek dat Phil Hubbard in 2003 heeft gedaan in Engeland, zal dit onderzoek echter aantonen dat het hedendaagse multiplex-bezoek niet meer gezien moet worden als een sociale activiteit in de traditionele zin van het woord, maar als een geïndividualiseerde vorm van vrijetijdsbesteding waarbij er sinds de komst van de multiplex bioscopen aandacht is ontstaan voor kleine groepen en individuele bezoekers. Het gegeven dat het onderzoek van Hubbard in Engeland is gedaan, en tevens meer dan tien jaar oud is, maakt een soortgelijk onderzoek op Nederlandse bodem nog interessanter. Op technologisch, sociaal, cultureel en economisch vlak kan in tien jaar immers veel veranderen. De bioscoopbezoeker is door de jaren heen op een andere manier aangesproken; dit komt enerzijds door de geografische ligging van de bioscopen, die zowel in het stadscentrum, als ook aan de rand van steden kunnen liggen. Anderzijds komt dit door de inrichting van de bioscoopruimte, die zich richt op een bepaalde vorm van *scripting* van het bioscoopbezoek en hiermee zijn invloed uitoefent op de bioscoopervaring.

Door gebruik te maken van de bevindingen van Hubbard, zal in deze scriptie worden onderzocht of de Nederlandse bioscopen van Pathé in Eindhoven, Tilburg en Breda een beleving construeren die gericht is op het in stand houden van de door Hubbard omschreven *space bubble*: de persoonlijke ruimte van de bezoeker dient zo min mogelijk doorbroken te worden door externe factoren. Hierbij zal ook worden onderzocht hoe locatie en indeling van de ruimte hierin faciliteert.

Voor dit onderzoek is de volgende hoofdvraag geformuleerd: Hoe hebben geografische ligging en ruimtelijke indeling van de Pathé bioscopen in Eindhoven, Tilburg en Breda invloed op de bioscoopervaring van de bezoeker?

Deze hoofdvraag valt op te delen in drie aspecten, namelijk; de geografische ligging van de bioscopen, de ruimtelijke indeling van de bioscopen en de bioscoopervaring van de bezoeker. Daarom zijn de volgende deelvragen geformuleerd: Hoe zijn de bioscopen gesitueerd in de

⁵ Jan Holmberg, "Ideals of Immersion in Early Cinema," *Cinémas: Journal of Film Studies*, 14:1 (2003): 132-134.

verschillende steden? Op welke manieren wordt de ervaring binnen de Pathé bioscopen geconstrueerd? Aan welke aspecten van de bioscoopbeleving wordt door de bezoekers van de verschillende Pathé bioscopen waarde gehecht, in het bijzonder waar het de ervaring van een zogeheten space bubble betreft?

De eerste twee deelvragen zullen worden beantwoord door de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de drie Pathé bioscopen te analyseren. De derde deelvraag zal worden beantwoord via het analyseren van de door diepte-interviews verkregen antwoorden van verschillende bezoekers aan de bioscopen van Pathé in Eindhoven, Tilburg en Breda.

Voordat er een antwoord gegeven kan worden op bovenstaande vragen, zullen in het theoretisch kader relevante concepten en theorieën uiteen worden gezet. In het methodologische hoofdstuk zal vervolgens eerst aandacht zijn voor primair bronnenonderzoek als methode voor het analyseren van de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de bioscopen. Tevens zal in dit hoofdstuk kwalitatieve inhoudsanalyse als methode voor het analyseren van interviews worden toegelicht en zal er worden ingegaan op de motivatie voor deze methode. Hierna zal er worden gekeken naar de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de verschillende bioscopen in dit onderzoek. In de analysesectie zullen de relevante thema's, die gedestilleerd zijn uit de analyse van de kwalitatieve data, worden gepresenteerd. Tot slot zal er in de conclusie een antwoord worden gegeven op de hierboven beschreven hoofd- en deelvragen. Daarnaast zullen er enkele aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek. In de bijlage sectie van deze thesis zijn de vragenlijsten en transcripten van de interviews terug te vinden.

2. Theoretisch kader

New Cinema History

Richard Maltby stelt in zijn artikel “New Cinema Histories” dat er de laatste jaren een verandering plaatsvindt in filmwetenschappelijk onderzoek waarbij de aandacht verschuift van de content van films naar de circulatie en consumptie van films. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor de bioscopen, die onderzocht worden als plaatsen van sociale en culturele uitwisseling.⁶ Onderzoek naar deze processen is volgens Maltby belangrijk, omdat het publiek van oudsher meer waarde hechtte aan de ervaring binnen de bioscoop dan aan de film zelf.⁷ Filmhistorisch onderzoek waarbij geprobeerd wordt door analyses van filmvertoningen, filmprogrammeringen en receptiegedrag sociaal-culturele processen beter te begrijpen wordt door Maltby *new cinema history* genoemd.⁸

Er wordt door Richard Maltby onderscheid gemaakt tussen *film history* en *cinema history*.⁹ New cinema history verschilt van film history, omdat eerstgenoemde onderzoeksbenadering zich in tegenstelling tot de tweede bezighoudt met de geschiedenis van productie, producenten, auteurs en film. Deze filmwetenschappelijke richting is volgens Maltby veelal beoordelend van aard en voornamelijk bezig met het begrijpen van complexe economische, esthetische en sociale systemen, die mogelijk invloed hebben op de vorm, die films krijgen.¹⁰ Het gebrek aan aandacht voor de ervaring van de bioscoopbezoeker binnen deze richting, wordt opgevangen door new cinema history. Maltby acht dit van belang, omdat de ervaring van film wordt beïnvloed door sociale, culturele, historische en ruimtelijke factoren.¹¹

Omdat new cinema history deze uiteenlopende factoren een plaats wil geven in het onderzoek, zijn er op dit terrein onderzoekers afkomstig uit verschillende disciplines. Bioscopen hebben volgens Maltby sociale en culturele relevantie omdat ze verschillende eigenschappen hebben, die verder gaan dan alleen de filmtekst; het functioneren van bioscopen is nauw verbonden met – om maar een paar aspecten te noemen – de organisatie van arbeidsprocessen, de vormgeving van de stedelijke

⁶ Richard Maltby, “New Cinema Histories,” in: Richard Maltby, Daniel Biltereyst en Philippe Meers (eds.) *Explorations in New Cinema History: Approaches and Case Studies* (Chichester: Blackwell Publishing Ltd., 2011), 3.

⁷ Richard Maltby, “On the Prospect of Writing Cinema History from Below,” *Tijdschrift voor mediageschiedenis* 9 (2006), 85.

⁸ Richard Maltby, Melvyn Stokes en Robert C. Allen, *Going to the Movies: Hollywood and the Social Experiment of Cinema*, (Exeter: University of Exeter Press, 2007), 174.

⁹ Maltby, “New Cinema Histories,” 3-4.

¹⁰ Maltby, “New Cinema Histories,” 4.

¹¹ Daniel Biltereyst, Richard Maltby en Philippe Meers, *Cinema, Audiences and Modernity: New perspectives on European Cinema History* (London: Routledge, 2012), 13.

ruimte, het openbaar vervoer en praktijken van vrijetijdsbesteding. Om die reden zijn bioscopen interessant als onderzoeksobject voor geografen, sociaal historici, economen, antropologen en ga zo maar door.¹²

Een ander kenmerk van new cinema history is, dat deze vorm van filmwetenschappelijk onderzoek uitgaat van micro-geschiedenissen; er wordt geprobeerd inzicht te krijgen in lokale processen voordat er uitspraken gedaan worden op macroniveau.¹³ Maar kunnen specifieke verhalen over lokale mensen, instituten, gebeurtenissen en gemeenschappen bevindingen voortbrengen, die bruikbaar zijn voor andere onderzoekers? Maltby vindt van wel. New cinema history kan alleen degelijke, grootschalige, vergelijkende analyses leveren wanneer er een basis is van micro-historisch onderzoek. Juist door het uitvoeren van kleinere praktische projecten met vormen van dataverzameling (op basis van specifieke protocollen en methodes) die onderling uitwisselbaar zijn, worden vergelijkende analyses op regionaal, nationaal en continentaal niveau mogelijk.¹⁴ Micro-historisch onderzoek draagt hierdoor bij aan de kennis van wat door Karel Dibbets 'the infrastructure of cultural life' wordt genoemd.¹⁵ Deze culturele infrastructuur gaat verder dan het groeperen van culturele objecten door maker, stijl en periode, doordat het zich richt op relaties die bestaan tussen culturele en sociaal-economische contexten.¹⁶

Dit scriptieonderzoek kan onder de noemer van de new cinema history geplaatst worden omdat ik me niet richt op de tekstuele analyse van een film, maar in plaats daarvan aandacht heb voor de bioscopen en het filmpubliek. Bovendien voer ik publieksonderzoek uit, in overeenstemming met de opvattingen van Maltby. Tegelijkertijd probeer ik, door me te richten op de regionale Nederlandse filmcultuur, met dit onderzoek bij te dragen aan het in kaart brengen van de Nederlandse infrastructuur van het culturele leven waar Dibbets over schrijft.¹⁷ Hierbij gebruik ik een soortgelijk regionaal onderzoek dat gedaan is door Phil Hubbard in de omgeving van Leicester, Engeland als referentiepunt. Voordat ik nader inga op dit onderzoek van Hubbard, zal ik echter eerst de term

¹² Maltby, "New Cinema Histories," 8-9.

¹³ Ibidem, 13.

¹⁴ Ibidem, 13.

¹⁵ Harry van Vliet, Karel Dibbets en Henk Gras, "Culture in Context: Contextualization of Cultural Events," in *Digital Tools in Media Studies: Analysis and Research : An Overview*, geredigeerd door Michael Ross, Manfred Grauer en Bernd Freisleben (London: Transaction Publishers, 2009): 27-34, 28.

¹⁶ Ibidem, 28.

¹⁷ Karel Dibbets is een van de initiatiefnemers van cinemacontext.nl, een website en hulpmiddel om onderzoek te doen naar de filmhistorische cultuur in Nederland. De website biedt informatie over het wie, wat, waar, en wanneer van filmvoorstellingen en distributie van vroeger tot het heden. Musea en archieven hebben de laatste jaren hun collectie gedigitaliseerd. Cinemacontext.nl probeert deze data op een overzichtelijke en transparante manier te presenteren zodat onderzoekers en andere geïnteresseerden er hun voordeel mee kunnen doen.

beleving verder toelichten en een koppeling maken naar *the customer experience model*. Waar komt dit model vandaan, wat zijn de karakteristieken ervan en waarom is het van belang voor mijn onderzoek?

The customer experience model

As goods and services become commoditized, the customer experiences that companies create will matter most.¹⁸

Met deze zin opent het artikel 'Welcome to the Experience Economy' van Pine en Gilmore. In het artikel stellen de auteurs dat er een verandering heeft plaatsgevonden van een industriële economie naar een diensteneconomie en vervolgens naar een economie die gericht is op het bieden van ervaringen.¹⁹ Het product of de dienst, die bedrijven aanbieden, is niet langer genoeg om zich te onderscheiden van de concurrent. Bedrijven moeten daarom als "extra" in relatie tot hun product of dienst ook nog ervaringen organiseren om de consument voor zich te winnen.²⁰ Pine en Gilmore omschrijven deze ervaring, de *experience* als volgt:

An experience occurs when a company intentionally uses services as the stage, and goods as props, to engage individual customers in a way that creates a memorable event.²¹

Een kenmerk van een beleving is dat het een door de aanbieder vooraf uitgedachte ervaring is die zich binnen een bepaalde tijdspanne openbaart aan de gast; degene die het product of de dienst koopt. Deze gast is volgens Pine en Gilmore op zoek naar sensaties die resulteren in een memorabele en persoonlijke ervaring. Door gasten op een emotionele, fysieke of intellectuele manier te betrekken, wordt er een persoonlijke ervaring bewerkstelligd.²²

Ondanks dat bedrijven veelal goederen en diensten aanbieden, bedoeld voor de massa, is het volgens Pine en Gilmore van belang dat bedrijven zich verplaatsen in de omgeving en interesses van de individuele klant. Door dit individuele aspect als uitgangspunt te nemen, kunnen bedrijven klant-unieke belevingen creëren.²³

¹⁸ B. Joseph Pine en James H. Gilmore, "Welcome to the Experience Economy," in *Harvard Business Review* (1998), 97.

¹⁹ Ibidem, 98.

²⁰ Ibidem, 98.

²¹ Ibidem, 98.

²² Ibidem, 99.

²³ B. Joseph Pine en H. Gilmore, *The Experience Economy: Work Is Theatre & Every Business a Stage* (Boston, MA: Harvard Business School Press, 1999), 72-74.

Denkend langs dezelfde lijnen als Pine en Gilmore, ontwikkelen John Howard Falk en Lynn Diane Dierking in hun boek *The Museum Experience* een model dat zij het *customer experience model* noemen en betrekking heeft op – de titel van het boek zegt het al – het functioneren van musea. Uitgangspunt hierbij is dat ervaringen van consumenten hun oorsprong vinden in de wisselwerking tussen de persoonlijke, sociale en fysieke context waar de consument zich op dat moment in begeeft.²⁴

De persoonlijke context refereert naar de persoonlijke, emotionele, cognitieve en socio-demografische karakteristieken, gedragingen, normen en waarden van de individuele consument.²⁵ Met andere woorden: ieder individu heeft een persoonlijke agenda. Alle individuen hebben bepaalde, eigen verwachtingen over het verloop en de uitkomst van de activiteit die ze ondernemen.

De sociale context heeft volgens de auteurs niet alleen betrekking op de mensen die de consument vergezellen bij een bezoek aan een museum, maar ook op de aanwezigheid en gedragingen van personeel in het museum zelf. Deze notie is net zo goed toepasbaar op de bioscoop: bioscoopbezoek vindt immers plaats binnen een sociale context. Of je nou in een groep gaat of in je eentje, je zal in contact komen met andere bezoekers of met het personeel van de bioscoop. De ervaring binnen een bioscoop is ook anders naargelang je gaat met je zoon of dochter, je vrouw, of een stel vrienden. Daarnaast heeft het wel of niet druk zijn binnen de bioscoop invloed op de ervaring. Door het begrijpen van de sociale context, kan het verschil in gedragingen binnen sociale groepen volgens de auteurs beter worden begrepen.²⁶

Net als een museum is de bioscoop een fysieke setting, een ruimte in een bepaalde tijd en op een bepaalde plaats. De fysieke context omvat volgens Falk en Dierking verschillende elementen: (1) architectuur en design, (2) de architectuur van de ruimte (zowel binnen als buiten), (3) het gevoel dat een omgeving oproept bij de gebruikers van een ruimte, (4) de objecten en activiteiten die aanwezig zijn in de fysieke omgeving.²⁷

De combinatie van de deze drie contexten beïnvloedt de individuele consument. De interactie tussen deze contexten resulteert uiteindelijk in de customer experience. Daarom zijn consumentenervaringen altijd persoonlijk en subjectief; ieder individu begrijpt, organiseert en

²⁴ John Howard Falk en Lynn Diane Dierking, *The Museum Experience* (Washington: Whalesback Books, 1992), 4-6.

²⁵ Ibidem, 2.

²⁶ Ibidem, 2-3.

²⁷ Ibidem, 3.

interpreteert de gegeven informatie binnen een belevingsgerichte activiteit op een unieke manier. Falk en Dierking zeggen hierover het volgende:

The visitor's experience can be presented by a series of snapshots, each freezing in time a moment of interaction of the three contextual components. The Interactive Experience Model predicts that a visitor's experience can best be understood by looking, over time, at the series of critical intersections of the three contexts.²⁸

De vergelijking met het museum gaat overigens niet helemaal op. In een museum proberen curatoren een tentoonstelling zo te arrangeren dat bezoekers langs of om de objecten heen lopen. Dit gebeurt niet altijd. Soms zal de bezoeker echter (door bijvoorbeeld de architectuur van de ruimte) langs bepaalde delen van de tentoonstelling lopen zonder kennis te nemen van de objecten in die ruimte, omdat de route die genomen kan worden niet vast staat; hierdoor gaan ze geen deel uitmaken van de onmiddellijke context van de bezoeker en dragen dus ook niet bij aan de geconstrueerde ervaring. Met andere woorden; de keuzes die een bezoeker tijdens het bezoek maakt, zorgen voor het verschil tussen een potentiële ervaring en een werkelijke ervaring (*potential* en *actual experience*).²⁹

In een bioscoop is het verschil tussen een *potential* en een *actual experience* minder groot omdat het traject dat een bioscoopbezoeker aflegt, voor haast ieder individu hetzelfde is. Er moet een kaartje gekocht worden, men loopt langs de consumptieverkoop en gaat vervolgens de zaal in. De ervaring binnen een bioscoop is dus in grotere mate gestandaardiseerd.

Als we ervan uitgaan dat er inderdaad sprake is van drie soorten contexten waar door bedrijven rekening mee gehouden dient te worden bij het creëren van betekenissen voor consumenten, valt ook te begrijpen dat het een uitdagende taak is voor bedrijven om te voldoen aan de verwachtingen en wensen van de consument. Ieder individu heeft immers zijn eigen verwachtingen en wensen. Binnen deze standaardisatie is de uitdaging voor de Pathé in acht te nemen waar en wanneer de drie verschillende contexten overlappen.

Een vergelijkbare opvatting over het aanspreken van het individu komt naar voren in het boek *Management en marketing van culturele belevingen*. Hierin stellen auteurs Willy Faché en Dirk Noordman dat managers in de culturele belevingssector zich sinds eind jaren tachtig bewust zijn

²⁸ Ibidem, 6.

²⁹ Ibidem, 4.

geworden van de noodzaak van het creëren van de voorwaarden voor een fundamentele verhoging van de belevingswaarde voor de bezoekers, om in een concurrerende vrijetijdssector te overleven.³⁰

Iedere keer wanneer een bezoeker van een (in dit geval) bioscoop contact heeft met een medewerker (of een andere mede-bezoeker) zal dat moment van interactie ook een beleving met zich meebrengen; eentje die positief of negatief de totaalbeleving beïnvloedt.³¹ De film is dus maar in beperkte mate verantwoordelijk voor hoe men zich het avondje uit herinnert. Een groot deel van de ervaring hangt af van andere factoren zoals de verwachtingen van de consument, de indeling van de ruimte en de sociale interactie die hiermee gepaard gaat.

Een museum, theater, bibliotheek of cultureel centrum moet volgens Faché en Noordman dan ook op een systematische wijze aandacht besteden aan alle elementen, die vanuit het gezichtspunt van de bezoeker van invloed zijn op de totaalbeleving.³² Voor bijvoorbeeld een bioscoop zou dit betekenen dat bij het ontwerp van de ruimte, rekening gehouden dient te worden met aspecten waar filmbezoekers waarde aan hechten. Deze aspecten vertonen overeenkomsten met het model dat Falk en Dierking hanteren en hebben volgens Faché en Noordman, als het om een bioscoop gaat, betrekking op drie dimensies, te weten: de superieure beeld- en geluidskwaliteit, optimalisatie van de fysieke context en de optimalisatie van de sociale context.³³

Dat de optimalisatie van de fysieke context nauw verweven is met de optimalisatie van de sociale context blijkt uit het onderzoek naar Engelse multiplexen van socioloog Phil Hubbard. Door de ruime opzet van de bioscopen waarin de verschillende ruimtes, van ticketverkoop tot zaalindeling, zijn uitgedacht, wordt de fysieke context geoptimaliseerd en is het mogelijk het sociale aspect van een bioscoopbezoek in grote mate te reguleren. Een leidend concept binnen zijn onderzoek is dat van de *space bubble*.

Space Bubble

Hubbard heeft tussen 2000 en 2005 onderzoek gedaan naar de beleving van bioscoopbezoekers in de omgeving van Leicester, Engeland. Hij heeft verschillende diepte-interviews afgenomen met de bezoekers van bioscopen in de omgeving van Leicester en geprobeerd te achterhalen wat de

³⁰ Willy Faché en Dirk Noordman, *Management en marketing van culturele belevingen*, (Garant: Antwerpen, 2011), 33.

³¹ Ibidem, 97.

³² Ibidem, 98.

³³ Ibidem, 34.

beweegredenen zijn om voor een bepaalde bioscoop te kiezen.³⁴ Hubbard concludeert dat we de aantrekkingskracht van multiplexen niet kunnen begrijpen door alleen te kijken naar de sociale betekenis die er mee samenhangt (bijvoorbeeld het idee dat ze centra zijn voor familie entertainment). Er moet volgens Hubbard ook worden gekeken naar de manieren waarop bezoekers de verschillende ruimtes in en rondom de multiplex ervaren. Ruimtes als de parkeerplaats, de foyer, de plaats en opstelling van consumptieverkoop zijn immers ontworpen met een bepaalde visie.³⁵ Hubbard stelt dat de opzet van de multiplex in Leicester een *script* volgt, waarbij alle ruimtes en handelingen die de bezoeker in en rondom die ruimte verricht, ontworpen zijn met het idee dat het contact dat de bezoeker heeft met andere mensen, geminimaliseerd kan worden.³⁶

Hubbard koppelt het idee van de gescripte ruimte aan een ander concept; die van de space bubble.

Bezoekers moeten nog steeds hun auto parkeren, een kaartje kopen, wat te eten of te drinken aanschaffen en richting de zaal lopen, maar al deze handelingen gebeuren volgens Hubbard met het behoud van sociale afstand; de bezoeker heeft in de praktijk weinig te maken met andere bezoekers, omdat de hele ervaring van de multiplex erop gericht is het contact met andere individuen of kleine groepen te minimaliseren. Als voorbeeld geeft hij de foyer, die vroeger een plek van samenkomst was, maar tegenwoordig een *space of flow* is geworden; de ruimte is erop ingericht de doorstroming van de groepen bezoekers zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.³⁷ Een andere manier waarop het sociale contact tussen bezoekers wordt geminimaliseerd is de manier van ticketverkoop. Door online je tickets te kopen, of ze af te halen bij een ticketmachine hoef je als bezoeker niet langer in de rij te staan om een kaartje te kopen en heb je geen contact meer met een kaartjesverkoper van vlees en bloed.³⁸ Het derde voorbeeld dat Hubbard geeft, vindt plaats in de zaal zelf. Doordat de bezettingsgraad van stoelen binnen de bioscoop in Leicester door respondenten als laag werd omschreven, was het mogelijk plaats te nemen op stoelen waar niemand direct naast zat. Een gegeven dat door de respondenten als prettig werd ervaren.³⁹

Hubbard concludeert aan de hand van de door hem gehouden interviews dat de consumerende mens steeds meer behoefte heeft aan veiligheid en zekerheid. Dit vindt de bezoeker in de space bubble, zijn eigen, persoonlijke ruimte die zo min mogelijk doorbroken mag worden:

³⁴ Phil Hubbard, "A Good Night Out? Multiplex Cinemas As Sites of Embodied Leisure," *Leisure Studies* 22:3 (2003), 259.

³⁵ Ibidem, 259.

³⁶ Ibidem, 262.

³⁷ Ibidem, 262.

³⁸ Ibidem, 262.

³⁹ Ibidem, 262.

The multiplex may thus be described as a quintessentially *sociofugal* setting in the sense that it discourages the disruption of the imaginary 'space bubble' that surrounds us: a bubble that we only allow to be violated by those who are known to us.⁴⁰

Volgens Hubbard wordt het bezoeken van een multiplex gepresenteerd en ervaren als een ongevaarlijke, voorspelbare manier van vrijetijdbesteding.⁴¹ Door de gescipte omgeving weet de bezoeker wat hem of haar te wachten staat, en juist door deze scripting is het mogelijk de space bubble intact te houden.

Hubbard past in zijn onderzoek, bewust of onbewust, het model van Falk en Dierking toe door de persoonlijke context (Hubbard bevraagt de respondenten over hun beweegredenen voor de keuze voor een bepaalde bioscoop) te koppelen aan een fysieke context (de beweegredenen bleken een fysieke grondslag te kennen; gevoel van veiligheid binnen de ruimte, indeling bioscoop) en een sociale context (Omgang met anderen kan door de ruimtelijke indeling van de bioscoop geminimaliseerd worden). Wat ook naar voren komt in het onderzoek van Hubbard, is dat bepaalde bezoekers de ene bioscoop boven de andere verkiezen, omdat deze de verwachtingen en wensen van de bezoekers in fysiek of sociaal opzicht in grotere mate respecteert. Ook hier zijn parallellen te trekken met het model van Falk en Dierking, die stellen dat er lange tijd sprake is geweest van een incompleet model van *the customer experience*. Een focus op de interactie tussen slechts twee van de drie contexten.⁴² Voor de komst van multiplexen waren de ruimtes binnen de meeste bioscopen klein en bovendien waren de bioscopen slecht onderhouden. Er was dus weinig aandacht voor de fysieke context.⁴³ Met de komst van multiplexen is er aandacht voor alle drie de contexten. Door de grote filmkeuze en de komst van een Pathé app met persoonlijke filmtips is er aandacht voor de persoonlijke context. De aandacht voor de fysieke context komt tot uiting in de realisatie van grote ruimtes, de aankleding van de bioscoop, de zithoekjes en de Pathé VIP met extra ruimte stoelen. Doordat het sociale aspect niet langer wordt opgedrongen, is er ook aandacht voor de sociale context. De mate waarin filmbezoek een sociale aangelegenheid is, heb je grotendeels (veel meer dan vroeger) zelf in de hand.

⁴⁰ Ibidem, 262.

⁴¹ Ibidem, 270.

⁴² Falk en Dierking, 6.

⁴³ Een voorbeeld is te vinden in het volgende artikel: "Megabios maakt meer van een avondje uit," De Telegraaf, 26 september 1992. In dit artikel wordt er een vergelijking gemaakt tussen de multiplex Kinopolis in Antwerpen en verschillende Nederlandse bioscopen in Amsterdam en omstreken. De conclusie van de auteur is dat de Nederlandse bioscopen begin jaren negentig hopeloos verouderd zijn en behoefte hebben aan een nieuw bedrijfsmodel zoals bijvoorbeeld bij de Kinopolis in Antwerpen.

Het onderzoek van Hubbard toont aan dat de multiplex in Leicester voldoet aan de verwachtingen en wensen van de bezoeker, door de fysieke context zo vorm te geven, dat de persoonlijke en sociale context van de bezoeker gerespecteerd wordt. De bioscoop elimineert negatieve associaties, door het belang van het individu binnen een vorm van massavermaak als filmbezoek te erkennen. Dit uit zich in wat Hubbard de space bubble noemt.

Of, en in hoeverre bioscoopbezoekers in Nederland deze scripting van de bioscoopruimte ervaren en hierbij ook belang hechten aan de instandhouding van de space bubble zal worden onderzocht in de analysesectie van dit onderzoek. Eerst zal echter de voor dit onderzoek gehanteerde methode worden uitgelegd.

3. Methode

Dit onderzoek maakt gebruik van twee analysesecties. In de eerste sectie zal worden ingegaan op de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de bioscopen. In de tweede sectie zal er aandacht zijn voor de ervaringen van de bioscoopbezoekers. Voor deze twee secties zijn verschillende onderzoeksmethodes toegepast.

Om de verschillende analysemethodes bij deze twee segmenten overzichtelijk te kunnen presenteren, is er in deze methodesectie voor gekozen dezelfde splitsing te hanteren als bij de analysesectie. In het eerste deel van dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de casus, het corpus en de analysemethode voor de analyse van de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de drie Pathé bioscopen. In het tweede deel van dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de casus, het corpus en de analysemethode voor de analyse van de afgenomen interviews met bioscoopbezoekers.

3.1 Methode analyse ligging en ruimtelijke indeling

3.1.1 Casus

Het verkrijgen van inzicht in de geografische situering van de bioscopen zou aanknopingspunten kunnen bieden met de huidige theoretische opvattingen over de space bubble waarover Phil Hubbard schrijft. Deze bubble begint immers niet pas in de bioscoop, maar strekt zich uit tot voor en na het bioscoopbezoek, waarbij de omliggende faciliteiten als parkeergelegenheid, openbaar vervoer mogelijkheden en uitgaansmogelijkheden de ervaring van de bioscoopbezoeker beïnvloeden.

3.1.2 Corpus

Er zijn meerdere redenen waarom er in dit onderzoek voor de Pathé bioscopen in Eindhoven, Tilburg en Breda is gekozen. Ten eerste behoren de multiplexen tot dezelfde keten, namelijk die van Pathé. Op dit moment is Pathé de grootste bioscoopexploitant in Nederland met tweeëntwintig bioscopen in zeventien steden en een marktaandeel van meer dan veertig procent.⁴⁴ Deze getallen tonen aan dat Pathé een grote speler is binnen het Nederlandse bioscooplandschap en daardoor een interessant onderzoeksonderwerp is: veel Nederlanders doen hun bioscoopervaringen op in de context van een bezoek aan een Pathé-bioscoop. Ten tweede bedienen de drie multiplexen in geografisch opzicht min of meer dezelfde regio, namelijk midden-Brabant. Een derde reden die de drie bioscopen tot een interessant onderzoeksobject maken, is het verschil in ligging van de

⁴⁴ Annemieke van Dongen, "De BIOS is springlevend," in *Dagblad De Limburger* van 7 september 2015, 14.

bioscopen ten opzichte van de stedelijke kern. Waar de bioscopen in Eindhoven en Tilburg in het centrum te vinden zijn, is de bioscoop in Breda aan de rand van het centrum gesitueerd.

3.1.3 Analysemethode

De informatie voor dit deel van het onderzoek is uit diverse bronnen verkregen. Er is zowel gebruik gemaakt van wetenschappelijke artikelen ter contextualisering van de opkomst van multiplexen in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten als van primair bronnenmateriaal in de vorm van krantenartikelen. Daarnaast was het verrichten van empirisch onderzoek van belang, omdat er tot nog toe weinig is geschreven over de multiplexontwikkeling in Nederland; zowel in geografisch als ruimtelijk opzicht. Aan de hand van afbeeldingen van Google Earth is er een kaart gemaakt waarbij er is gekeken naar de situering van de bioscopen in Eindhoven, Tilburg en Breda ten opzichte van de stedelijke kern. Hierbij is er aandacht geweest voor het volgende aspect; door wat voor soort faciliteiten worden de bioscopen omringd? Hierbij is gekeken naar spoorwegstations, het winkelgebied, uitgaansgebied en de parkeergelegenheden. Daarnaast is er een analyse gemaakt van de ruimtelijke indeling van de bioscopen. Hierbij is gebruik gemaakt van fotomateriaal van zowel de externe als innerlijke kenmerken van de bioscopen.

3.2 Analyse interviews

3.2.1 Casus

In dit deel van het onderzoek is er voor gekozen 6 semigestructureerde diepte-interviews af te nemen met bezoekers van Pathé bioscopen in Eindhoven, Tilburg en Breda. In plaats van het afnemen van diepte-interviews, had er ook gekozen kunnen worden voor het laten invullen van enquêtes door bioscoopbezoekers. De reden dat hier niet voor gekozen is, is dat het spreken over bioscoopbezoek een persoonlijke ervaring is, waarbij het waardevol is dat er op bepaalde aspecten of onduidelijke formuleringen doorgevraagd kan worden door de interviewer. De informatie die op deze manier vergaard wordt, zal rijker zijn dan bij invullen van een enquête omdat de mogelijkheid tot sturing tijdens het invullen van een vragenlijst niet aanwezig is en daardoor minder gemakkelijk recht wordt gedaan aan de ervaringen van de bezoeker.

De interviews zijn afgenomen bij de respondenten thuis in een periode van 30 september tot 21 oktober 2015. Twee van de geïnterviewden brachten een bezoek aan de Pathé bioscoop in Eindhoven, twee aan de Pathé bioscoop in Tilburg en twee aan de Pathé bioscoop in Breda.

3.2.2 Corpus

Om te achterhalen hoe bezoekers spreken over de beleving rondom en binnen de verschillende Pathé bioscopen zijn de interviews afgenomen aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst.⁴⁵

Het interview bestond uit open vragen, ingedeeld per thema. De vragenlijst bevatte onder andere vragen over de frequentie van het bioscoopbezoek, de manier van vervoer naar de bioscoop, ticketaankoop, consumptiegedrag en algemene ervaring in de ruimte van de bioscoop en zaal zelf.

Omdat het spreken over bioscoopervaringen een uiterst persoonlijk construct is, is de vragenlijst gedurende het interviewproces bij verschillende respondenten losgelaten of aangepast. Dit omdat bepaalde vragen niet relevant bleken te zijn en andere vragen juist extra relevant bleken voor de persoonlijke beleving van het bioscoopbezoek van de specifieke respondent.

De selectie van de respondenten vond plaats aan de hand van een aantal criteria. Allereerst was het een vereiste dat de respondenten minstens één van de drie bioscopen bezocht moesten hebben. Een tweede vereiste was dat het bioscoopbezoek heeft plaatsgevonden in 2015. Omdat er gericht gevraagd is naar de ervaring in en rondom de bioscoop, is het van belang dat het bezoek relatief recent heeft plaatsgevonden. Hoe verder terug het bioscoopbezoek, hoe groter de kans dat de bezoeker zich minder specifieke details van het bezoek zal kunnen herinneren. Een derde vereiste was dat de respondenten binnen de leeftijdscategorie van 18 tot en met 29 vielen. Uit de *Bioscoopmonitor 2013/2014* is gebleken dat binnen de leeftijdscategorieën 18-23 en 24-29 het bioscoopbezoek het meest frequent is.⁴⁶ Door mijn respondenten in deze leeftijdscategorie te zoeken, was de kans groter dat ze meer bioscoopervaringen hadden.

De werving van respondenten heeft op verschillende manieren plaatsgevonden. Via het forum van de website moviemeter.nl is een bericht geplaatst met daarin een omschrijving van het onderzoek. Omdat de website veel actieve leden kent en er op het forum maandelijks meerdere enquêtes en onderzoeken onder de aandacht worden gebracht, resulteerde deze oproep in de werving van twee respondenten die zichzelf omschreven als fervente bioscoopbezoekers van zowel de Pathé in Eindhoven als Tilburg.

⁴⁵ De vragenlijst is terug te vinden in de bijlagensectie van dit onderzoek.

⁴⁶ Stichting Filmonderzoek, "Bioscoopmonitor 2013/2014," (2014), 21. Geraadpleegd op 31-08-2015, http://issuu.com/filmonderzoek/docs/def_bioscoopmonitor_2013_2014_webve

De andere respondenten zijn afkomstig uit de directe kring van de onderzoeker, waarbij ik de keuze heb gemaakt voor het benaderen van respondenten waarvan ik wist dat sommigen vaak en anderen minder vaak naar de bioscoop gingen.

Wat betreft het soort respondenten in dit onderzoek valt er een tweedeling te maken. Job Menuet, Thomas Snuverink en Melissa Helena Pieters gaven aan meerdere keren per maand naar de bioscoop te gaan. Ook hebben ze geen vaste bioscoop waar ze films kijken, maar gaan ze afwisselend naar Pathé bioscopen en filmtheaters. De andere respondenten, Thijmen Braadbaart, Suze Moor en Pleun van Onzenoort gaven aan slecht twee tot drie keer per jaar naar de bioscoop te gaan, maar gaan vrijwel altijd naar een Pathé bioscoop.

Door deze selectie is er balans tussen respondenten die vaak en minder vaak naar de bioscoop gaan. Voor beide groepen geldt echter dat ze de meerdere keren per jaar een Pathé bioscoop bezoeken.

3.2.3 Analysemethode

Alan Bryman schrijft in zijn boek *Social Research Methods* onder andere over deductieve en inductieve onderzoeksmethodes. Onder deductieve theorievorming verstaat Bryman dat de onderzoeker aan de hand van bestaande theorieën nieuwe hypotheses vormt en deze aan de hand van nieuwe data verzameling en bevindingen test. Afhankelijk van de daaruit voortkomende uitkomsten wordt de hypothese bevestigd of ontkracht en kan er wel of geen revisie van de theorie plaatsvinden.⁴⁷

De relatie tussen onderzoeksmethode en theorievorming zal in dit onderzoek niet deductief, maar inductief van aard zijn. Bryman stelt dat bij een inductieve aanpak, theorievorming de uitkomst is van het onderzoek. Met andere woorden; het inductieve proces leidt tot het formuleren van conclusies die voortkomen uit observaties.⁴⁸

Dat deze harde scheidingslijn in de praktijk niet altijd werkbaar is, komt naar voren in dit onderzoek. Dit onderzoek kenmerkt zich namelijk door deductieve elementen. Door middel van kwalitatieve inhoudsanalyses van de gehouden interviews zal dit onderzoek hypotheses vormen over de ervaringen rondom en in de drie bioscopen. Hierbij wordt het onderzoek van Phil Hubbard als aanleiding gebruikt.

⁴⁷ Alan Bryman, *Social Research Methods* (Oxford: Oxford University Press, 2008), 24-26.

⁴⁸ Ibidem, 26.

Het hanteren van een inductieve aanpak resulteert volgens Bryman in kwalitatief in plaats van kwantitatief onderzoek.⁴⁹ De epistemologische oriëntatie is hierbij interpretatief van aard; de nadruk ligt op de manier waarop individuen hun sociale wereld interpreteren. Hetgeen waar deze individuen over spreken wordt belangrijker geacht dan de kwantitatieve aspecten van dataverzameling.⁵⁰ De vragenlijst die tijdens de interviews als leidraad diende, was geordend per thema. Geprobeerd is van buiten naar binnen te werken. Eerst zijn er vragen gesteld over de bereikbaarheid van de bioscoop en de uitstraling van het gebouw, vervolgens zijn er vragen gesteld over de verschillende ruimtes in de bioscoop; van de foyer tot de bioscoopzaal.

De afgenomen interviews zijn na afloop door middel van het audiobestand getranscribeerd en individueel gecodeerd. Aan de hand van de thema's uit de vragenlijst zijn de antwoorden geclusterd en gecategoriseerd.

Hierbij zijn de data zowel open, axiaal als selectief gecodeerd, waarbij er steeds een specifiekere selectie van de interviewantwoorden is gemaakt.

Tijdens de codeerfase wordt er voor ieder onderwerp een nieuwe categorie bepaald. Doordat de vragenlijst uit verschillende onderwerpen bestond, is er na het afronden van de eerste codeerfase een veelvoud aan categorieën. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op de categorieën door de antwoorden aan een inhoudelijke analyse te onderwerpen. Hierdoor komt de persoonlijke ervaring van de respondenten meer naar voren. Bij de volgende stap, het selectief coderen, worden bepaalde thema's behouden terwijl anderen worden geëlimineerd. Hierbij is het belangrijk dat de thema's moeten worden beoordeeld op hun informatiewaarde; versterkt het gebruik van deze antwoorden mijn uiteindelijke verhaal?

De hierboven omschreven methode kenmerkt zich door een inductieve aanpak, doordat data gegroepeerd wordt en patronen herkend kunnen worden.

In de resultaten en analysesectie zullen de thema's die uit de interviews naar voren zijn gekomen, besproken worden. Bij de resultaten en analysesectie moet in het geval van dit onderzoek wel een kanttekening geplaatst worden. Wegens de tijdsperiode en ten gevolge daarvan ook de reikwijdte van dit onderzoek is het niet mijn bedoeling generaliserende conclusies te trekken op basis van de in dit onderzoek gehouden interviews. De waarde van dit onderzoek ligt in het observeren en schetsen van ervaringen van bioscoopbezoekers in verschillende bioscopen, waardoor er op basis van deze

⁴⁹ Ibidem, 36.

⁵⁰ Ibidem, 36.

ervaringen hypotheses kunnen worden gevormd die in toekomstig onderzoek verder kunnen worden onderzocht door middel van een uitgebreidere steekproefvorming.

4. Analyse ligging en indeling

Stuart Hanson schrijft over de rol van multiplex bioscopen binnen het Verenigd Koninkrijk en stelt dat cinema in historisch opzicht een belangrijk onderdeel is van het stedelijke landschap.⁵¹ Als voorbeeld neemt hij het stadje Milton Keynes, waar in 1985 de eerste multiplex geopend werd. De opening van deze bioscoop, met de naam The Point, signaleerde volgens Hanson het begin van de bouw van een nieuw soort bioscoop. Eentje die nauw verbonden was met de winkelcentra en andere vrijetijdsbesteding aan de rand van de stad, in plaats van in het centrum.⁵²

In "Spoilt for Choice? Multiplexes in the 90s" schrijft Hanson dat multiplex bioscopen in de Verenigde Staten en Engeland in de meeste gevallen buiten de steden werden gebouwd. Naast dat de grond voor deze locaties goedkoper was dan in de stad, was er ruimte voor grote parkeerplaatsen. Een ander veelvoorkomend kenmerk van de opkomst van dit soort bioscopen was, dat er rond deze locatie andere voorzieningen bijkwamen; winkels, casino's en restaurants.⁵³

Michael Beyard stelt dat deze mix van leisure, retail en horeca binnen het bieden van vrijetijdsvoorzieningen vandaag de dag steeds vaker voorkomt. Hij omschrijft deze centra voor entertainment aan de rand van steden als Urban Entertainment Centers (UEC). Verschillende functies zijn onder één dak of rondom een plein samengebracht. Gezinnen blijven bijvoorbeeld langer in een winkelcentrum, wanneer ouders de mogelijkheid hebben hun kinderen tijdelijk in een speelparadijs achter te laten, zodat zij kunnen gaan winkelen. De aanwezigheid van elementen, zoals leisure, retail of horeca, creëert voor de bezoeker van een UEC de meerwaarde om er heen te gaan.⁵⁴

Het ontstaan van The Point markeerde volgens Hanson het punt waarop in het Verenigd Koninkrijk bioscopen wegtrokken van de stadscentra en zich gingen vestigen aan de rand van steden. De laatste jaren is er volgens hem echter een omgekeerde trend zichtbaar; bioscopen openen opnieuw in de stadscentra.⁵⁵ Twee krachten zijn hier volgens hem voor verantwoordelijk; stedelijke planning en de

⁵¹ Stuart Hanson, "'Town Centres First': The Relocation of the Cinema From Out-of-town to the Town Centre in Britain," te verschijnen in Judith Thissen & Clemens Zimmermann, *Cinema Beyond the City: Film culture in Small-Town and Rural Europe* (Palgrave/British Film Institute), 2.

⁵² Ibidem, 3.

⁵³ Stuart Hanson, "Spoilt For Choice? Multiplexes In The 90s," in *British Cinema of the 90s*, geredigeerd door Robert Murphy (London: BFI Publishing, 2002), 49.

⁵⁴ Michael D. Beyard, *Developing Urban Entertainment Centres* (Washington: Urban Land Institute, 1998): 23.

⁵⁵ Hanson, "'Town Centres First'," 3.

markt. Er ontstond de angst dat de multiplexen en winkelcentra aan de rand van steden het leven uit de binnenstad zouden zuigen. Als gevolg daarvan kwam er regel- en wetgeving met betrekking tot de realisatie van vrijetijdsuitingen aan de rand van steden.⁵⁶ Door de beperkte mogelijkheden voor vormen van vrijetijdsbesteding buiten de stad, is er volgens Hanson de afgelopen jaren sprake van een renaissance van de binnenstad, een wedergeboorte, waarbij men op zoek gaat naar het spektakel dat daar te vinden is.⁵⁷

Hoe verhouden de ontwikkelingen, die Hanson in zijn paper schetst, zich tot de ontwikkelingen in Nederland? Mirjam Opdam toonde in haar scriptie *De opkomst van multiplex Euroscoop binnen het Tilburgse bioscooplandschap* al aan dat de multiplex situatie in Nederland anders is. De ontwikkeling van multiplexen met een UEC buiten de steden, is minimaal. Vrijwel alle multiplexen in Nederland zijn dan ook in de stadscentra gevestigd.⁵⁸ Wat wel voorkomt, is dat de grote bioscopen aan de rand van steden gevestigd worden. Dit is niet alleen het geval bij de Euroscoop in Tilburg, maar ook bij de Pathé in Breda.

Waarom is het analyseren van zowel de ligging als indeling van de bioscopen relevant voor dit onderzoek? Phil Hubbard beargumenteerde al dat redenen om een bepaalde bioscoop te bezoeken niet alleen te maken hebben met het soort films dat er vertoond wordt. De fysieke context, zowel buiten als binnen de bioscoop speelde voor de respondenten ook een grote rol.⁵⁹

De ligging van een bioscoop en omringende faciliteiten is relevant voor de bioscoopbezoeker omdat het eventuele mogelijkheden en beperkingen met zich mee brengt. Voor de jongere bezoekers is een aansluiting met het openbaar vervoer wellicht van grotere waarde dan voor oudere bezoekers, die met eigen vervoer kunnen komen. Hetzelfde geldt voor de omringende faciliteiten; oudere bezoekers zullen wellicht waarde hechten aan voldoende parkeermogelijkheden terwijl jongere bezoekers meer kijken naar de mogelijkheid om voor of na de film wat te kunnen drinken.

Hetzelfde valt te zeggen voor de indeling van de ruimtes in de bioscoop zelf. Verschillende leeftijdscategorieën kunnen zorgen voor verschillende wensen met betrekking tot het bioscoopbezoek. Vanaf het moment dat men de bioscoop binnen loopt, tot het moment dat de bioscoop verlaten wordt, kunnen de ruimtes op verschillende manieren ervaren worden.

⁵⁶ Ibidem, 7.

⁵⁷ Ibidem, 19.

⁵⁸ Mirjam Opdam, "De opkomst van multiplex Euroscoop binnen het Tilburgse bioscooplandschap," (Universiteit Utrecht, 2014): 10.

⁵⁹ Hubbard, 269-270.

Vanuit dit oogpunt is het relevant de ligging en indeling van de Pathé bioscopen aan een analyse te onderwerpen. Onderstaande analyse van de Pathé bioscopen in Eindhoven, Tilburg en Breda zal dan ook dieper ingaan op de geografische ligging door te kijken naar waar welke activiteiten en faciliteiten er rondom de bioscoop aanwezig zijn. Daarna zal worden gekeken naar de ruimtelijke indeling van deze bioscopen, omdat de fysieke context voor een groot deel tot uiting komt binnen de bioscoop zelf.

Ligging

Wanneer we kijken naar de locaties van de drie Pathé bioscopen vallen er een aantal dingen op. De bioscopen in Eindhoven en Tilburg liggen in het centrum van de stad, terwijl de bioscoop in Breda aan de rand van de stedelijke kern ligt.⁶⁰

Pathé Eindhoven is omringd door restaurants en ligt op minder dan vijf minuten lopen van het centraal station. Aan de oostkant van de bioscoop, aan het einde van de Dommelstraat, ligt popcentrum de Effenaar. Aan de westkant van de bioscoop bevinden zich de winkelstraten en winkelcentra. Wie zeven minuten in zuidelijke richting loopt, komt uit op Straatumseind, de langste uitgaansstraat in Eindhoven. Bij de Pathé in Tilburg zien we iets soortgelijks. De bioscoop ligt aan de rand van het Pieter Vreedeplein; een U-vormig winkelgebied. Onder het plein zijn winkels en is er tevens een parkeergarage te vinden. Naast de bioscoop ligt een casino. Tegenover de bioscoop zijn verschillende eetgelegenheden. De bioscoop ligt daarnaast op een steenworp afstand van het Tilburgse uitgaansleven.

In tegenstelling tot de bioscopen in Eindhoven en Tilburg, ligt Pathé Breda niet direct in het centrum maar aan de rand van de grachtengordel die de kern van het oude Breda omlijst. Het Chasséveld kenmerkt zich door een grote boven- en ondergrondse parkeerplaats waaraan verschillende uitgaansfaciliteiten liggen. Aan de oostkant van de bioscoop ligt een bowling- en partycentrum. Aan de zuidkant ligt Holland Casino. Aan de westkant ligt Wok restaurant Chasséhof. Alhoewel Pathé Breda ingesloten ligt tussen andere vormen van entertainment, is de bioscoop gesitueerd in een minder bebouwde omgeving dan in Eindhoven en Tilburg. In de omgeving is er voornamelijk sprake van laagbouw en wanneer er van de parkeerplaats wordt weggereden, ben je binnen enkele minuten op de snelweg.

⁶⁰ In bijlage ... zijn plattegronden van de verschillende steden terug te vinden. Op deze plattegronden zijn zowel de Pathé bioscopen als omringende faciliteiten zoals het winkel- en uitgaansgebied, parkeerplaatsen en de spoorzone terug te vinden.

Van de drie onderzochte Pathé bioscopen voldoet de vestiging in Breda het meest aan het door Beyard omschreven Urban Entertainment Centre, omdat een mix van retail en entertainment gevestigd is aan een speciaal daarvoor ontworpen plein.

Dit verschil in ligging zou er voor kunnen zorgen dat de manier waarop het publiek een bioscoopbezoek bij een van deze multiplexen ervaart, verschilt. In Eindhoven en Tilburg wordt het leggen van sociale contacten juist gestimuleerd in veel van de uitgaansgelegenheden rondom de bioscoop; beide bioscopen zijn omringd door restaurants, cafés en winkelgelegenheden. Contact met 'anderen' is hierdoor haast niet te vermijden. In Breda is de situatie anders, omdat de bioscoop aan een grote bovengrondse parkeerplaats ligt, waardoor het contact met 'anderen' makkelijker te omzeilen is.

In Breda is het aannemelijker dat het publiek met hetzelfde doel komt; het bekijken van een film. De parkeergelegenheden en omringende faciliteiten bij de Pathé's in Eindhoven en Tilburg maken dat het publiek verscheidener is dan in Breda, wat de space bubble makkelijker te doorbreken maakt.

Ruimtelijke indeling

De drie bioscopen in dit onderzoek behoren tot dezelfde keten. Dit zorgt ervoor dat ze in grote lijnen dezelfde huisstijl hanteren. Door in te gaan op het ontwerp van de foyer, de horeca en de zaalindeling zal onderstaande analyse duidelijk maken, dat deze huisstijl niet alleen betrekking heeft op de kleur van het tapijt, de wanden en de stoelen maar doorgetrokken wordt in de ruimtelijke indeling van de panden.

Foyer

Wanneer de drie foyers met elkaar vergeleken worden, wordt duidelijk dat ze veel overeenkomsten met elkaar vertonen. Met uitzondering van de Pathé Tilburg, zijn de foyers ruim van opzet. Bij alle drie de bioscopen is er een informatiebord waar de programmering op te zien is. Ook staan er in de ruimtes verschillende ticketmachines, die het voor de bezoekers mogelijk maken online gekochte kaartjes op te halen, of ze digitaal te bestellen.

Deze ticketmachines zijn ten koste gegaan van de fysieke kassapunten waar je via een medewerker van Pathé je bioscoopkaartje kan kopen. De kassapunten zijn er nog wel, maar bestaat uit een balie met maximaal twee kassa's. De afwezigheid van banken en stoelen is een andere overeenkomst tussen de foyers. Het gebrek hieraan zorgt dat de ruimte niet uitnodigt om lang te blijven hangen.

Horeca

De Pathé bioscopen herbergen alle drie twee soorten horecagelegenheden; Pathé VIP en de reguliere consumptieverkoop. Pathé VIP is een door Pathé recent geïntroduceerd concept waarbij bezoekers tegen een meerprijs gebruik kunnen maken van een apart gedeelte van de bioscoop. Er wordt geprobeerd van een regulier avondje bioscoop, een luxer avondje uit te maken.

Deze VIP mogelijkheid is niet in alle drie de bioscopen hetzelfde. Vooral in Eindhoven is er door de realisatie van een aparte lounge extra moeite gedaan het bioscoopbezoek tot een speciale beleving te verheffen. In de lounge is er de mogelijkheid om voorafgaand aan de film te borrelen. De VIP lounge met hoge zwarte wanden, luxe interieur, een sfeerhaard en een champagneplateau draagt bij aan een luxere bioscoopbeleving. Dit wordt versterkt door een aparte garderobe voor de gasten en een eigen ingang naar de bioscoopzaal.

In Tilburg en Breda wordt dit arrangement ook aangeboden, maar wordt er gebruik gemaakt van faciliteiten die voorheen gebruikt werden om bezoekers die 'club seats' tickets gekocht hadden te bedienen.

In Breda en Eindhoven is de traditionele consumptieverkoop, waarbij je als bezoeker moet aansluiten in de rij, vervangen door een zelfbedieningsbuffet waarbij je als bezoeker als het ware rondloopt in een mini-supermarkt en op je gemak kan kiezen uit een breed assortiment aan consumpties. Deze mini-supermarkt volgt op de trap die men oploopt vanuit de foyer, waardoor de zalen pas te bereiken zijn wanneer hier doorheen is gelopen

Zalen

Het VIP-gedeelte in Tilburg bevindt zich een verdieping hoger dan de rest van de bioscoop en biedt door een videconstructie de mogelijkheid uit te kijken over de rest van de bioscoopbezoekers. Daarnaast heeft de VIP verdieping een eigen garderobe en ingang naar de zaal, waar men in extra ruime, leren fauteuils plaats kan nemen.

Het VIP concept wordt doorgetrokken in de bioscoopzalen, waar er achter in de zaal ruime, leren fauteuils geplaatst zijn. Het reguliere gedeelte van de bioscoopzaal is vormgegeven via het principe van *stadium style seating*; iedere rij stoelen ligt net wat hoger dan de rij ervoor, zodat de kijklijnen voor iedere bezoeker optimaal zijn.

Inzichten ligging en indeling Pathé bioscopen Eindhoven, Tilburg en Breda

De analyse van de ligging en indeling van de bioscopen maakt een aantal dingen duidelijk. De open, grote foyer is bij de vestigingen in Tilburg en Breda al verleden tijd. Bij alle drie wordt je door het gebrek aan stoelen en banken niet aangemoedigd te blijven hangen. Waar bioscopen vroeger nog deden denken aan grote vliegvelden met incheckbalies voor verschillende films, zijn anno 2015 de meeste balies vervangen door ticketmachines. De foyer is een omgeving geworden waar een zo efficiënt mogelijke doorstroming van bezoekers wordt nagestreefd. De persoonlijke ruimte lijkt hiermee een steeds centralere rol te hebben ingenomen.

De bioscopen in Eindhoven en Breda zijn uitgerust met een kleine supermarkt, waar je als individu meer keuzevrijheid hebt en bovendien minder te maken hebt met andere mensen. In plaats van aan te moeten wijzen wat je wil hebben, kan je het zelf pakken, scannen bij een kassa en er mee richting de zaal lopen.

Het ligt voor de hand achter deze door technologie ingegeven veranderingen een economisch argument te zoeken. Het zal ongetwijfeld veiliger zijn voor de Pathé om minder cash geld in het bedrijf te hebben, maar deze veranderingen hebben voor de bezoeker tevens tot gevolg dat er weer een aantal schakels in de sociale interactie binnen de bioscopen wegvalt. Net als het kopen van een kaartje, is het kopen van consumpties een handeling geworden waarbij sociale afstand wordt behouden.

Deze ontwikkelingen lijken in lijn te zijn met de theorie van Hubbard dat er bij de constructie van beleving binnen de bioscoop steeds meer aandacht uitgaat naar het in standhouden van de space bubble. Toch blijkt deze theorie voor Pathé niet helemaal op te gaan.

Hoewel in de bovenstaande analyse naar voren is gekomen dat Pathé door scripting van de verschillende ruimtes de bioscoopervaring vorm wil geven, lijkt Pathé zich ook te richten op twee soorten bezoekers. De reguliere bezoeker die er waarde aan hecht dat zijn persoonlijke ruimte in stand wordt gehouden en de bezoeker die op zoek is naar een luxueuzere filmbeleving waar de sociale interactie door middel van het VIP-arrangement wordt gefaciliteerd. Bezoekers van de laatste groep worden ontvangen in een exclusieve foyer, je jas wordt opgehangen en je ontvangt een welkomstdrankje. In de aparte VIP ruimte is er een luxe assortiment hapjes en drankjes aanwezig. In

de zaal zelf mag je achterin plaatsnemen in luxueuze VIP seats; lederen stoelen met extra beenruimte.⁶¹

Afbeelding: Het gerealiseerde Pathé VIP-concept zoals te vinden in Eindhoven.

Bovenstaande ontwikkeling is vanuit verschillende invalshoeken interessant. Allereerst lijkt het er op dat bezoekers zich door het VIP-concept kunnen onttrekken aan de massa. Dit is in lijn met de opvattingen van Hubbard. Aan de andere kant kan je stellen dat juist door het VIP-concept het sociale aspect van bioscoopbezoek naar voren wordt geschoven door Pathé zelf. Je wordt als het ware aangespoord om eerder te komen, nog wat te drinken met vrienden of familie in een setting die hiervoor speciaal is ontworpen en vervolgens de film te gaan zien. Dit gegeven lijkt de theorie van Hubbard deels te ontcrachten. Deels, omdat het VIP-concept niet volledig op zichzelf staat. Als bezoeker ga je nog steeds door dezelfde ingang naar binnen, wordt je begroet door hetzelfde personeel en moet je nog steeds via dezelfde trap naar boven, voordat je bij het VIP-gedeelte aankomt.

Concluderend kan worden gesteld dat het bieden van een individuele beleving een belangrijk aspect is binnen de bioscopen van Pathé. Toch komen deze individuen samen en vormen ze zich tot een massa in de bioscoopzaal. De plek om gezamenlijk een film te bekijken.

⁶¹ Pathé, "Pathé VIP in Eindhoven," geraadpleegd op 22-09-15, <https://www.pathe.nl/artikel/2035>.

5. Analyse Interviews

Uit de interviews is naar voren gekomen dat er verschillende soorten bioscoopbezoekers zijn. Overeenkomstig met het model van Falk en Dierking bleek dat iedere respondent zijn eigen verwachtingen en wensen had. In combinatie met de beperkte steekproefgrootte van dit onderzoek is het daarom moeilijk de uit de interviews naar voren gekomen antwoorden in te delen op thema.

Er zijn bij het analyseren van de interviews verschillende codeerfasen doorlopen. Tijdens de eerste fase, het open coderen, zijn er steekwoorden toegekend aan antwoorden. Tijdens de tweede fase, het axiaal coderen, is er gekeken naar overeenkomsten en verschillen tussen steekwoorden en zijn er categorieën gemaakt. Tijdens de derde fase, het selectief coderen, zijn de categorieën geordend en is er gekeken naar hun relatie met andere categorieën.⁶²

Binnen een aantal categorieën kwam niet alleen een duidelijke tweedeling naar voren, ook bleken deze categorieën onderling sterk met elkaar verbonden te zijn. Er zijn respondenten die vaak naar de bioscoop gaan, en respondenten die zelden naar de bioscoop gaan. De frequentie van het bioscoopbezoek vertoont ook een samenhang met de overwegend praktische wensen van de bezoeker en met de mate waarin de door Pathé nagestreefde efficiëntie wordt gewaardeerd. De manier waarop de Pathé bioscopen de ervaring voor de bezoeker stroomlijnen en vooraf “uitdenken”, wordt door de respondenten als prettig én minder prettig ervaren. De efficiëntie en scripting van de ruimte heeft tevens invloed op hoe respondenten de sfeer in de bioscoop ervaren. Een laatste aspect dat naar voren komt is de mate waarin de respondenten al dan niet waarde hechten aan het in stand houden van hun persoonlijke ruimte, ofwel de door Hubbard omschreven space bubble. Dit aspect zal niet apart behandeld worden, omdat het als rode draad door de antwoorden van de respondenten loopt.

Iets dat ik me voor aanvang van de interviews niet ten volle had gerealiseerd, was de mate waarin bioscoopbezoekers vergelijkingen trekken met andere bioscopen. Met name de vergelijking tussen de ervaring in de Pathé bioscopen en die in filmhuizen werd vaak gemaakt. Overeenkomstig met hoe de markt in elkaar zit, impliceert deze vergelijking tevens dat er bij Nederlandse bioscoopbezoekers de opvatting bestaat dat er binnen het Nederlandse bioscoopaanbod sprake is van een tweedeling. Die van de grote bioscopen, vaak in handen van een keten zoals Pathé, en die van de kleine bioscopen, veelal filmhuizen in particuliere handen.

⁶² Het proces van labelen is terug te vinden als digitale bijlage in de vorm van een Nvivo bestand.

In de onderstaande analyse zullen achtereenvolgens de praktische overwegingen, de frequentie in combinatie met het motief, de efficiëntie, sfeer en sociale verbondenheid worden behandeld omdat ik deze categorieën representatief acht voor mijn gehele corpus van interviews. Hierbij zal meerdere keren worden gerefereerd naar ervaringen van de respondenten in andere bioscopen, waaronder filmhuizen.

Praktische overwegingen

Uit de data van de interviews kwam naar voren dat de respondenten zich bij de keuze voor een bepaalde bioscoop voornamelijk laten leiden door praktische zaken als de bereikbaarheid en het filmaanbod van een bioscoop.

Dat de bioscopen in Eindhoven en Tilburg midden in het centrum liggen, wordt als een positief iets ervaren, omdat dit de mogelijkheid biedt om na de film nog de stad in te gaan om wat te gaan drinken en na te praten over de film. Dit wordt door de respondenten die in Tilburg naar de bioscoop gaan ook als voornaamste reden aangegeven waarom er vaak voor Pathé gekozen wordt en niet voor de Euroscoop, een multiplex aan de rand van Tilburg. Wanneer je een avondvoorstelling in de Euroscoop pakt, is het naast gelegen café op rustige dagen al gesloten. Bovendien heb je als bezoeker in de directe nabijheid geen andere mogelijkheden om na de film wat te gaan drinken.

Toch wordt het niet als een onoverkomelijk nadeel gezien wanneer een bioscoop niet in het centrum van de stad ligt, zoals bij de Pathé in Breda het geval is. De vriendengroep van Thijmen Braadbaart komt uit Roosendaal, Tilburg en Etten-Leur. Ze kiezen als bioscoop voor de Pathé in Breda, omdat deze voor allen met het openbaar vervoer goed te bereiken is en qua reisafstand relatief in het midden ligt. Na aankomst op het centraal station pakken ze met z'n allen de bus richting het Chasséveld, waarna ze richting de bioscoop lopen. Na de film, lopen ze richting het centrum van Breda om daar nog wat te gaan drinken.

Door het groot aantal zalen dat de Pathé bioscopen hebben, is het filmaanbod gevarieerd. De meeste films draaien op meerdere tijdstippen en bovendien zijn er vaak verschillende versies van dezelfde film te zien. Het is mogelijk bepaalde films in 2d, 3d of IMAX te bekijken en bij animatiefilms is er de mogelijkheid de film in de oorspronkelijke Engelse versie of in het Nederlands te zien. Het filmaanbod en de tijdstippen waarop deze te zien zijn worden door de respondenten als positief ervaren. Het filmaanbod zorgt er voor dat de bioscopen geschikt zijn voor zowel stelletjes, vriendengroepen als gezinnen.

De praktische overwegingen als filmaanbod en bereikbaarheid van een bepaalde bioscoop zijn relevant voor dit onderzoek omdat het aantoont dat de respondenten met een bepaald doel een bioscoop uitkiezen. Bepaalde films en tijdstippen passen beter in een avondje uit waarbij de Pathé het startpunt vormt, dan beschikbare films en tijdstippen bij een filmhuis. Bovendien zorgt de ligging in of nabij de stadscentra van de Pathé bioscopen er voor dat je als bezoeker niet gebonden bent aan alleen een film kijken, maar opties open kan houden.

Het motief om voor een bepaalde bioscoop te kiezen hangt niet alleen af van het filmaanbod en de sociale groep waarmee de bioscoop bezocht wordt. Een ander belangrijk aspect bleek de frequentie waarmee respondenten een bioscoop bezoeken.

Frequentie

In de analyse van de data is een aspect dat veelvuldig naar voren kwam de samenhang tussen frequentie van het bioscoopbezoek en het motief dat hiermee gepaard gaat. De verwachtingen en wensen van de bezoekers bleken niet alleen afhankelijk te zijn van praktische overwegingen, maar ook van het aantal bioscoopbezoeken per jaar. Respondenten die minder vaak naar de bioscoop gaan, zijn op zoek naar een andere bioscoopervaring dan bezoekers die vaak naar de bioscoop gaan.⁶³

Suze Moor is als persoon die gemiddeld drie keer per jaar naar de bioscoop gaat, geen fervent bioscoopbezoeker. Maar wanneer ze naar de bioscoop gaat, gaat ze altijd naar de Pathé. Ze zegt hierover:

Ik vind dat grootse heel erg leuk. Ik associeer dat echt met iets leuks doen met iemand.

Groot, en je ervaart het helemaal. Ik associeer dat ook wel met vroeger. Met kind zijn en iets leuks doen. Dat gevoel krijg ik daar nog steeds van. Ook omdat ik niet heel vaak ga, dus dat houdt het wel leuk denk ik. (...) Als ik echt bioscoop denk, denk ik toch Pathé.⁶⁴

De Pathé in Tilburg is in het geval van Suze een bioscoop die aansluit bij haar verwachtingen en wensen. Naast de grootse opzet, wordt ook de aankleding van de Pathé geassocieerd met een 'bioscoopgevoel'. De aankleding van de ruimtes, de popcorn verkoop en de grote rode stoelen worden door respondenten aangehaald als aspecten waar ze aan denken bij een bioscoop.

⁶³ Met 'minder vaak' doel ik op minder dan 5 bioscoopbezoeken per jaar, met 'vaak' doel ik op bezoekers die iedere maand naar de film gaan.

⁶⁴ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Suze Moor. Regel 42-45, 54.

Thomas Snuverink is als iemand die gemiddeld twee keer per maand naar de bioscoop gaat qua frequentie te plaatsen in de categorie 'fervent bioscoopbezoeker'. Hij bezoekt zowel filmhuizen als de grote ketens, waaronder de Pathé in Tilburg. Thomas is inmiddels student af en omdat hij als werkende selectiever omgaat met zijn vrije tijd, is hij op zoek naar een persoonlijkere filmervaring. Dit is iets dat hij bij de filmhuizen wel vindt, maar in de Pathé bioscopen absoluut niet. Hij zegt hierover:

Alles is er op gericht om jou zo snel mogelijk een kaartje in de handen te werken en naar boven toe te voeren. Dus het is niet dat je denkt; weet je, een garderobe, dat je je jas even ophangt. Er is geen ontvangst. Iedereen staat daar achter balies, dus het is niet dat je binnenloopt en begroet wordt of dat je iemand aan kan spreken. Ik kom graag op tijd en vind het prima om nog lekker een biertje te drinken en te wachten tot iedereen binnenkomt, maar ...ja het is echt zo'n fabriek...⁶⁵

De fabrieksuitstraling die de Pathé volgens Thomas heeft, sluit, omdat hij meerdere keren per maand naar de bioscoop gaat, niet aan bij zijn eigen wensen en verwachtingen. De efficiëntie die Pathé probeert na streven heeft dus ook negatieve invloed op hoe sommige bioscoopbezoekers de beleving binnen de bioscoop ervaren. De negatieve associaties van Thomas komen vooral voort uit zijn mening dat het daardoor onpersoonlijk wordt. Toch zijn er ook respondenten die de door Pathé nagestreefde efficiëntie als pluspunt zien.

Efficiëntie

Overkoepelend valt te stellen dat de efficiëntie binnen de Pathé bioscopen door de meeste respondenten als uitermate prettig wordt ervaren. Bezoekers hebben de mogelijkheid hun kaartje vooraf thuis al te kopen. Bij binnenkomst kan de ticketcode gescand worden, waarna de kaartjes worden geprint. De trappen leiden vervolgens naar de consumptieverkoop, waarna je de zaal in loopt. Job maakt hierbij de vergelijking met een andere bioscoop in Eindhoven, de JT Wolff. Hij zegt hierover:

Bij bijvoorbeeld de JT in Eindhoven is het heel slecht ingericht, dat is gewoon irritant. Je loopt eigenlijk eerst voorbij je zaal en dan ga je eten halen en dan moet je weer helemaal terug. Terwijl ik hou van efficiëntie. Ik hou er van om vijf minuten voor het begin van de film aan te

⁶⁵ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thomas Snuverink. Regel 107-114.

komen dan is het gewoon er doorheen lopen bij de Pathé en dan ben je er. Terwijl je bij de JT weer helemaal terug moet lopen. Dat is veel minder efficiënt.⁶⁶

De manier waarop de ruimtes in de Pathé bioscopen elkaar opvolgen, wordt door de meeste respondenten als prettig ervaren. Toch zit er ook een keerzijde aan deze efficiëntie. Het zorgt er voor dat je als bezoeker niet een persoonlijke beleving wordt geboden. Respondenten voelen zich, veel meer als bij de filmhuizen, een nummertje. Thomas omschrijft dit, wanneer hij denkt aan de consumptieverkoop, als volgt:

Wederom die innovatie van; een supermarktje en dan een kassa waar je afrekent en langsloopt zoals bij de Albert Heijn, meer gericht op zoveel mogelijk, zo snel mogelijk er door krijgen, dan mij echt welkom heten in de bioscoop.⁶⁷

Dit citaat zegt niet alleen iets over een persoonlijke voorkeur, maar ook iets over het bedrijfsmodel van de Pathé. In Tilburg is de ruimte waar je na de film nog iets kan eten of drinken, dezelfde ruimte als waar nieuwe bezoekers binnen komen en wachten tot de deuren van de bioscoopzaal open gaan. Deze twee stromen gaan niet samen maar zijn door Pathé wel ondergebracht in dezelfde ruimte. De mogelijkheden om aan een tafeltje te zitten nodigen niet uit, omdat je als bezoeker die na de film nog wat wil blijven drinken, aankijkt tegen wachtende mensen die nog naar de film gaan. Bovendien is het stoelaanbod in de ruimte voor de zalen niet voldoende om alle bezoekers van dienst te kunnen zijn. Hierdoor sta je als bezoeker die wat eerder komt, vaak te wachten voor de zaal. Dit komt op de respondenten niet gastvrij over.

Sfeer

Bij veel van de respondenten is er het besef dat Pathé zich als keten voornamelijk richt op de massa. Ondanks het feit dat deze exploitant zijn best doet om de ruimtes sfeer mee te geven, lijkt dit niet altijd te lukken. De grote van de ruimtes die de efficiëntie ten goede komt, is weer nadelig voor de sfeer in de bioscoop. Pleun van Onzenoort zegt hierover:

Het is nog steeds *huge*. Dat snap ik wel want er moeten heel veel mensen in passen. Er moeten heel veel mensen door kunnen lopen. Dat gaat niet als het vol staat met meubeltjes en gezellige dingetjes. Maar daardoor is het wel heel ongezellig. Grote kartonnen dingen met reclames er op. Ik vind het niet echt sfeervol.⁶⁸

⁶⁶ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Job Menuet. Regel 32-36.

⁶⁷ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thomas Snuverink. Regel 160-162.

⁶⁸ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Pleun van Onzenoort. Regel 78-83.

Er wordt door een van de respondenten zelfs de vergelijking gemaakt met McDonalds:

De ruimtes tussen de zalen en na de incheckbalie om het zo maar even te zeggen zijn er nooit op gesteld dat mensen gezellig bij elkaar kunnen zitten, op interactie. Zoveel mogelijk een McDonalds idee. Maak het zo ongezellig mogelijk, dan zijn mensen zo snel mogelijk in die zaal. Want dat is het natuurlijk ook, die film moet op tijd beginnen want ze moeten er dertig versies van draaien die avond, dus als iedereen blijft hangen in die zaal ervoor, omdat ze het gezellig hebben, en er komt een nieuwe lading binnen, dan wordt het een grote klerenzooi. Dat past natuurlijk totaal niet in dat model.⁶⁹

De uitspraken van de respondenten impliceren dat het sociale aspect voor bezoekers van de Pathé bioscopen belangrijk is, maar dat door de manier waarop de foyer en de ruimte voor de zalen in zijn gedeeld niet aan hun wensen op dit gebied kan worden voldaan. Thijmen Braadbaart gaat met zijn vrienden naar de Pathé in Breda en zegt hierover:

Eigenlijk loop je meteen de trap weer af als je de bioscoop uit komt. (...) Dan moet je volgens mij weer een trap omhoog waar je bij het buffet komt. We wilden nog wel de stad in en als het elf uur is, om nou nog heel lang hier te blijven zitten is ook niet zo gezellig.⁷⁰

De sociale kring waarin men verkeert, heeft tevens invloed op de verwachtingen en wensen van de bezoeker na de film. Job Menue gaat zowel met zijn vriendin als met zijn vriendengroep naar de bioscoop. Over zijn verwachtingen die per sociale setting bij het filmbezoek horen zegt hij:

Het hangt er ook vanaf met wie ik ga. Als ik met mijn vriendin ga, wordt het meer een uitje. Als ik met vrienden ga is het meestal puur voor de film, al gaan we vaak daarna ook wel iets drinken, maar dat is ook omdat we gewoon erg van bier houden.⁷¹

In beide gevallen is er sprake van een sociale activiteit; bioscoopbezoek met een geliefde of vrienden zijn weliswaar allebei andere sociale settings, maar wel allebei sociaal. Wat hierbij opvalt, is dat bovenstaande citaten aantonen dat het bioscoopbezoek op zich niet gezien wordt als een afgegrensde en volledig op zichzelf betrokken sociale activiteit, maar dat het deel uitmaakt van een groter en temporeel langer geheel, waarbij het sociale aspect op den duur wel naar voren komt. Met andere woorden; tijdens de film is het niet erg dat er weinig mogelijkheid is tot sociale interactie met de mensen waar je op dat moment mee bent, maar na de film moet die mogelijkheid er wel zijn.

⁶⁹ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thomas Snuverink. Regel 187-193.

⁷⁰ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thijmen Braadbaart. Regel 156-164.

⁷¹ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Job Menue. Regel 99-101.

Bovendien moet deze wens worden gefaciliteerd in een omgeving die voor de respondent als prettig wordt ervaren. Een wens die de Pathé niet kan inwilligen, omdat de ruimte volgens de respondenten niet gezellig in elkaar zit. De architectuur en aankleding van het gebouw nodigen niet uit lang te blijven hangen:

Ik denk wat daaruit ook echt sprekend is, is het feit dat als je klaar bent, je niet weer door die ingang naar buiten geleid wordt. Je gaat door een nooduitgang naar buiten. (...) Gewoon klaar van; oprotten. Soort erkenning van; je hebt niets te zoeken bij de ingang want er is niets. Dat is echt puur voor de entree, puur voor de input, voor de verwerking.⁷²

De nadruk op snelle doorstroming en beperkte mogelijkheden tot sociale interactie hebben invloed op de sfeer, maar ook op de manier waarop je je als individu sociaal verbonden voelt met andere bioscoopbezoekers.

Sociale verbondenheid

Waar respondenten in filmhuizen vaak nog een sociale verbondenheid voelen met mede bioscoopgangsters, is dat in de Pathé vrijwel niet het geval. In bepaalde opzichten vinden ze dat jammer; in mindere mate als ze in de zaal zitten, wel voor- of na de voorstelling. Tekenend is hierbij de opmerking van Thomas:

Iedereen komt hier puur alleen om zijn eigen film te kijken, zit in zijn eigen wereldje, wordt ook nooit, het is ook nooit dat ik denk als ik bij Pathé binnenloop en op iemand afstap en zeg; goh ga jij ook naar SICARIO, vet man, wat heb jij er over gelezen? Nee, weet je...(...) Je wordt er niet *getriggerd* om met andere mensen gezellig in gesprek te raken over zo'n film. Wat het voor mij juist erg leuk maakt. Wie loopt er niet weg na een goede film, uit zo'n bioscoop en denkt; ik moet hierover praten met mensen, ik wil weten hoe andere mensen hier over denken? Het is echt licht aan, oprotten, naar buiten.⁷³

Deze mening van Thomas wordt gedeeld door de andere respondenten. De sociale verbondenheid bij het zien van een film in een filmhuis, is vrijwel geheel afwezig bij een filmbezoek aan Pathé. Toch is hier ook een verandering gaande die aantoont dat de Pathé als keten het sociale aspect van bioscoopbezoek niet per definitie afwijst. Pathé heeft de afgelopen jaren ingezet op een verbreding van wat de bioscoop kan zijn. Door de digitalisering van de afgelopen jaren is het mogelijk geworden

⁷² Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thomas Snuverink. Regel 122-124.

⁷³ Uit het transcript van het interview van Freek Jansen met Thomas Snuverink. Regel 183-186.

ook andere zaken, zoals balletvoorstellingen, opera's en voetbalwedstrijden te vertonen. Deze ontwikkeling biedt kansen voor Pathé om zich te profileren als multifunctioneel entertainmentcentrum.

Wat in de data van dit onderzoek naar voren kwam is dat thema avonden zoals nachtelijke premières, filmmarathons, of live sportregistraties positief ontvangen worden. De voornaamste reden hiervoor is dat het een homogeen publiek trekt; iedereen komt met hetzelfde doel. De wetenschap dat de persoon naast je hetzelfde interesse deelt, zorgt voor een sociale sfeer en een specifiek soort, juist op de ervaring van een groepsgevoel georiënteerde "bubble" die de afstandelijkheid en standaardisatie van Pathé doet vergeten.

Bovenstaande analyse maakt duidelijk dat de beleving van respondenten rondom en binnen de Pathé bioscopen zijn terug te voeren tot enkele overkoepelende thema's. Praktische overwegingen spelen een grote rol bij de keuze voor een bepaalde bioscoop. Met name omdat het zien van een film niet wordt gezien als uitje op zich, maar als onderdeel en startpunt van een avondje uit. Naast de praktische overwegingen speelt ook de efficiëntie binnen de bioscoop zelf een grote rol bij de totale beleving van een bioscoopbezoek. De respondenten in dit onderzoek zijn overwegend positief over de mate waarin er door Pathé een efficiënte bioscoopbeleving wordt nagestreefd. Enkele respondenten zien de nadruk op efficiëntie echter als een negatief iets, omdat hiermee de persoonlijke filmervaring verloren gaat. Daarnaast blijkt het concept van de space bubble als een rode draad door de beleving van de bezoekers te lopen. Er zijn respondenten die hier veel waarde aan hechten en de minimalisering van sociale contactmomenten met 'anderen' als een positief iets ervaren, maar er zijn ook respondenten die binnen een bioscoop juist op zoek gaan naar een sociale beleving.

6. Conclusie

Door middel van een receptieonderzoek onder bioscoopbezoekers van drie Pathé vestigingen in Brabant is getracht te achterhalen in hoeverre de geografische ligging en ruimtelijke indeling van de bioscopen invloed heeft op de ervaring van de bezoeker. De analyse van de ligging en indeling van de bioscopen in combinatie met de interviewresultaten stelt ons in staat een aantal hypotheses op te werpen die in de toekomst verder onderzocht kunnen worden.

Bij de keuze voor een bepaalde bioscoop spelen verschillende dingen een rol: de bereikbaarheid van de bioscoop, het filmaanbod en de tijdstippen waarop de films worden vertoond. Het zijn voornamelijk praktische overwegingen die de doorslag geven om voor een bepaalde bioscoop te kiezen.

Een belangrijk onderdeel hierbij is de mogelijkheid om na de film nog wat te kunnen drinken in de stad. Bioscoopbezoek op zich wordt door de bezoekers van de Pathé niet als een sociale activiteit ervaren, omdat de meeste respondenten voor de film komen. Degene die wel een sociale ervaring wil binnen de bioscoop, lijkt bij Pathé niet aan het juiste adres.

Waar door de ligging van de bioscopen buiten de stad in de Verenigde Staten en Engeland bioscoopbezoek vaak als een apart avondje uit wordt gezien, brengt de ligging van de Pathé bioscopen voor de respondenten in dit onderzoek met zich mee dat ze na de film de stad in kunnen om nog wat te drinken en na te praten over de film.

Bij alle drie de vestigingen is het bioscoopbezoek niet een uitje op zich, maar het startpunt van een avondje uit. Hierbij moet wel worden aangemerkt dat deze conclusies worden getrokken aan de hand van de bevindingen van een bepaalde doelgroep. Een onderzoek die zich richt op een andere doelgroep kan andere bevindingen met zich mee brengen.

De manier waarop de bioscoopervaring binnen de Pathé bioscopen wordt geconstrueerd speelt hier een grote rol in. Vanwege de hoge mate van efficiëntie wordt de indeling van de Pathé bioscopen door de meeste respondenten als prettig ervaren. De grootschalige opzet spreekt hen aan, omdat deze de mogelijkheid biedt ruimtes op een logische en overzichtelijke wijze in te delen. Tevens zorgt dit ervoor dat mensen niet te dicht op elkaar zitten. Dit wordt ook als prettig ervaren. Te veel prikkels vinden bezoekers niet fijn.

Een keerzijde van de grootschalige opzet en efficiëntie is dat het persoonlijke aspect hierbij ondergesneeuwd lijkt te worden. De ervaring binnen de bioscoop lijkt er op gericht mensen zo snel

mogelijk richting de zaal te krijgen, waardoor je als bezoeker niet het gevoel hebt in een omgeving te verkeren die voldoet aan persoonlijke wensen en verwachtingen van een bioscoopbezoek.

Dit onderzoek maakt duidelijk dat de Pathé bioscopen zich richten op de massa, maar tevens proberen te appelleren aan de persoonlijke wensen en verwachtingen van het individu, omdat iedere bezoeker met een ander kader de bioscoop binnenkomt, en omdat de Pathé als bioscoop zoveel mogelijk bezoekers wil trekken, zal er voldaan moeten worden aan verschillende soorten wensen. Een manier waarop de bioscoop dit in de praktijk aanpakt is het vergroten van de keuzevrijheid voor gasten; bezoekers krijgen in ieder geval de mogelijkheid iets te doen of juist niet te doen. Ze krijgen de mogelijkheid hun ticket vooraf online te kopen, een drankje te nemen in de lounge, in de mini-supermarkt consumpties te halen en plaats te nemen op aparte stoelen achter in de zaal; maar de bezoeker wordt niet verplicht dit te doen.

De ervaring in de Pathé bioscopen is dus tot op bepaalde hoogte gestandaardiseerd, maar door de bezoeker in staat te stellen hierin nog steeds zijn eigen keuzes te maken, hoopt de keten persoonlijke verwachtingen en wensen met betrekking tot de bioscoopervaring in te kunnen lossen en een klant specifieke belevenis te kunnen bieden. Precies zoals Pine en Gilmore omschreven. Hier komt een interessant spanningsveld naar voren; Pathé probeert beter in te spelen op de persoonlijke voorkeuren van klanten, maar de ervaring van het bioscoopbezoek wordt er onpersoonlijker door. Een mogelijke verklaring is dat door het inspelen op de wensen van de klant, de bioscoop geen eigen 'smoel' en karakter meer heeft. De bioscoop is een kameleon geworden; voor de ene bezoeker wil en kan de bioscoop zus zijn, voor de andere zo; de identiteit van de bioscoop komt te zitten in zijn flexibiliteit, maar maakt daarmee des te doorzichtiger voor de bezoeker dat het er uiteindelijk voor Pathé alleen maar om gaat zo veel mogelijk klanten efficiënt te bedienen. De efficiëntie van het concept wordt letterlijk zichtbaar en ervaarbaar. Voor sommige bezoekers wordt een bioscoopbezoek bij de Pathé hierdoor ervaren als een fabrieksproces, waarbij je na het zien van de film, via een zijuitgang het pand verlaat.

In het verlengde hiervan ligt het concept van de space bubble, zoals omschreven door Phil Hubbard.

Hubbard concludeert aan de hand van de door hem gehouden interviews dat de consumerende mens steeds meer behoefte heeft aan veiligheid en zekerheid. Dit vindt de bezoeker in de space bubble, zijn eigen, persoonlijke ruimte die zo min mogelijk doorbroken mag worden.

Tegelijkertijd wordt de bioscoopervaring hierdoor in bepaalde opzichten ook steriel. In je eigen bubble verkeren kan ook voelen als eenzaam en onpersoonlijk, juist wanneer de mogelijkheid om in je eigen bubble te blijven zo nadrukkelijk wordt aangeboden en hierdoor zichtbaar en ervaarbaar is.

Toch zijn er een aantal kanttekeningen te plaatsen bij deze bevindingen. Uit de resultaten van de interviews uit dit onderzoek is gebleken dat respondenten voornamelijk voor de film komen, maar het sociale aspect van bioscoopbezoek niet per definitie afwijzen. Er wordt door de respondenten aangegeven dat de Pathé hierin niet genoeg faciliteert. De bezoeker heeft de mogelijkheid voor of na de film wat te drinken, maar moet dit doen in een setting die voor hen niet gastvrij overkomt.

Waar Hubbard lijkt te stellen dat de bioscoopervaring door middel van scripting vooraf uitgedacht is, en hierbij de space bubble een centraal punt vormt binnen die constructie van beleving, werpt dit onderzoek de hypothese op dat de Pathé bioscopen in lijken te zetten op een scripting van de ruimte die de bezoeker in staat stelt zijn eigen keuzes te maken en hiermee tot op bepaalde hoogte zijn eigen bioscoopbeleving samen te stellen.

Deze hypothese kan worden onderbouwd door de herstructurering van de ruimtes en het VIP concept aan te halen. Door bezoekers meer keuzevrijheid en meer controle te geven, wordt de persoonlijke ruimte minder vaak geïnfiltreerd door signalen van buitenaf.

Bovenstaande observatie toont aan dat het door Hubbard gehanteerde concept van de space bubble dient te worden uitgebreid. De space bubble hoeft niet alleen betrekking te hebben op de persoonlijke ruimte van de bezoeker, maar kan zich ook manifesteren als sociale space bubble, waarbij een groep vrienden er specifiek voor kiest een avond door te brengen binnen hun zelf gekozen bubble, binnen de mogelijkheden die Pathé aanbiedt via bijvoorbeeld het VIP concept.

Naast deze vormen is er nog een andere space bubble mogelijk. Het bezoeken van een Lady's Night Out, een live-sportregistratie, balletvoorstelling of opera concert in de bioscoop brengt tevens een eigen space bubble met zich mee. Een collectieve space bubble waarbij de mensen in de zaal geen vrienden van elkaar zijn, maar onbekenden die dezelfde interesse in een bepaalde niche delen.

De bioscoop lijkt als kameleon in te spelen op verschillende groepen, waarbij de space bubbles niet altijd even duidelijk definieerbare koepels zijn. De ene bubble kan in de andere bubble overlopen.

De Pathé bioscopen hebben zich de laatste decennia gericht op het aanpassen van de sociale en fysieke context. Door sociale contactmomenten tussen bepaalde groepen bezoekers en het personeel te minimaliseren en hier de indeling van de ruimtes en de programmering op af te

stemmen, wordt geprobeerd het verloop van de activiteit te beïnvloeden en daardoor diverse space bubbles te realiseren, waardoor het bioscoopbezoek aansluit bij de verwachtingen van zoveel mogelijk bezoekers.

In plaats van de space bubble van Hubbard als eindpunt te zien in de ontwikkeling van multiplex bioscopen, stelt dit onderzoek dat de hedendaagse Nederlandse multiplex in lijkt te spelen op het creëren van alternatieve space bubbles.

7. Discussie

De bevindingen in dit onderzoek zijn het resultaat van receptieonderzoek bij bioscoopgangers. Dit is tevens één van de grote beperkingen. Het zou waardevol kunnen zijn semigestructureerde interviews te houden met directeuren, commercieel managers of architecten van Pathé filialen en de concepten, thema's en doelen die hieruit naar voren komen af te zetten tegen uitspraken die gedaan zijn in semigestructureerde interviews met bioscoopbezoekers van die betreffende vestigingen. Op deze manier kan onderzocht worden in hoeverre de geconstrueerde ervaring die Pathé als bioscoopketen nastreeft overeenkomt met de ervaring van de bezoeker.

Een ander aspect dat in dit onderzoek niet is onderzocht is of de filmkeuze invloed heeft op het al dan niet behoefte hebben aan een space bubble. De mogelijkheid is immers aanwezig dat je als bezoeker van een komische film juist minder behoefte hebt aan een eigen persoonlijke ruimte, dan wanneer je naar een thriller kijkt. Respondenten bevragen over hun filmkeuze en daarbij geprefereerde bioscoopervaring zou inzicht kunnen verlenen in dit soort processen.

Voor eventueel vervolgonderzoek zou het niet alleen interessant zijn om de steekproefgrootte te vergroten en op deze manier een nauwkeurig beeld te schetsen van de ervaringen van bioscoopbezoekers binnen de Pathé bioscopen, maar ook interessant is het selecteren van respondenten uit een andere leeftijdscategorie. Hoe ervaren oudere bioscoopbezoekers de bioscopen midden in de stad? Hechten zij meer of minder waarde aan de instandhouding van de persoonlijke ruimte rondom en binnen de bioscoop? Hoe kijken zij aan tegen de manier waarop je als bezoeker wordt aangesproken door de bioscoop? Een andere leeftijd kan resulteren in een andere bioscoopbezoeker. Dit brengt op haar beurt weer nieuwe wensen en verwachtingen met zich mee.

Naast het verleggen van de leeftijdscategorie is het wellicht ook interessant te kijken naar andere bioscopen van Pathé, bijvoorbeeld in de Randstad. Verandert de beleving wanneer een bioscoop qua uiterlijk meer weg heeft van een klassiek filmtheater, zoals bijvoorbeeld Pathé Tuschinski in Amsterdam? Een andere mogelijkheid is het onderzoeken van de constructie van beleving binnen een Pathé bioscoop en een filmhuis in dezelfde stad. Op welke manieren proberen deze bioscopen door middel van de inrichting van hun ruimte de beleving te scripten? Welke ervaringen proberen ze bij hun publiek tot stand te brengen? Verschilt de constructie van beleving per bioscoop?

Dit onderzoek heeft geprobeerd antwoord te geven op een aantal vragen. Inmiddels is duidelijk dat er hierdoor veel nieuwe vragen worden opgeworpen. Mijn hoop is dat er door het uitvoeren van soortgelijke onderzoeken in de toekomst, een nauwkeuriger beeld ontstaat van de nagestreefde en

beleefde ervaring van Nederlandse bioscoopbezoekers en dat het zojuist door u gelezen onderzoek hier een kleine maar waardevolle bijdrage aan heeft kunnen leveren.

8. Literatuurlijst

Artikelen

Holmberg, Jan. "Ideals of Immersion in Early Cinema," *Cinémas: Journal of Film Studies*, 14:1 (2003): 129-147.

Maltby, Richard. "New Cinema Histories." In: *Explorations in New Cinema History: Approaches and Case Studies*, geredigeerd door Richard Maltby, Daniel Biltereyst en Philippe Meers. Chichester: Blackwell Publishing Ltd., 2011.

Maltby, Richard. "On the Prospect of Writing Cinema History from Below," *Tijdschrift voor mediageschiedenis* 9 (2006): 74-96.

Van Vliet, Harry, Karel Dibbets en Henk Gras. "Culture in Context: Contextualization of Cultural Events." In *Digital Tools in Media Studies: Analysis and Research : An Overview*, geredigeerd door Michael Ross, Manfred Grauer en Bernd Freisleben. London: Transaction Publishers, 2009: 24-34.

Pine, Joseph B. en James H. Gilmore. "Welcome to the Experience Economy." *Harvard Business Review* (1998): 97-105.

Hubbard, Phil. "A Good Night Out? Multiplex Cinemas As Sites of Embodied Leisure," *Leisure Studies* 22:3 (2003): 255-272.

Hanson, Stuart. "'Town Centres First': The Relocation of the Cinema From Out-of-town to the Town Centre in Britain," te verschijnen in Judith Thissen & Clemens Zimmermann, *Cinema Beyond the City: Film culture in Small-Town and Rural Europe*. Palgrave/British Film Institute.

Hanson, Stuart. "Spoilt For Choice? Multiplexes In The 90s." In *British Cinema of the 90s*, geredigeerd door Robert Murphy. London: BFI Publishing, 2002, 48-59.

Boeken

Biltereyst, Daniel, Richard Maltby en Philippe Meers. *Cinema, Audiences and Modernity: New perspectives on European Cinema History*. London: Routledge, 2012.

Maltby, Richard, Melvyn Stokes en Robert C. Allen. *Going to the Movies: Hollywood and the Social Experiment of Cinema*. Exeter: University of Exeter Press, 2007.

Pine, Joseph B. en H. Gilmore. *The Experience Economy: Work Is Theatre & Every Business a Stage*. Boston, MA: Harvard Business School Press, 1999.

Falk, John Howard en Lynn Diane Dierking. *The Museum Experience*. Washington: Whalesback Books, 1992.

Faché, Willy en Dirk Noordman. *Management en marketing van culturele belevingen*. Garant: Antwerpen, 2011.

Bryman, Alan. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press, 2008.

Beyard, Michael D. *Developing Urban Entertainment Centres*. Washington: Urban Land Institute, 1998.

Tijdschriften

“Density of Monoscreen Cinemas, Multiscreens and Multiplexes,” *Holland Film Nieuws* (1 december 1995).

Kranten

Van Dongen, Annemieke. “De BIOS is springlevend,” *Dagblad de Limburger* (7 september 2015).

Sterk, Annemarie. “Groot, groter, grootst: Ga jij straks alleen nog naar de film in een megabioscoop?” *NRCQ*, (15 september 2015).

“MustSee onderdeel Pathé,” *Brabants Dagblad* (4 december 2009).

“Megabios maakt meer van een avondje uit,” *De Telegraaf* (26 september 1992).

Internet

Pathé. “Pathé Eindhoven.” Geraadpleegd op 22-09-15. <https://www.pathe.nl/bioscoop/eindhoven>.

Pathé. “Pathé Tilburg.” Geraadpleegd op 22-09-15. <https://www.pathe.nl/bioscoop/tilburg>.

Pathé. “Pathé Breda.” Geraadpleegd op 22-09-15. <https://www.pathe.nl/bioscoop/breda>.

Pathé. “Wat is IMAX?” Geraadpleegd op 13-10-2015.

<https://klantenservice.pathe.nl/hc/nl/articles/203086698-Wat-is-IMAX->

Overig

“Multiplexes in Europe – number of sites,” *Media Salles European Cinema Yearbook 1998*,
<http://www.mediasalles.it/yearb98/multicom.htm>.

Stichting Filmonderzoek. “Bioscoopmonitor 2013/2014,” 2014,
http://issuu.com/filmonderzoek/docs/def_bioscoopmonitor_2013_2014_webve.

Scriptie

Opdam, Miriam. *De opkomst van multiplex Euroscoop binnen het Tilburgse bioscooplandschap*.
Universiteit Utrecht, 2014.

9. Bijlagen

9.1 Vragenlijst interviews

Inleiding

1. Hoe vaak ga je per jaar naar de bioscoop?
2. Naar welke bioscoop ga je dan meestal?
3. Wat is hiervoor de reden?
4. Wat is de laatste film die je in die bioscoop gezien hebt?
5. Heb wie ga je meestal naar de bioscoop? (partner, vaste groep, wisselend gezelschap)

Vervoer

6. Hoe reis je af naar de bioscoop? (Trein, auto, fiets, bus)
7. Wat is het voordeel van reizen met dit vervoersmiddel?
8. Hoe zijn de parkeergelegenheden rondom de bioscoop?

Uitstraling gebouw

9. Kun je het bioscoopgebouw omschrijven?
10. Wat voor gelegenheden liggen er rondom de bioscoop?

Foyer

11. Kun je omschrijven wat je ziet wanneer je de bioscoop binnen loopt?
12. Zijn er dingen die je opvallen aan de foyer?

Ticket

13. Weet je van tevoren al naar welke film je gaat?
14. Hoe koop je je tickets? Online, aan de kassa, of via de ticketautomaat in de bioscoop?

Consumpties

15. Neem je eten en drinken van thuis mee, of koop je het in de bioscoop?
16. Wat vind je van de manier waarop Pathé zijn consumpties verkoopt?
17. Zijn er zaken die je opvallen aan de manier van consumptieverkoop binnen de Pathé bioscopen?

18. Kom je wel eens eerder naar de bioscoop om vooraf nog een drankje te doen? Waarom wel of niet?

Zaal

19. Wat vindt je van de ruimte voor de bioscoopzaal?
20. Vind je de vaste stoelplaatsing op je ticket bij Pathé een voor- of een nadeel?
21. Zijn er aspecten die je opvallen aan de zaal?
22. Wat vind je van de stoelgrootte en beenruimte in de zalen?
23. Pathé heeft achterin de zaal grotere, ruimere stoelen (nu onder de noemer VIP-stoelen) heb je daar zelf wel eens gebruik van gemaakt?

VIP

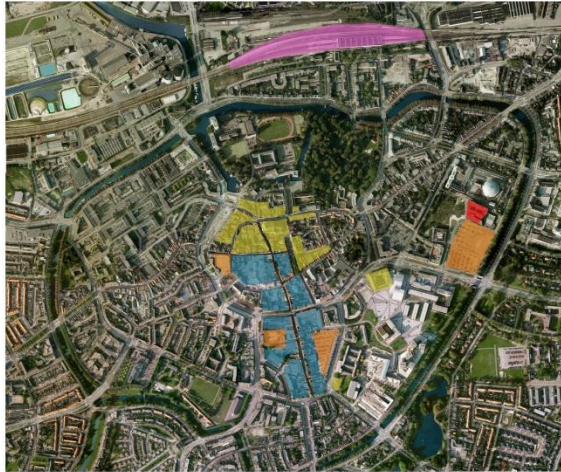
24. Pathé hanteert sinds enige tijd een VIP-concept, heb je hier wel eens gebruik van gemaakt?
25. Waarom wel/niet?
26. Zijn er aspecten die je wel of niet aanspreken binnen dit VIP-concept?

Overig

27. Pathé programmeert geen pauzes tussen de films, zie je dit als een voordeel of een nadeel?
28. Pathé organiseert met grote regelmaat events. Ben je zelf wel eens naar zo'n event geweest? Waarom wel of niet?
29. Heb je wel eens iets anders gedaan in een Pathé bioscoop dan films kijken? (Pathé Ballet, Opera, Art, Gaming, Sport) Zo nee: Lijkt je dit interessant?
30. Kun je iets vertellen over een bioscoopbezoek wat je nog positief bijstaat?
31. Kun je iets vertellen over een bioscoopbezoek wat je negatief bijstaat?
32. Ben je wel eens naar een Filmmarathon geweest?
33. Ben je wel eens naar een nachtelijke première geweest?
34. Heb je een voorkeurstijdstip wanneer je naar de film gaat? Waar heeft dit mee te maken?
35. Zie je een bioscoopbezoek als een avondje uit, of als onderdeel daarvan? (ga je bijvoorbeeld daarna nog de stad in om ergens wat te drinken?)
36. Nodigt het gebouw uit om te blijven hangen? Een drankje te blijven doen?

9.2 Plattegronden ligging bioscopen

Pathé Breda

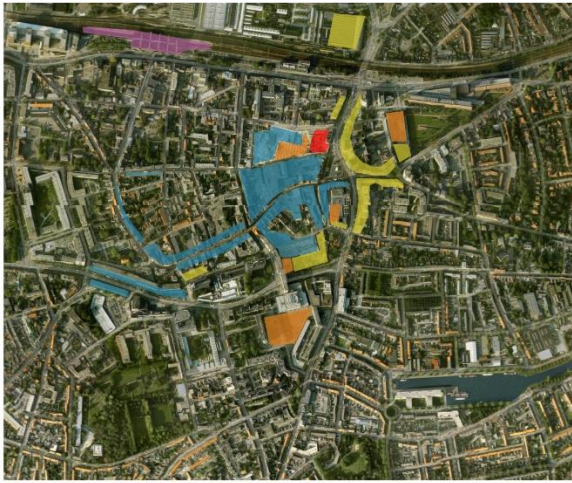
- Pathé
- Spoorzone
- Winkelgebied
- Uitgaansgebied
- Parkeerplaatsen

Pathé Eindhoven

- Pathé
- Spoorzone
- Winkelgebied
- Uitgaansgebied
- Parkeerplaatsen

Pathé Tilburg

- Pathé
- Spoorzone
- Winkelgebied
- Uitgaansgebied
- Parkeerplaatsen

9.3 Transcripten interviews

9.3.1 Transcript interview Suze Moor

Respondent: Suze Moor

Leeftijd: 25

Woonplaats: Tilburg

Bioscoop: Pathé Tilburg

Datum: 11-10-2015

Freek: Suze Moor, stem je er in mee in dat dit audiobestand wordt gebruikt voor de Universiteit van Utrecht?

Suze: Ja.

Freek: En ben je er van op de hoogte dat dit gesprek wordt opgenomen?

Suze: Ja.

Freek: Goed. Belangrijk. Top. Nou, je woont in Tilburg?

Suze: Ik woon in Tilburg, klopt.

Freek: En je bent geen, fervent bioscoopbezoeker, maar je gaat wel eens naar de bioscoop?

Suze: Ik ga wel eens naar de bioscoop, ja..

Freek: Hoe vaak per jaar ga je naar de bioscoop?

Suze: Uhm, ik denk dat ik vijf keer per jaar ga. Dus niet zo veel

Freek: Oké

Suze: Zes misschien. Lang niet iedere maand. Misschien iedere twee maanden

Freek: Welke bioscopen ga je dan het vaakst? In Tilburg zijn er volgens mij drie?

Suze: Het vaakst naar de Pathé, met mijn zusjes Lilo en Eva

Freek: Oké, wat is de meest recente film die je hebt bezocht?

Suze: Oe, in de Pathé? Uhm, god. Dat weet ik niet meer.

Freek: Wat is de film die je het laatst in een bioscoop hebt gezien?

Suze: Ja, dat was er een in Cinecitta, dat was uh...in de Pathé heb ik Wildchild...nee Wild gezien...met uh

Freek: Reese Witherspoon..

Suze: Ja, maar ik weet niet wat ik in Cinecitta voor het laatst gezien heb...Draaide die ook in de Pathé ook?

Freek: Ja, weet ik dus niet. Je zou denken dat Wild meer een soort van arthouse film is. Zou je eerder bij de Cinecitta dan bij de Pathé verwachten?

Suze: Misschien wel in de Pathé dan...zou kunnen.

Freek: En met wie ga je dan vaak naar de bioscoop?

Suze: Mijn zusjes. Ook wel met Robbie, maar...met Robbie keek ik vaak thuis naar de film. Lekker downloaden en dan zien.

Freek: Mm, oké. En als je naar de bioscoop gaat, weet je dan al welke film je wil gaan zien?

Suze: Uhm, niet per se...

Freek: Nee?

Suze: Nee, want bioscoop is meestal een uhm, een ding. Ik ga meestal voor de bioscoop dan voor de film. Ja. Toch wel. Vooral omdat je dan iets leuks wil gaan doen met iemand, en dan kijk je pas vaak wat er draait op dat moment.

Freek: Is het dan impulsiever? Van; laten we naar de bioscoop gaan?

Suze: Ja, dat laatste. Dat laatste. Tenzij, er zoiets draait als uh...wat was dat toen? Pirates enzo, dat wil ik wel in de bioscoop zien. TLOTR heb ik ook in de bios gezien. Dat soort dingen, dat wil ik wel...ja, die moet ik wel op het grote scherm zien.

Freek: Je zeg dat je voor de bioscoop gaat. Je gaat vaak naar Pathé zeg je. Wat is dan hetgeen wat voor Pathé voor jou een fijne bioscoop maakt?

Suze: Uhm, ik vind dat grootse heel erg leuk. Dan heb je een beetje zo, ik associeer dat echt met, met iets leuks doen met iemand. Groot, en je ervaart het helemaal. Ja, je kan daar popcorn halen en ja, ik associeer dat ook wel met vroeger. Met kind zijn en iets leuks doen. Dat gevoel krijg ik daar nog steeds van. Ook omdat ik niet heel vaak ga, dus dat houdt het wel leuk denk ik.

Freek: Dat het een speciaal iets is. En dat wordt bij de Pathé versterkt omdat het zo groot van opzet is?

Suze: Uhm ja, dat heb ik bij de Euroscop ook dan, bijvoorbeeld. Dat maakt in principe niet uit. Cinecitta blijft natuurlijk wel, iets speciaals...maar dan, dan bedoel ik ook echt zo, ik weet niet. Ik voel me in de Cinecitta een stukje classier. Van wat gaan we nou doen.

Freek: Ik had bij jou ook gedacht Cinecitta; knussiger ofzo.

Suze: Ja, jaja, nou ik ga ook graag wel daar naartoe, zeker wel hoor. Maar, helemaal met mijn zusjes en omdat ze jonger zijn dan mij. Vooral met Eva, dan...ik weet niet, ja. Ik weet niet. Iets, echt bioscoop. Als ik echt bioscoop denk, denk ik toch Pathé. Niet per se Cinecitta.

Freek: Als je dan echt bioscoop denkt in Tilburg; je komt binnen, bij de Pathé in de foyer...kun je dan omschrijven wat je dan ziet? Wat je dan doet? Wat je dan denkt?

Suze: Dan denk ik; gezellig, denk ik dan. Ja.

Freek : Ligt dat aan de mensen, of de kleuren die je ziet of de aankleding?

Suze: Nee dat ligt aan de mensen, want volgens mij is het nu...geel en paars? Niet mooi.

Freek: Niet mooi?

Suze: Nee, rood moet het zijn. In de bioscoop. Vind ik wel. Voorheen zat hier..

Freek: Mustsee...

Suze: En dat was volgens mij wel rood. De bioscoop moet voor mij wel rood zijn, als ik daar binnen kom is het meer...ik moet er een gezellig gevoel bij krijgen. Met de popcorn en de grote trap en helemaal 'woe'. Paars vind ik niet zo mooi. Maar ik zal toch blijven gaan, dat wel.

Freek: Maar de andere mensen die je in de foyer ziet; denk je dan ah gezellig?

Suze: Ja, maar het moet niet te druk zijn. Maar dat heb ik overal, veel te veel prikkels. Maar ik vind het wel leuk. Gezellig.

Freek: Ja, mooi. Maar je zegt; niet te veel prikkels. Als het te druk is dan? Moet je te lang wachten of dan...

Suze: Ja, ook dat, alhoewel ik het idee heb dat het best wel snel gaat. Uh, sowieso vind ik dat je altijd op tijd moet zijn. Anders moet je haasten en dan kom je te laat bij de film en dat haat ik. Uhm, heeft meer met mij te maken. Veel te veel. Te snel. Dan gebeurd er te veel om me heen.

Freek: Ik kan me ook voorstellen als je daar pas beslist welke film je gaat zien je het fijn vind om de tijd te hebben om te beslissen...

Suze: Ja sowieso, vaak heb ik wel al een idee welke ik wil zien hoor...

Freek: Koop je de tickets online, of koop je ze bij de Pathé zelf?

Suze: Ik koop ze online als ik het niet haal om er een half uur of drie kwartier van tevoren te zijn. Want dan moet je reserveren ofzo. Dat doe ik als ik weet dat het heel druk gaat worden, of als er iets nieuws draait. Als er een première is. Dan doe ik het online. Maar zelden.

Freek: Koop je het dan bij de ticketmachine, of aan de balie?

Suze: Aan de balie. Ticketmachines hou ik niet van.

Freek: Nee

Suze: Nee, hoeft allemaal niet. Maar ik krijg ook best vaak een bioscoopbon, dus dan moet ik hem sowieso daar inleveren. Bij de Euroscop heb ik wel eens geprobeerd trouwens. Dat ging wel, maar daar is het altijd teringdruk. Zo te groot. Vind ik dat. Nee, ik heb het eigenlijk nog nooit geprobeerd bij de Pathé. Dan gaat er iets mis en moet er iemand langskomen, en...gewoon geen zin in. Kan ik net zo goed in de rij gaan staan.

Freek: Ik heb ook wel het idee dat bij de Euroscop, kom je binnen en staan er eerst twaalf automaten en daarna pas een balie. Bij de Pathé is het meer in het verlengde er van.

Suze: Ja, en een aangename grootte. Niet te groot.

Freek: Bij de Pathé? Een goede tussenmaat.

Suze: Ja.

Freek: En wat gebeurd er als je de trap op loopt.

Suze: Helemaal uitgeput.

Freek: Ja?

Suze: Haha, ja dat sowieso. Altijd jongen. Dat laatste stuk.

Freek: Best een beklimming ja.

Suze: Wat er dan gebeurt?

Freek: Ja wat je dan ziet, of dan doet..

Suze: Uhm, dan denk ik. Ik denk nog steeds; zit er pauze in de film? Maar dat is eigenlijk nooit meer. Aan de hand daarvan ga ik kijken of ik popcorn wil gaan halen of dat ik, ik heb soms trouwens thuis al popcorn in de magnetron gedaan. En die neem ik dan mee en dan haal ik iets te drinken. Ook even naar de wc ook.

Freek: Is het dat je dat al thuis doet vanwege de prijs, of vanwege het gemak? Dat je daar niet in de rij hoeft te staan.

Suze: Prijs. Want ik vind het daar wel leuker en lekkerder. Maar dan heb ik daar even geen zin in ofzo. Omdat ik de films tegenwoordig echt duur vind. Gewoon tien euro, als het niet meer is.

Freek: Ja, plus 3d, plus IMAX..

Suze: Ja, ja, en dan vind ik het...dan denk ik; ja, zoek het uit. Dan neem ik gewoon mijn popcorn mee toch. Vroeger weet ik nog wel; dan waren de films 7,50 en dan had je een studentenavond en dan was het 6,50. Dat was goed te doen. En als je dan popcorn erbij en voor 10/12 euro ben je klaar. Vind ik niet nodig. Ga ik liever een drankje daarna ergens in de stad nog drinken.

Freek: Een voorschot nemen op wat je net zei; er zitten bijna geen pauzes meer in de film, vind je dat een fijne ontwikkeling?

Suze: Nee.

Freek: Niet fijn?

Suze: Nee, want ik moet altijd plassen. En dan moet ik zo lang ophouden. En..uhm, ja..ik ga duidelijk meer voor de ervaring in de bioscoop volgens mij, dan perse voor de film. Alhoewel ik er echt van kan genieten. Want..dat is ook z'n associatie van vroeger; dan is het pauze en dan kan je je popcorn

er bij pakken. En nou, geen pauze, dus dan ja..dan heb ik het eerste kwartier al die shit al op. Dat is niet fijn. Dat wil ik niet.

Freek: Oké. Dus je wordt voor de film al gedwongen voer wat je de rest van je avond wil omdat je niet meer de mogelijkheid hebt, om andere dingen te pakken?

Suze: Ja, komt het wel op neer. Ik vind het zelf fijner om pauze te hebben ja. Om even, tussendoor alvast even overleggen of kletsen ofzo. Misschien ook wel een vrouwending. Even kletsen tussendoor. Even lachen.

Freek: En dat je dan uit de film wordt gehaald, of dat het op een gek moment pauze is, is dan minder erg dan dat je...dat weegt niet op?

Suze: Nee, dat vind ik niet zo erg. Nee, ik kan thuis ook goed een film even op pauze zetten.

Freek: En dan even iets anders doen...

Suze: Ja, of ik moet even thee maken of plassen, ik ga niet helemaal iets ander doen. Behalve als ik echt te moe ben, dan ga ik slapen. Ja, nee. Dat vind ik niet zo erg.

Freek: Je hebt bij Pathé als je een kaartje koopt vaste plaatsen...Als je de trap op gaat wordt je kaartje gescheurd, als je de zaal in loopt wordt je een plek toegewezen.

Suze: Ja staat op het kaartje of niet?

Freek: Ja, vind je dat fijn?

Suze: Ja, ergens wel.

Freek: Dat het duidelijk is waar iedereen zit.

Suze: Maar het is ook wel chill als iedereen het zelf mag bedenken. Maar dan moet je op tijd zijn. Dan kan je zelf je goede plek bedenken. Want soms vind ik het wel vervelend, dan koop ik een kaartje en dan krijg ik een plek toegewezen, en dan ben ik gewoon op tijd en dan zit ik ergens aan de zijkant en dan denk ik; godverdomme. Wil ik helemaal niet. Maar er moeten toch mensen aan de zijkant zitten en ik weet niet waarom ik dat niet wil want als ik in de film zit is het helemaal niet zo erg. Maar dat is dan ook het idee dat je liever in het midden wil zitten. Dat wil je dan toch het liefst.

Freek: Dat je in het midden zit en de beste zichtlijnen hebt?

Suze: Wanneer was dat nou...ik denk een keer bij de MustSee, toen waren we te laat en zaten we in de kleine zaal. Een film met Marco Borsato. Een oorlogsfilm. (Laat een boertje) En toen uhm..moesten we helemaal zo kijken (kijkt omhoog) Dat snap ik niet.

Freek: Heb ik ook een keer gehad.

Suze: Dat snap ik niet....waarom zet je daar stoelen neer. Waarom doe je dat? Snap ik niet.

Freek: Misschien van; op het randje. Komen we mee weg?

Suze: Ja, nee, vind ik echt niet. Gewoon een meter verder het scherm naar achteren doen.

Freek: En dat was dan nog een Nederlandse film, want ik kan me voorstellen als je ook nog ondertiteling moet lezen dan wordt je...

Suze: Ja, er werd ook Engels ingesproken...

Freek: Met kindsoldaten enzo...soort verkapte Unicef commercial.

Suze: Dat is echt irritant ja, als je zo de ondertiteling moet lezen.

Freek: Ja. Wat vind je er van als je in de bioscoop zit, en er is nog heel veel ruimte, en er komen mensen echt precies naast je zitten?

Suze: Dat vind ik irritant maar ik kan het zelf ook doen.

Freek: Ja?

Suze: Ja, ik kan het zelf ook doen, want dan zie ik dat het heel druk is, of ik doe dus gerust als ik met z'n tweeën ben, Lilo en ik en ik zie daar tussenin nog twee plekken en ik zie daar een stelletje en aan de andere kant een setje. Dan hebben die..zij hebben hier hun jassen gegooid en zij hebben hier hun jassen gegooid; dan denk ik flikker op met die jassen ik wil daar zitten, dan zit ik in het midden. Haha. Dat vinden ze dan echt heel irritant. Maar uh...

Freek: Maar dan kies je wel een beetje voor; op die manier kan ik het beste de film zien, en niet zozeer voor het...

Suze: Ja, dan weet ik dat het toch druk is, dan zitten er toch mensen om me heen. Nee, ik vind het vaak..ik vind het niet zo erg, Behalve als het niet zo druk is. Dan denk ik; laat er even een stoeltje tussen ofzo.

Freek: Ja. Pathé doet ook heel veel met uhm, speciale stoelen achterin de zaal. De Pathé VIP noemen ze dat nou. Heb je dat ooit wel eens gedaan?

Suze: Ik heb het ooit een keer gedaan. Met Jef ofzo. Ik vind het echt bullshit eigenlijk. Dan zit je daar... maar waarom ik het bullshit vind; het is leuk maar je betaald er te veel voor.

Freek: Het weegt niet op...

Suze: Nee, voor mij niet. Ik vind het meer een beetje een cool dingetje. Dan, tenzij je nog meer prikkelgevoelig bent dan ik en gewoon echt geen mensen om je heen wil hebben, dan moet je daar gaan zitten. Maar het wordt een beetje geassocieerd met dit is heel cool. Dan ben ik er sowieso al allergisch voor.

Freek: Daar ga jij niet in mee.

Suze: Nee, vind ik niet zo nodig. Heb jij daar wel eens gezeten?

Freek: Ik heb het een of twee keer gedaan. Ja.

Suze: Vind je dat chill?

Freek: Ja, eigenlijk niet. Je voelt je...ik vind het wel fijn om in de zaal afgezonderd te zijn van mensen, met een stoel ertussen. Maar helemaal achter in de zaal, val je er ook een beetje buiten heb ik het idee. Het is ook een klein balkonnetje, net wat hoger dan de rest van de zaal. En dat.. dat maakt wel dat je echt in je eentje een film zit te kijken en ik wil graag een beetje die balans van; samen een film kijken, maar zonder dat ik met iemand te maken heb. Dat je wel dat groepsgevoel hebt als je het wil, maar dat het niet perse hoeft. Daar achterin vind ik...ik voel me toch een beetje weggestopt eigenlijk. Geen meerwaarde hebben.

Suze: Je kijkt toch naar hetzelfde schermen. Je hebt alleen iets meer space. Ik vind het altijd zo'n status ding. Daar wil ik me echt niet mee...dat wil ik gewoon niet; dan denk ik woe. Waarom moeten mensen zien dat ik hier zit? Dat vind ik echt niet nodig. Terwijl de helft van de mensen die daar zit willen heel graag dat iedereen hun ziet.

Freek: Klopt. Vroeger heette het 'Pathé Club' nu hebben ze dat omgevormd naar Pathé VIP, omdat het nog meer een status-dingetje wordt dan dat het al was. Ze zeiden dat die naam club verwarrend werkte...

Suze: Waarom?

Freek: Omdat mensen dan dachten dat je...uhm, dat je er gratis drank bij kreeg, en dat ze er meer een discotheek gevoel bij kregen dan dat het echt een bioscoop gevoel was.

Suze: Mm, een beetje ongelijk maakt het ofzo.

Freek: Pathé doet ook uhm, van die events. Dingen als ladies night, 50 plus evening. Ben je wel eens naar zo'n ladies night geweest?

Suze: Nee!

Freek: Dat is dan toch juist een bioscoop ding, met allemaal andere...

Suze: Ja, nee, dan komt mijn allergie voor vrouwen weer naar voren. Ah, verschrikkelijk. Ik heb wel een paar keer van Chloe gehoord. Dan krijg je..dan staan er allemaal van die kraampjes blijkbaar en je krijgt een tasje mee. What the fuck. Dat hoef ik echt niet. Ah, nee, dat wil ik echt niet. Nee. Nee daar hou ik niet van. En ook alleen maar vrouwen. Doe normaal. Nee.

Freek: Als ik je zo hoor ben je best wel specifiek in wat je wel en niet trekt in de bioscoop.

Suze: Ja, het zegt ook veel over mij. Ik ga ook niet zo vaak. Maar dat klopt, ik ben daar wel specifiek in ja.

Freek: En, en, niet perse iets als een ladies night, maar bijvoorbeeld een; voorbeeld voor mezelf Job, Justus en ik zijn ooit naar TLOTR première geweest om twaalf uur s' nachts. Dat was wel een soort event maar niet specifiek op een groep gericht, gewoon liefhebbers. Heb je dat wel eens gedaan?

Suze: Heb ik nog nooit gedaan, maar daar zou ik wel eerder voor open staan. Dat zou ik wel vet vinden. Ik kan me ook goed voorstellen als je dan echt zo'n fan bent. Zo'n TLOTR fan. Want die draaide om 12u omdat die toen in Amerika...

Freek: Ja

Suze: Ja, dat vind ik dan wel mooi.

Freek: Met mensen die dezelfde interesse hebben.

Suze: Zoiets zou ik wel leuk vinden.

Freek: Pathé is eigenlijk al een aantal jaar niet alleen meer een bioscoop, maar ze bieden ook allemaal dingen aan als opera voorstellingen van Andre Rieu, balletvoorstellingen, voetbalvoorstellingen...Wat denk je daar van? Zou je dat ooit willen zien?

Suze: Maar hoe doen ze dat dan? Via...

Freek: Ze hebben een hele grote satelliet op het dak staan. Daarmee kunnen ze het signaal binnentrekken en projecteren in de bioscoopzaal.

Suze: Dus ze streamen eigenlijk live, iets wat bijvoorbeeld in Carre bezig is?

Freek: Ja, of in Amerika.

Suze: Oh, vet. Ja, als het over dansen gaat zou ik het wel vet vinden. Dan zou ik het wel cool vinden denk ik. Maar dan wel voor een bioscoopprijs of niet?

Freek: Dat weet ik niet. Dat je er hetzelfde voor moet betalen?

Suze: Ja

Freek: Volgens mij is het wel vaak in combinatie met nog iets er bij. Een kleine voorbespreking van een kenner, of een viooltaart bij ofzo. iets in thema. er wordt wel geprobeerd om er iets meer van te maken.

Suze: Ja, dat vind ik wel leuk. Best wel vernieuwend eigenlijk. Want..ik bedoel meer de programmering hoe ze dat dan zouden programmeren. Want ik wil eigenlijk ook heel graag naar de schouwburg maar dat doe ik nooit en ik weet eigenlijk niet zo goed waarom, omdat ik dan...ik weet nog dat Mama vroeger, dan kreeg ze zo'n boek ergens in het jaar en dan kon je van tevoren kijken wat je door het...

Freek: Ja, zo'n programmagids...

Suze: Ja, en dan kon je tickets bestellen. Maar voor mij is het zo'n grote stap om dat te doen. Waar moet ik dat boek vandaan halen? Hoe krijg ik dat? En...ik weet niet of ik dat kan. Past niet binnen mijn leven nu, zeg maar. Om zo ver vooruit te plannen, omdat er zo veel impulsief gebeurt.

Misschien heb ik er dan helemaal geen zin in. Dus ik wil dat niet vastleggen. Maar stel dat ze van de Pathé dat soort dingen zouden hebben stel ik wil dat morgen of overmorgen doen, zouden ze dat dan aanbieden, of moet dat ook vooraf?

Freek: Volgens mij krijg je, net als dat ze een filmaanbod hebben waarvan je de dagen kan zien en de tijden hebben ze dat ook met die alternatieve dingen. Ik weet niet in hoeverre dat vooraf wordt vastgelegd. Volgens mij niet heel ver naar voren. Dus minder ver dan bij een theater.

Suze: Het klinkt wel interessant. Gaan ze dat doen?

Freek: Nee dat doen ze al heel lang. In Breda heb je bijvoorbeeld ook gaming nights, dus dan gaan ze de nieuwe COD streamen. Dus dan zitten er 300 nerds te kijken naar hoe iemand aan het spelen is.

Suze: Ik wist het gewoon niet. Het gebeurt dus al? Hebben ze daar reclame voor gemaakt?

Freek: Niet goed genoeg, blijkbaar.

Suze: Ja ik wist het niet. Ik zou het best aantrekkelijk vinden...ik heb zelf veel met dans. Als je een of ander billboard zou zien, zo'n ding dat bij de bushalte staat, met een mooi dans-dinges en daar een Pathé icoontje onder; dan denk ik; huh, kan dat dan? Is dat een film?

Freek: En dan wil je er meer over weten.

Suze: Ja dat vind ik wel interessant.

Freek: Daarstraks zei je bij, uhm, als je met je zusje naar de bioscoop gaat, is het onderdeel van een avondje uit. Dan ga je daarna nog iets drinken, of iets doen?

Suze: Ja, het is meestal als ik met Eva ga dan komt Lilo logeren. Zwemmen of logeren. Of thuis zitten en dan slapen. Maar met Lilo, met Robbie dan, gingen we nog even iets drinken. Dat is altijd wel leuk. Niet bij de Pathé, maar gewoon in de stad. En dan er nog een beetje over praten zo.

Freek: En niet bij de Pathé...want?

Suze: Ja, als de film is afgelopen, dan is het klaar. Ik heb niet het idee dat ze je de gelegenheid bieden om te blijven hangen. Of willen ze dat wel?

Freek: Weet ik niet. Ik denk dat ze het zeker met die VIP wel willen. Bij de Breda en Eindhoven hebben ze de foyer deels omgebouwd. Heel luxe. Dus ze willen de bezoeker wel langer vasthouden; maar ik heb het idee dat dat heel moeilijk is. Omdat mensen daarna ergens anders iets gaan drinken.

Suze: Ja, die bioscoop is echt waar je de film gaat kijken en waar je popcorn eet.

Freek: En daar houdt het ook op?

Suze: Ja, ik het laatst wel...dat was in de Euroscoop, toen hebben wij, toen gingen we daar spare ribs eten.

Freek: Bij Bommel?

Suze: Ja bij die beer...

Freek: Maar dat is dus wel; als de omringende faciliteiten iets meer bieden, iets uitnodigender zijn, dan zou je er wel wat langer blijven hangen...

Suze: Ja, dat denk ik wel, maar dan ligt het heel erg aan de sfeer. Uhm, stel ik loop de Pathé uit en je loopt daar langs een gezellig uhm, zo'n indoor café ofzo. Ik stel me iets voor zoals bij Schiphol ofzo, dat je daar naar binnen kijkt. Als dat er gezellig uit ziet, zeker als het koud buiten is; dan denk je, ah, nog even lekker hier zitten. En dan..dan kan je vanuit daar meteen naar huis.

Freek: Het scheelt misschien ook...de..de ligging van de Euroscop..in de buurt heb je verder niets. Bij de Pathé heb je..jij komt uit Tilburg, jij weet wat er gezellig is en wat niet.

Suze: Ja inderdaad, nou dat Beren Restaurant had ik in eerste instantie zoiets van; volgens mij vind ik daar geen reet aan, maar het was best wel leuk.

Freek: Best leuk he?

Suze: Echt gezellig. Aardige bediening. Maar ook omdat je er een stukje vanaf zit, maakt het ook makkelijk. Heeft me echt verrast. Zou ik best nog een keer willen doen. Welke film was dat ook al weer? Echt een vrouwenfilm. Met Blake Lively...

Freek: En Michiel Huisman?

Suze: Ja.

Freek: Age of Adeline...

Suze: Ja, Age of Adeline

Freek: Die heb je in de Pathé gezien?

Suze: Nee die in de Euroscop. Maar wat de laatste in de Pathé was, weet ik echt niet meer.

Freek: Dat is wel grappig, van de andere bioscopen wist je nog wat de films waren en van de Pathé...

Suze: Ja, misschien was ik daar met Robbie, ik weet het niet meer Freek.

Freek: Een van de laatste vragen; heb je nog een keer een bioscoopbezoek gehad waarvan je dacht; dat was een slechte ervaring?

Suze: Ja, die ene keer dat ik met mijn nek omhoog moest zitten, dat vond ik echt niet chill. En ik ben een keer geweest met Teun, dat was mijn vriendje toen ik achttien was, die had zo'n kutfilm

uitgezocht; dat ik dacht ik wil hier weg. Was ook in de MustSee was dat toen nog. Maar echt een vervelende ervaring; mmm, ja, een keer in...uhm Apeldoorn gingen we naar een bioscoop zou goed een Pathé geweest kunnen zijn. Wat gingen we toen kijken? Misschien wel Shrek. Toen stond het geluid zo hard. Verschrikkelijk. Veel te hard. Ik snap ook niet, ik snap niet dat een van ons daar niets van gezegd heeft.

Freek: Dus als het geluid slecht is, of beeld?

Freek: Maar de pauzes mogen van jou wel weer terug?

Suze: Ja. En die glitter wc's.

Freek: Ja, volgens mij allebei he. Boven en beneden.

Suze: Ja, goed. Mogen ze houden.

Freek: Vind je dat fancy?

Suze: Ja dat vind ik cool. Draagt bij aan de beleving. Ja. Het is niet tacky. Het is cool op een of andere manier. Uhm, nee verder...personeel is heel aardig en dan misschien iets van een leuk cafétje erbij. Dat zou best leuk zijn. Maar niet zo'n berending. Het was leuk, maar als ik er nog steeds nooit geweest was, dan...ja, het was niet heel uitnodigend ofzo. Maar ik snap wel dat het leuk is voor ouders met kinderen, of kinderfeestjes.

Freek: Goed. Dan sluit ik bij deze het interview af.

9.3.2 Transcript interview Job Menue

Respondent: Job Menue

Leeftijd: 25

Woonplaats: Eindhoven

Bioscoop: Pathé Eindhoven

Datum: 11-10-2015

Freek: Job Menue, goedemiddag.

Job: Goedemiddag.

Freek: Even ter bevestiging. Je weet dat dit wordt gebruikt voor een scriptie op de UU?

Job: Ja.

Freek: Je gaat er mee akkoord dat dit wordt opgenomen?

Job: Ja.

Freek: Top. Dan kunnen we van start. Job, hoe vaak ga jij per jaar ongeveer naar de bioscoop?

Job: Per jaar?

Freek: Uhu.

Job: Uhm, sowieso meer dan twaalf keer. Gemiddeld meer dan 1 keer per maand. Daar komt het op neer denk ik. Dus zeg, 14 of 15 keer per jaar.

Freek: Wat is de laatste film die je in de bioscoop gezien hebt?

Job: The Martian.

Freek: En waar heb je die gezien?

Job: Die heb ik gezien in Pathé Tilburg.

Freek: Oké, maar je bent woonachtig in Eindhoven? Het laatste jaar, half jaar?

Job: Ik heb van...even kijken, november 2014 tot september 2015 in Eindhoven gewoond. Nu woon ik weer in Tilburg. Daarvoor ook in Tilburg.

Freek: Als je naar Eindhoven kijkt, zijn er daar veel mogelijkheden om naar de bioscoop te gaan?

Job: Even kijken, dat ik weet zijn er drie... je hebt de Pathé, de JT en de...de service bioscoop, een klein zaaltje is dat. Een of twee zalen niet supergroot.

Freek: Welke bioscoop heeft je voorkeur?

Job: Sowieso de Pathé.

Freek: Kan je aangeven waarom?

Job: Zeker de Pathé in Eindhoven is gewoon echt ideaal ingericht. Op efficiëntie, daar hou ik nogal van. Dus, je loopt binnen, je scant je kaartje met je smartphone je vooraf gekochte kaartjes en ze worden meteen uitgeprint. Daarna ga je naar het winkeltje, daar kun je nog wat eten kopen, wat chips kopen, wat drank. Afrekenen en dan ga je meteen naar de zalen toe. Dus dit is heel efficiënt. En bij bijvoorbeeld die JT in Eindhoven is het heel slecht ingericht, dus...daar uh, dat is gewoon heel irritant.

Freek: En met slecht ingericht bedoel je?

Job: Dat de eetgelegenheden, niet logisch..waar je eten kan halen niet logisch...je loopt eigenlijk eerst voorbij je zaal en dan ga je eten halen en dan moet je weer helemaal terug. Terwijl ik hou, gewoon van efficiëntie zoals ik al zei. Dus ik hou er van om vijf minuten voor het begin van de film aan te komen dan is het gewoon er doorheen lopen bij de Pathé en dan ben je er. Terwijl bij die andere moet je weer helemaal terug lopen. Dus dat is...veel minder efficiënt.

Freek: Dus de manier waarop de ruimtes elkaar opvolgen...

Job: Is in de Pathé heel erg logisch en veel fijner.

Freek: Wat vind je van de grootte van de ruimtes?

Job: De grootte van de zalen?

Freek: Als je eerst denkt aan de foyer en de manier waarop je je consumpties kan kopen?

Job: Dat is ook prima, niet heel groot maar dat is ook niet nodig want er komen niet tegelijkertijd vijftig mensen naar de bioscoop.

Freek: Last van wachtrijen? Heb je daar ook niet?

Job: Ja, misschien 2/3 minuten, meer niet. En als ze zien dat er veel mensen staan te wachten gooien ze meteen een extra kassa open. Want ze hebben best veel kassa's ook. Dus mocht het druk zijn kunnen ze dat relatief makkelijk wegwerken.

Freek: Niet iets waar je je aan stoort?

Job: Nee, totaal niet.

Freek: Oké, als je binnen komt bij de zaal, zijn er dingen die je opvallen?

Job: Mm, niet perse.

Freek: Qua, grootte, stel je gaat naar een IMAX voorstelling?

Job: Ja, de IMAX zaal is wel groot in Eindhoven. Moet natuurlijk ook wel omdat het IMAX is. Maar voor de rest...zijn de zalen redelijk normaal zou ik denken. Niet heel groot of heel klein. De normale zaal zeg maar in de Pathé Eindhoven.

Freek: En de opstelling van de stoelen, als je daar naar kijkt?

Job: Uh, jaja, ik snap wat je bedoelt.

Freek: Kijklijnen...

Job: Dat is ook prima, echt iedere rij is net hoog genoeg zodat je over de vorige rij makkelijk heen kan kijken zonder dat je obstructies hebt in het beeld, je hebt ook genoeg beenruimte dus je kan je benen lekker strekken. Dat is gewoon fijn. Vroeger was het met die klapstoeltjes, nog dat je echt uit je stoel moest gaan opstaan als er iemand langs moest. Maar dat hoeft nu niet meer, dus dat is ook heel prettig. Dus..

Freek: Als je, kijkt waar bij jou de nadruk op ligt; ga je echt voor de film of voor de gebeurtenis van het bioscoopbezoek zelf?

Job: Dat ligt er aan. Ik ga allebei eigenlijk. De ene keer ga ik voor de film; als het een film is die ik moet zien. En meestal als het een film is die ik moet zien is het een film die ik eigenlijk het liefste in IMAX 3d zie. Of IMAX in ieder geval. Dus een heel groot scherm en de max soundsystem enzo. En anders, ja...soms met mijn vriendin ga ik wel een gewoon naar de bios voor een gezellig avondje uit en dan maakt de film an sich niet zo heel veel uit. Maar dan. Natuurlijk ga ik niet naar de slechte films.

Freek: Daar zorg jij wel voor.

Job: Ja, beetje onderzoeken van tevoren. Trailers kijken. Dat soort dingen.

Freek: Wat vind jij dat de Pathé aan persoonlijke service doet? Dan denk ik aan de app die jij hebt...

Job: Ja, die app is heel erg prettig. Ik kan op mijn app in principe waar ik ook ben. Ik kan mijn eigen voorkeursbioscoop toevoegen en kan meteen zien welke films er allemaal draaien. Dus als je meerdere voorkeursbioscopen hebt opgeslagen dan zie je ook van, uh, elke bioscoop hoe laat de film draait, zeg maar, en bijvoorbeeld in Eindhoven is iets groter dan in Tilburg volgens mij dus die heeft iets meer films, die draaien ook langer. Gisteren keek ik nog en toen zag ik toevallig dat er een film

was die niet meer in Tilburg draaide maar wel nog in Eindhoven. Dat kan je daarop ook goed zien, dus dat is heel prettig. En ja...dat is heel prettig.

Freek: Voordeel is ook dat hij bijhoudt naar welke films je bent geweest?

Job: Ja, dat houdt die allemaal bij. Dat is ook leuk om terug te kunnen zien.

Freek: En...krijg je suggesties, gebaseerd...

Job: Dat weet ik niet...dat zou kunnen.

Freek: Dat dacht ik.

Job: Dat heb ik nog niet...nog geen gebruik van gemaakt. Ik zoek zelf vaak op internet welke films ik wil zien, of ik weet het al. Of ik heb het via mond op mond reclame gehoord, van; deze film moet je zien. Dus dan heb ik al minder aan die suggesties. Daar doe ik niets mee in ieder geval. Maar ik snap wel dat het fijn zou kunnen zijn voor bepaalde bioscoopgebruikers.

Freek: Als je kijkt naar de ligging van de Pathé in Eindhoven. Zijn er daarbij dingen die je opvallen, die je prettig vindt?

Job: Ja, het is midden in de stad. Het is, ja je loopt...er zitten meteen overal restaurants, ernaast. Direct er naast. Je hebt ook van die deals, dus...eten plus film voor; x procent korting zeg maar. Dat is ideaal, dan eet je een hapje, ga je naar de film, en als je uit de film komt ben je binnen drie/vijf minuten lopen zit je op een gezellig pleintje. Kun je daar een drankje doen en na kletsen over de film

Freek: Dus naar de bioscoop gaan is voor jou niet alleen een film kijken, maar onderdeel van een avondje uit?

Job: Nou, wederom, dat ligt er aan, hangt er ook vanaf met wie ik ga. Als ik met mijn vriendin ga wordt het meer een uitje. Als ik met vrienden ga is het meestal puur voor de film, al gaan we vaak daarna ook wel iets drinken, maar dat is ook omdat we gewoon erg van bier houden.

Freek: Ja. Als je de Pathé binnen loopt.

Job: Welke?.

Freek: In Eindhoven, bijvoorbeeld. Zijn er verschillen die je opvallen in vergelijking met Tilburg?

Job: Ja, wat ik net zei over de efficiëntie, dat is vooral van toepassing op de Pathé in Eindhoven, die is nog beter geregeld dan in Tilburg. In Tilburg kom je ook binnen, kun je je kaartje kopen en dan loop

je naar boven en kan je daar ook eten kopen enzo, maar in Eindhoven is het echt een ruimte waar je doorheen moet, zeg maar, waar je je snacks en drank koopt. In Tilburg is het meer een soort hal, daar is het echt...ik weet niet zo goed hoe ik het moet uitleggen maar ik vind het net wat efficiënter ingedeeld. En ik heb ook gemerkt de laatste keer dat ik in Tilburg was, toen ik The Martian heb gezien, toen waren we redelijk...naja gewoon keurig op tijd, 1 minuut voor de film begon waren we boven en, ofja, de voorreclames en shit. Maar in ieder geval toen stonden er best wel lange rijen in Tilburg, dus toen schrok dat af om nog iets te kopen, van drank of eten. Terwijl in Eindhoven kun je dus zelf alles pakken en direct langs kassa' gaan, dat is het handige van Eindhoven ten opzichte van Tilburg. Dus dat je er doorheen wordt gevoerd, om zelf je dingen te pakken is erg prettig. Dus je pakt dit, en je pakt dat. En je moet langs de kassa dan, daar kom je lang, en dan...uh, reken je af en dan ga je naar de film. terwijl in Tilburg moet je naar de kassa toe en daar moet je zeggen ik wil dit; dit dit en dit.

Freek: En aansluiten eerst.

Job: Ja, aansluiten eerst. In Eindhoven is het beter geregeld. En ik moet ook wel zeggen, het gebouw in Tilburg maakt het een stuk moeilijker zeg maar, hoe...het gebouw in Eindhoven is ingericht, van tevoren al, hoe het gebouw ontworpen is maakt het een stuk makkelijker..

Freek: Om die efficiëntie door te voeren..

Job: Precies. Precies.

Freek: Als je kijkt naar de programmering van de film zelf, wat ze bij de Pathé niet doen is pauzes inplannen. Hoe ervaar je dat?

Job: Persoonlijk vind ik dat heel erg fijn. Uhm, soms heb je nog dorst ofzo, of zou je nog misschien een snackje extra willen of ben je op de helft van de film al door alles heen, weet je wel, maar persoonlijk vind ik dat heel fijn. Ik haat onderbrekingen. En het is ook zo, in mijn herinnering van vroeger, toen ik nog vaak naar de bioscoop ging met pauze, worden die echt op de meest debiele momenten ingeplant, en daar heb ik altijd zo'n hekel aan. Dus geef mij maar gewoon geen pauze en dan uh, sla ik genoeg eten in van tevoren.

Freek: Dat heeft er dus ook mee te maken dat je naar de bioscoop gaat voor een film die je graag wil zien, en dat je die film zo optimaal mogelijk wil beleven?

Job: Precies, nou uiteindelijk maakt het niet eens uit...ik wil altijd de film zo optimaal mogelijk beleven, en dat is gewoon zonder pauzes. Zeker zonder debiele pauzes. Op debiele momenten, cliffhangers, rare momenten; dat je denkt van; maar goed...

Freek: Als je je kaartje koopt, wordt die vaak nog bij de trap nog gestript, dan loop je door en wordt je in de zaal ook nog naar je stoel gewezen, door het personeel. Vind je dat fijn? Vind je dat een beetje overdreven?

Job: Ja...kijk, ik kan me voorstellen dat mensen dat fijn vinden dat, dat extra service, extra begeleiding. Maar ik zelf, ben slim genoeg om mijn eigen rij en stoel op te zoeken dus ik hoef niet, hoef niet, ja daar heb ik geen toegevoegde waarde aan ofzo.

Freek: Je ervaart het ook niet echt als een extra service die ze aanbieden?

Job: Ja, ze moeten die kaartjes afscheuren dat snap ik..dus ze moeten daar iemand hebben staan, dan kan die net zo goed moeten zeggen waar je stoel is en wat misschien de makkelijkste kant is om in te komen, maar uiteindelijk maakt het allemaal niet uit, want er is toch genoeg ruimte om er doorheen te lopen dus mensen hoeven niet allemaal awkward te gaan doen om jou door te laten. Dus dat is gewoon chill.

Freek: Want bij de Euroscop heb je volgens mij wel vrije stoelkeuze.

Job: Ja...al kan je daar volgens mij ook plaatsen kiezen, maar dat weet ik niet zeker. Het is een tijdje geleden dat ik daar een film heb gezien.

Freek: Als je... in de zaal zit.

Job: Ja.

Freek: En er gaan mensen zitten, naast je, terwijl er nog heel veel ruimte is. Wat denk je dan?

Job: Ja dan denk ik, misschien...je kan twee stoelen ook naar rechts. Maar aan de andere kant denk ik; ja, boeit me niet zoveel. Snap je.

Freek: Zou jij hetzelfde doen?

Job: Nee ik zou absoluut niet hetzelfde doen. Als er heel weinig mensen in die bioscoop zouden zitten zou ik waarschijnlijk, met mijn vriendin in een donker hoekje gaan zitten. Dat denk ik. Maar voor de rest. Nee ik zou het zelf niet doen, maar het is ook niet zo dat ik zelf helemaal geïrriteerd raak of boos

wordt als mensen dat bij mij doen. Ik bedoel ik ben niet sociaal gehandicapt, dus ik wordt er niet helemaal gestoord van.

Freek: Wat je bij de Pathé wel hebt is de mogelijkheid om nog een..een Pathé VIP kaart te kopen. Dus dat je echt achter in de zaal gaat zitten met grotere seats..Heb je dat wel eens gedaan?

Job: Nee dat heb ik nog nooit gedaan. Ik heb wel...dat is een hele tijd terug, dat was wel de Pathé, volgens mij in Breda. Toen hadden we inderdaad een drankje er bij van tevoren. Maar dat is dan ook z'n klein flesje cola, 20cl, dus die heb je ook na 2 slokken op. Dan heb je wel grotere stoelen, maar dat vond ik persoonlijk niet echt toegevoegde waarde hebben, ik zie het als een gimmick ofzo.

Freek: Om je het gevoel te geven dat je wat exclusiever naar de film gaat?

Job: In Eindhoven toevallig heb je wel zo'n VIP lounge, ik weet niet of je dat in Tilburg ook hebt...

Freek: Je hebt het wel, maar super beperkt. Als je de eerste trap op bent gegaan, en je gaat de tweede trap op, hebben ze iets gemaakt wat daar op lijkt.

Job: Oké, maar in Eindhoven is die volgens mij best wel groot, daar kom je ook langs, als je naar de grotere zalen gaat die bovenin zitten. Dus...

Freek: Ook best fancy ingericht toch?

Job: Ja, van een afstandje ziet het er wel fancy uit ja.

Freek: Maar het concept van Pathé VIP spreekt je niet zozeer aan?

Job: Nee, totaal niet.

Freek: Ga je wel eens naar de bioscoop dat je zelf al je consumpties al meeneemt.

Job: Ja.

Freek: Ligt dat aan de prijs, of dat je niet in de rij wil staan?

Job: Meestal ligt het aan de prijs. Kijk, zo'n kaartje tegenwoordig, zeker in de Pathé, zijn behoorlijk duur. The Martian is een lange film, dus ik snap dat ze lange film toeslag, dat ze dat doen. Maar twaalf euro vind ik wel heel veel. Ik weet nog, volgens mij zelfs bij de Euroscop, kan je met studentenkorting voor 7 euro vijftig naar de film. En dan heb je dezelfde film. Dus dat scheelt, vier euro vijftig, en dat vind ik best wel veel. Daar heb je al een drankje van. Of twee zelfs, misschien wel. Is best wel veel geld. Dus daarom neem ik dingen mee ja, dat klopt. Soms vergeet ik het ook, of kijk

als ik met mijn vriendin ga maken we er echt een dingetje van en doen we er popcorn bij en..drank halen. Dus dan doe ik dat niet maar als ik met vrienden ga neem ik vaak wel een zak chips mee en wat halve liters bier.

Freek: Goeie blikken.

Job: Ja.

Freek: Pathé in Eindhoven en Tilburg liggen allebei in het centrum. Vind je dat fijn?

Job: Dat vind ik top. Zoals ik al zei, ik vind het wel heel fijn om na de film altijd nog een drankje te doen. Om over de film te praten. Hoe goed of hoe slecht die was. En om gewoon een biertje te drinken en op een terrasje te zitten.

Freek: Dus een film is vaak het begin van je avond, en dan komt er daarna nog iets..

Job: Ja, in principe wel. Als we niet te laat de film hebben. Ligt er ook aan wanneer natuurlijk. Als je...als je bijvoorbeeld door de weeks om negen uur de film pakt en die is om 11u afgelopen dan ga je misschien nog 1 drankje doen en daarna naar huis. Maar in principe wel, ik vind dat wel heel fijn dat die in het centrum liggen. Dat is ook 1 van de redenen waarom je minder snel zou kiezen voor de Euroscop, omdat die nog tien/vijftien minuten fietsen is. Vanaf hier. Het is wel goedkoper, maar ook verder. Dus dat is net de afweging die je maakt. En ze hebben daar ook geen IMAX. Ze hebben daar wel fijne zalen en hele fijne stoelen, maar geen IMAX.

Freek: En de kans dat je daar een late film pakt is het eetcafé wat je hebt is al dicht...dus dan moet je weer twintig minuten terug...

Job: Precies.

Freek: Een van de laatste vragen; Heb je wel eens een bioscoopervaring gehad waarvan je dacht; dat vond ik helemaal niets. Wat je te binnen schiet. Wat je negatief is bijgebleven.

Job: In het algemeen?

Freek: Uhu

Job: Poe, ja wel eens. We zijn een keer naar Buried geweest. Dat was wel heel vet op zich, maar daar zaten heel veel mensen irritant te doen in de zaal, dat weet ik nog. Dat is verschrikkelijk altijd. En ja...een keer een film die zo slecht was dat ik dacht achteraf; waarom the fuck ben ik niet na een halfuur weggelopen en mijn geld terug gevraagd. Want ja, je kan niet de hele film uitzitten en dan

zeggen; yo, ik vond het echt een kutfilm mag ik mijn geld terug? Zo werkt dat niet. Dat snap ik ook dat dat niet zo werkt. Ik weet niet eens precies meer welke film het was, dus dat zegt ook al...maar dat soort ervaringen inderdaad. Dat is heel negatief, maar voor de rest valt het wel mee. Ik had overigens als een side-note; de laatste keer dat ik met Melissa naar de bios in Eindhoven was geweest. Of nee, de een na laatste keer. Toen hadden we popcorn gehaald, en toen hadden die sneaky motherfuckers van de winkel, hadden ze bovenste laag popcorn en de onderste laag was allemaal gruis zeg maar, van die dunne afgebakelde popcorn. Tijdens de film dacht ik; what the fuck. Dat is een naaistreek. Toen kwam ik terug, heb ik laten zien van; yo, ook al was hij wel half opgegeten door ons, want Melissa heeft dan ook zoiets van dan eet ik het gewoon op. Maar ik heb het laten zien aan de manager, en die zei; sorry sorry, hier heb je je geld terug. En toen gaf hij mij het geld terug van de popcorn, dat was heel positief, ondanks dat ik het al deels had opgegeten, terwijl het eigenlijk niet te vreten was. Maar dat vond ik een hele positieve ervaring. Dat vond ik wel een pluspunt van de Pathé in Eindhoven, ofja, die manager die dat behandelde.

Freek: De Pathé in Eindhoven is dus voor jou wel de meest fijne bioscoopervaring tot nu toe.

Job: Ja, en vroeger, de...hoe heet die ook al weer...

Freek: Cinecitta?

Job: Nee, nee. Ja ook, maar die zat in de Heuvelpoort..

Freek: Weet ik al niet meer joh...

Job: Dat was met Thomas en Justus vroeger, daar zat een bios vroeger. Drie verdiepingen ofzo. Dat was ook altijd wel leuk. Toen was het Pieter Vredeplein nog totaal anders. Dat was ook wel grappig. En toch inderdaad ook wel de Midi, tof altijd. Omdat dat maar 1 zaal was, stond je van tevoren te wachten met de hele groep mensen tot de zaal opening. Was ook wel een bijzondere ervaring. Omdat het dan zo meer, opbouwde naar iets...ofzo.

Freek: De anticipatie...

Job: Ja, omdat je dan, ja de zaal ging pas open na een tijdje en dan ging heel de meute de bioscoop in, vrije stoelen opzoeken ook. Dat was ook een grote zaal ook.

Freek: Even terug komen op iets; wat vind je van de aankleding van de Pathé bijvoorbeeld, qua kleurgebruik?

Job: Ja, niet bijzonders. Niet positief, niet negatief. Gewoon, normaal. Geen negatieve of positieve ervaringen.

Freek: Ik heb mijn vragen gesteld. Heb jij nog iets toe te voegen, iets wat je kwijt wil?

Job: Ja, het enige jammere van de Pathé is dat het zo duur is. Daar hebben ze wel, daar tegenover staat wel dat je voor 19 euro /21 euro...

Freek: Ja, je Gold of Unlimited pas.

Job: Ja, dat is iets heel moois, uiteindelijk. Ik en mijn vriendin en vrienden houden van naar de film gaan, dus twee keer naar de bioscoop per maand en je hebt het er uit. Dus dat is wel top.

Freek: Vergeten te vragen; je hebt ook wel een events in de Pathé...midnight premiere ofzo. Heb je dat wel eens gedaan?

Job: Een keer. The Hobbit. Dat was wel vet, ook een beetje de anticipatie die dan hoog is. Er zijn nog wel een aantal andere films waarmee ik dat zou doen, maar dan weet ik al ver van tevoren...dat ligt dus niet aan het event dat de Pathé daaromheen regelt...maar meer aan...Trouwens dat vind ik ook wel vet, dat ze af en toe een opera of een live-vanuit iets, ik weet niet precies wat ze live streamen naar de grote bioscoopzaal.

Freek: Klopt. Optreden van Andre Rieu bijvoorbeeld. Balletvoorstellingen. Voetbal.

Job: Ja, doen ze dat ook? Voetbal?

Freek: Ja.

Job: Dat vind ik wel een vet iets. Goed bedacht. Omdat het gewoon...het is gewoon tof om dat op z'n groot scherm te zien. Al lijkt het me niet heel verstandig om honderd half dronken mensen in oranje shirts in een bioscoopzaal los te laten.

Freek: Dat denk ik ook niet nee.

Job: Dat was het wel.

Freek: Dan wil ik je hartelijk bedanken.

Job: Tuurlijk, no problem.

9.3.3 Transcript interview Thijmen Braadbaart

Respondent: Thijmen Braadbaart

Leeftijd: 22

Woonplaats: Etten-Leur / Tilburg

Bioscoop: Pathé Breda

Datum: 13-10-2015

Freek: Thijmen Braadbaart.

Thijmen: Hoi

Freek: Goedenavond. Even twee vraagjes vooraf; je bent er van op de hoogte dat dit interview wordt gebruikt voor een onderzoek van de Universiteit van Utrecht. Je bent er van op de hoogte dat dit interview wordt opgenomen?

Thijmen: Uh, ja ik zie je telefoon liggen...dus

Freek: Geen bezwaar tegen?

Thijmen: Nee, geen bezwaar tegen.

Freek: Mooi, dan kunnen we van start. Thijmen, jij woont/woonde in Etten-Leur, naar welke bioscoop ging je vaak?

Thijmen: Vroeger in Etten-Leur gewoon zelf, naar de Cine Service, maar daarna naar Breda. En nu ik in Tilburg woon, nog steeds in Breda eigenlijk. In Tilburg ben ik nog nooit geweest.

Freek: Vooral de Pathé in Breda dus. Hoe vaak per jaar ga je ongeveer naar de bioscoop?

Thijmen: Een tot twee keer per jaar.

Freek: Een tot twee keer per jaar.

Thijmen: Niet meer zo veel. Ik ben van de illegale generatie.

Freek: Meer van het downloaden geworden.

Thijmen: Ja.

Freek: Oke. En als je dan toch gaat, een of twee keer per jaar, naar welke films ga je dan?

Thijmen: Vooral de Hobbit. Soms met vrienden, naar een film die net uit is. Zoals uh, ik ben de naam kwijt. Fast and the Furious.

Freek: Oke. Ja.

Thijmen: Die heb ik ook gezien in Breda.

Freek: En dat zijn dan echt films die je heel graag wil zien, waarvan je denkt; die...

Thijmen: Ja, of als ik heel lang mijn vrienden niet zie, en dan zeggen ze; kom we gaan een keer wat doen. En dan, ja, komt de film ook wel snel naar boven.

Freek: Oké. En de Pathé in Breda. Als je daar aan denkt, zijn er dan bepaalde dingen die je opvallen of die je te binnen schieten; waarvan je denkt; dat maakt die bioscoop bijzonder of dat herinner ik me goed.

Thijmen: Wat ik me er herinner, is dat er geen pauzes tussendoor zijn. Dat vond ik altijd wel fijn, dan kon je even bij eten halen. En dat je online alvast je kaarten kan kopen. Dat vind ik ook wel erg fijn. Dat je niet in de rij hoeft te staan en dat je zeker weet dat je een goede plek hebt.

Freek: Dat je je tickets al vooraf kan kopen?

Thijmen: En dat je je plek al hebt. Niet dat je daar aan komt, en dan sta je heel lang in de rij. En dan ga je naar de film en dan zit je op de eerste rij. Dat je helemaal omhoog moet kijken.

Freek: Dus als je niet online deed, had je soms de pech dat je te laat was en als gevolg daarvan een minder goede plek had.

Thijmen: Ja

Freek: Oké. En wat vind je er dan fijn aan, aan die ticketmachines? Dat het snel gaat? Dat je de mensen ontloopt?

Thijmen: Ja, inderdaad. Dat je niet lang hoeft te wachten, en je weet gewoon welke tijd het is online, kan je sneller daarheen, en bijna meteen weer doorlopen. En niet dat je moet wachten, eigenlijk voor niets.

Freek: Weet je nog wat er gebeurd als je daar die grote trap oploopt in Breda, in Pathé.

Thijmen: Ja, dan kom je bij de eethoek uit. Bij de snacks. Daarna kom je bij de zalen.

Freek: Is dat, uhm, heb jij het ook anders meegemaakt, bijvoorbeeld in andere bioscopen? Want bij de Pathé bioscopen hanteren ze een soort zelfbedieningsbuffet. Is dat iets bijzonders, of herken je dat ook van andere bioscopen?

Thijmen: Uhm, nou in Etten-Leur hadden wij dat je op een knopje kon drukken, dan kwam er iemand langs. Had je heel veel gangpaden en dan, als je knopje drukt kwam er iemand langs en die nam je bestelling kwam en dan kwamen ze het brengen Dus luxer wel. En dan had je geen pauze in de film, maar tijdens de film kon je gewoon bij bestellen.

Freek: En je zei net dat zelf..de pauzes in de film vond je eigenlijk wel prettig.

Thijmen: Ja, want ik ben altijd iemand...als ik iets eet, is het heel snel op. Na de reclames. Voor de film. En dan...in de film denk ik altijd; ik heb eigenlijk daar wel zin, maar dat kan dan weer niet.

Freek: Dus dan moet je van tevoren al heel goed...

Thijmen: Plannen met eten...en daar ben ik heel slecht in...

Freek: En dan moet je misschien zelfs nog iets eerder komen, anders kan je daar niet rustig je dingetjes uitzoeken...

Thijmen: Zelfs dat ja...

Freek: Grappig. Uhm, als je daar je eten hebt gekocht en je gaat de zaal in; herinner je je iets van de zaal? De grootte, de vorm, de opstelling?

Thijmen: Ja, ik weet dat vergeleken met Etten-Leur veel grotere zalen zijn. En dat ze..in Etten-Leur hadden ze een knopjessysteem en had je heel veel gangpaden. En daar is het veel groter en geen gangpaden, dat je echt zo'n hele lange rij hebt, maar dat is denk ik normaal voor een bioscoop. En dat het best wel massaal is.

Freek: Vind je het fijner dat het zo massaal is?

Thijmen: Het stoort me niet. Het is niet dat ik denk; het irriteert me, maar ik denk ook niet van wat 'heel fijn'. Het is gewoon neutraal.

Freek: Je hebt er ook geen negatieve ervaringen mee. Met...

Thijmen: Nee. Ja, als een heel lang iemand voor me zit..maar dat gebeurt ook meestal niet.

Freek: Dat er een heel lang iemand voor je zit?

Thijmen: Ja dat ik dan net een beetje achteraan zit, en dat er opeens grote mensen voor gaan zitten. Of kleine kinderen of zo.

Freek: Dat herinner ik me wel van vroeger inderdaad. Dan had je bijvoorbeeld, ook in Breda, het City of het Grand. Had je van die kleinere zalen en als je dan pech had, en er zat een lang iemand voor je, dan had je heel de film een silhouet voor je. Pathé volgens mij minder.

Thijmen: Volgens mij zijn de stoelen iets hoger..dat de rijen iets..grotere ruimte tussen zit.

Freek: Klopt. Het verloop tussen die paden is groter.

Freek: Ja, als je...uhm, kijkt naar de service van Pathé he, bij Pathé heb je vaak mensen bij binnenkomst, scheuren ze je kaartje af, als je de zaal in loopt, zeggen ze; je zit op de tiende rij, je kan daar heen lopen. Vind je dat fijn?

Thijmen: Nou, vind ik wel handig.

Freek: Of een beetje overdreven?

Thijmen: Nou, het is niet zo dat ik denk; ik had het nooit gevonden zonder die mensen...maar het is eigenlijk gewoon heel erg gemakkelijk, van daar is het en dat je meteen door kan lopen. Maar, zelf had ik het ook wel gevonden. Het is niet zo dat bij de tiende rij, was gaan kijken bij de eerste drie rijen.

Freek: Maar je vindt het wel fijn dat het je uit handen wordt genomen?

Thijmen: Ja, dat is gewoon gemakzucht inderdaad. Maar als het niet zou zijn zou ik niet denken; dat mis ik nou echt.

Freek: Herinner je je iets specifiek van die The Hobbit voorstellingen?

Thijmen: Ja, het was toen...we waren in de eerste week gegaan. Dat was toen natuurlijk in 3D, wat me bijbleef, echt thuis heb ik hem ook weer gezien. Het is een keer uitgezonden...maar in de bioscoop is het veel levensechter, dat je met dat 3D effect ook; dat je denkt van woow. Als je thuis zit denk je; is dit nou alles. Dan zie je wat meer de fouten in de film; dat je denkt van; mmm. Dan ga je meer op andere dingen letten. Dus de ervaring, hoe je die film hebt ervaren is in de bioscoop wel veel beter.

Freek: En dat kwam door het grote beeld..

Thijmen: Ja, en muziekinstallatie natuurlijk veel beter. En het 3D effect, dat hebben we thuis niet, dat scheelt ook erg veel.

Freek: Brilletje op?

Thijmen: Ja, altijd op.

Freek: Waren dat die speciale brillen, of waren dat de normale...wij zijn toen ooit naar Avatar geweest, heel vroeger. Toen hadden we nog grote brillen.

Thijmen: Gewoon normale, ik heb ze thuis liggen zelfs.

Freek: Mm, wat Pathe sinds een tijdje doet...of sinds een tijdje; die doen, uhm, een aantal jaar lang meer dan alleen films uitzenden. Ze organiseren ook van die event...

Thijmen: Van die marathons?

Freek: Of een midnight premiere...ben je daar ooit heen geweest?

Thijmen: Nee, ik heb wel eens op het punt gestaan..maar ik heb het zelf nog nooit gedaan.

Freek: Oke, en waarom ben je uiteindelijk niet gegaan?

Thijmen: Nou, we wilden met de familie gaan, naar die laatste van de Hobbit, dus alledrie de Hoobit films achter elkaar, maar ja...het was voor ouderen, die hadden er geen zin meer in.

Freek: Ja, en als je zoiets ziet, zou je het in de toekomst nog wel een keer willen doen?

Thijmen: Ja, dat wil ik sowieso nog een keer doen. Gewoon, heel de dag lang in de bios blijven.

Freek: Dat lijkt je wel wat?

Thijmen: Ja, dat zou ik nog wel een keer willen ja.

Freek: Als je kijkt naar wat ze nog meer aanbieden, soms heb je van die game-nights, waarbij je mee kan kijken met mensen die Call of Duty spelen. Of opera voorstellingen, of voetbalwedstrijden...Zijn dat dingen die je wel in de bioscoop zou willen zien?

Thijmen: Mmm, bij iemand COD zelf speelt...Ik zou het wel tof vinden om zelf te spelen.

Freek: Ja, dus dat jij het controleert.

Thijmen: Ja, dat ik de controller heb, maar..ja ik heb niet heel veel behoefte aan om een opera te zien in de bioscoop. Een voetbalwedstrijd is op zich ook nog wel leuk, maar of de bioscoop nou zo veel anders is dan of je met tien vrienden thuis zit, denk ik dat dat verschil ook niet zo heel groot is.

Freek: Ik heb het zelf ook, zeker een voetbalwedstrijd is iets wat je met vrienden kijkt, in de kroeg, in plaats van in de bioscoop. Als afsluitende vraag; is er nog een bioscoopervaring waarvan je zegt die is me echt bijgebleven; op The Hobbit na.

Thijmen: Ja, Avatar. Voor de 3D ervaring. De eerste keer dat je echt met die 3D brillen zat, ja behalve de PandaDroom dan. Maar echt in een bioscoop. In de PandaDroom kwam het meer naar je toe, maar in die film vond ik dat het juist meer...wegging en zo een 3D ervaring kreeg.

Freek: En het was misschien de eerste, 3D film?

Thijmen: Ja, echte 3D film die ik had gezien inderdaad. Maar het was zo'n verschil met de Panda Droom want in de Panda Droom heb je op een gegeven moment een aapje die fruit aan het gooien is, dat kwam echt naar je toe. Bij Avatar dacht ik, toen ik er heen ging, dat het ook zoiets zou zijn, maar dat was meer dat je diepte kreeg door dingen juist verder weg te laten zien.

Freek: Ja, een bijzondere filmervaring...En met vrienden was je naar Fast and the Furious geweest? Furious 8 ofzo?

Thijmen: Zeven volgens mij....

Freek: Zeven, ah. En ga je dan met vrienden alleen naar de film en daarna naar huis, of ga je...

Thijmen: Nee, daarna gewoon de stad in.

Freek: Toen ben je ook in Breda geweest?

Thijmen: Ja. In Breda.

Freek: Het verschil met de bioscopen in bijvoorbeeld Tilburg, die ligt in het centrum, die van Breda ligt er iets buiten...maar dat was voor jullie geen probleem?

Thijmen: Nee, ja toen woonde ik nog niet in Tilburg, dus uh, ja, toen spraken we ook af...twee kwamen er uit Roosendaal, ik uit Etten-Leur, twee uit Tilburg, uit Breda kwam niemand. Dus op zich lag Breda best in het midden...

Freek: En dan spraken jullie af op het centraal station, ofzo, of?

Thijmen: Ja, op het centraal station, en dan busje, en dan uhm, nog even lopen. Anders moesten we te lang wachten. Dan lekker naar de film.

Freek: En daarna nog in de stad wat gaan drinken ofzo?

Thijmen: Ja, gewoon met z'n allen gaan stappen.

Freek: Is dan..is er dan een reden waarom je niet bij de Pathé nog wat blijft drinken?

Thijmen: Het was een beetje laat..dus wij dachten; we wilden nog wel de stad in en ja op een gegeven moment als het elf uur is, om nou nog heel lang hier te zitten is het ook niet zo..gezellig. Volgens mij was het ook goedkoper in de stad.

Freek: Die setting bij Pathé nodigt ook niet echt uit om nog lang te blijven hangen?

Thijmen: Nee, denk het niet. Want dan loop je weg uit de zaal, en dan moet je volgens mij weer een trap omhoog waar je bij het buffet komt...

Freek: En dan heb je daar wel een hoekje waar je...

Thijmen: Ja, daar had ik, nee...want eigenlijk loop je meteen de trap weer af als je de bioscoop uit komt.

Freek: Ja, dus als je het zo zou omschrijven is een avondje naar de bioscoop, is eigenlijk het begin van jullie avond. Daarna gaan jullie nog de stad in om wat te drinken.

Thijmen: Ja.

Freek: Allright. Ik ben door mijn vragen heen; heb je zelf nog iets toe te voegen, waarvan je denkt; dat wil ik nog kwijt.

Thijmen: Neu, ik vond het een leuk gesprek.

Freek: Ik ook. Ik wil je hartelijk bedanken. En dan sluit ik bij deze het interview af.

9.3.4 Transcript interview Thomas Snuverink

Naam: Thomas Snuverink

Leeftijd: 25

Bioscoop: Pathé Tilburg

Datum: 20-10-15

Freek: Thomas Snuverink

Thomas: Hallo, ik ben 25 jaar oud....

Freek: Mooi, je bent er van op de hoogte dat dit interview opgenomen wordt?

Thomas: Ja, daar ben ik van op de hoogte...

Freek: En je gaat er mee akkoord dat dit interview wordt gebruikt voor een scriptie op de UU?

Thomas: Ja..

Freek: Top, dat waren de twee formele dingetjes.

Thomas: Perfect.

Freek: Dan kunnen we los. Beginnen we met wat algemene vragen. Thomas je bent best wel een fervent bioscoopbezoeker..

Thomas: Dat klopt.

Freek: Hoe vaak per jaar ga je ongeveer naar de bioscoop?

Thomas: Oe, de laatste tijd was het wat minder. Hoewel ik moet zeggen dat ik...nou, laat het gemiddeld genomen de hoge en de lage...ongeveer twee keer per maand, 24 keer per jaar.

Freek: O,

Thomas: Ja, ik heb wel tijden gehad dat ik vijf/zes keer per jaar ging. Unlimited kaart, en dan op zondag twee, drie films achter elkaar. Alles gekeken.

Freek: Maar jij gaat niet dan....jij woont in Tilburg, Rotterdam, je hebt niet 1 bioscoop waar je altijd naartoe gaat?

Thomas: Toen ik in Rotterdam studeerde gingen we altijd naar Pathé schouwburg. Maar, ja, dat was omdat we zo'n unlimited card hadden dus dan, uh, ja dat is gewoon super goedkoop. Dat is het meest goedkoop om te gaan. We woonden op een kwartiertje afstand dus het was heel vaak lekker last minute. Ik had dar ook een groep vrienden met wie we dan naar de film gingen. Dus dan lekker

last minute; van joh ik vanavond geen reet te doen en ik zag dat dat en dat nog draait, laten we gaan....

Freek: En jou vrienden hadden ook allemaal zo'n kaart?

Thomas: Ja, allemaal zo'n kaart, een heel groepje. Uhm, gingen we naar een Pathé Schouwburgplein in Rotterdam.

Freek: Die kaart heb je inmiddels opgezegd?

Thomas: Ja, ik ben op een gegeven moment naar het buitenland gegaan.

Freek: Uhu

Thomas: Voor twee jaar ongeveer denk ik zo nu, dusja, die kaart had geen zin meer. Dus die heb ik opgezegd. En dat beïnvloedt wel je...de frequentie waarmee je naar de film gaat moet ik eerlijk zeggen. Uhm...

Freek: Ben je selectiever?

Thomas: Ja, zeker. Wij zijn toen echt...ik ben echt naar de meest afgrijselijke bocht naartoe gegaan. Ook...ik ben 1 keer weggelopen uit een film. Wat ik nog nooit gedaan heb. Was echt heel makkelijk, we keken elkaar aan; nou, dit is toch slecht...

Freek: Weet je nog welke film?

Thomas: Ja, Fighting met Channing Tatum...

Freek: Kan ik me voorstellen...

Thomas:Er zat een hele specifieke scene in, en heel die film maakt al...die eerste tien minuten *made no sense at all*. Op een gegeven moment was er een soort 'hood' scene en hij liep over straat, en er rent op een gegeven moment een of andere breakdancer slash *parkourrunner* door het beeld en die loopt vol tegen de muur op, doet een salto en rent weer uit het beeld. En wij hadden allemaal zoiets van; ja, fuck dit. Dit gaan we dus niet doen. Dus later. Toen zijn we weg gegaan.

Freek: Dat is toch die film waar Terrecne Howard hem gaat *recruiten*...

Thomas: Ja, ja, en met dat in het vooruitzicht dachten we; nee, dat gaat hem niet worden. Dat is de enige keer dat ik ben weggelopen uit een film. Omdat het gewoon echt...maar dat maakt het ook

heel makkelijk. Kost niets als je zes keer per maand gaat en je betaald twintig euro per maand voor zo'n kaart. Dat zijn de euro's niet.

Freek: Als je straks weer in Rotterdam woont, het overwegen weer waard?

Thomas: Ja, maar, ik moet nu wel...uh, ik ben wel een beetje klaar met het..zelfs als het zelfs goedkoop is, geld speelt niet meer heel erg een rol als niet student, als werkende zijnde. Nu ben ik ook wat selectiever qua tijd, dus vind ik het ook wel leuk wat meer te investeren in de kwaliteit van films die ik zie. Je hebt bijvoorbeeld Lantaren Venster...er zit er nog 1 in Rotterdam en wat meer niche bioscoop...die strippenkaarten doet waar je dan tien kaartjes voor zestig euro volgens kan kopen. En dat is een wat meer, ja wat kleinere bioscoop, wat minder zalen, persoonlijkere ervaring. Uhm, en ik vind dat zeker de moeite waard om eigenlijk daar in plaats van z'n Pathé unlimited kaart om daar naartoe te gaan. Gewoon een strippenkaart te kopen. Met dezelfde groep vrienden, want ze wonen er allemaal nog.

Freek: Ja..

Thomas: In de buurt, dus uhm, dat was het ook, dat moet ik ook wel zeggen, want...uh, ik zat toen ik in Rotterdam studeerde was ik nog wel eens in Tilburg een weekend. En omdat ik ook hier een Pathé had maakte het makkelijk om met die kaart naar Pathé te gaan. Dus dat was heel erg fijn. Maar toen had ik de tijd voor dat soort bagger, en nu heb ik het geld en minder tijd...Dus nu kan ik wat selectiever zijn. Dan vind ik het ook belangrijk dat ik wat meer...

Freek: Ja, je hebt veel bioscopen gezien. Mijn interesse gaat in eerste instantie uit naar de Pathé in Tilburg, en..dat kunnen we dan straks misschien afzetten tegen andere bioscopen, maar als je nu kijkt naar de Pathé in Tilburg..uhm, naar de bereikbaarheid, redelijk in het centrum, fijn?

Thomas: Ja, ik vind van wel, ik woon op 10 15 minuutjes fietsen vandaan. Ik kan mijn fiets hier goed kwijt, de weg hier naartoe is een heel fijne weg. Uhm, dus qua bereikbaarheid uhm, goed te doen. Een tien.

Freek: En als je hem afzet tegenover de Euroscoop?

Thomas: Dat vind ik dus minder, ik heb geen auto zo maar ter beschikking, maar ik heb het wel af en toe gefietst, maar dan wordt het al gauw een halfuurtje voor mij. En ook beetje buiten het centrum en als je dan s 'avonds terug moet is het niet een heel fijne weg om te fietsen, dus qua ligging wint de Pathé het voor mij absoluut.

Freek: En wat er om heen ligt, spreekt bij Pathé misschien ook meer aan?

Thomas: Ja, heel goed inderdaad, elke keer als we naar de film gaan sluiten we wel af met een biertje ergens in een kroeg. Met de Pathé hier zit je meteen in het centrum, dus dan ga je lekker naar de Korte Heuvel of de Heuvel zelf...bij de Eursocoop is het gewoon klaar. Daar zit ook niets van een leuk cafétje bij, dat is gewoon echt...een soort fabriekshal.

Freek: Dat Bommel Beer hebben ze...maar als je een late voorstelling pakt is alles dicht, dus is het gelijk klaar.

Thomas: Ja, en ook dat restaurant is niet dat je zegt; joh...

Freek: Ze proberen het wel, maar het is niet echt...

Thomas: Nee, nodigt niet uit. Qua ligging is Pathé fantastisch, ja...

Freek: Als je hier je fiets parkeert, je komt aanlopen je kijkt naar de Pathé, wat denk je dan? Qua uitstraling van het gebouw?

Thomas: Zielloos. Uhm, echte fabriek. Uhm, het is dat ze zo lekker liggen en dat het op zich redelijk betaalbaar was, en dat ik vroeger zo'n kaart had, anders was het niet mijn favoriete bioscoop. Ja..weet je, prima voor de, voor de, uhm, snelle film. En, uhm, weet je allemaal comfortabele stoelen, goed geregeld, maar kom op, het ziet er niet uit. Ziet er gewoon niet uit. Het is gewoon een doos, met een Pathé logo er op. Het nodigt niet uit. Ik heb nou niet echt dat ik langsloop en denk; daar ga ik gezellig naartoe. Meer dat ik een poster af en toe op de gevel zie en denk dat is een vette film...is er nog ergens anders waar ik deze film kan kijken zodat ik niet naar Pathe hoef, dat zou relaxt zijn.

Freek: Die posters zijn zo groot daar kan je niet omheen...

Thomas: Ja, maar aan de andere kant; wij gaan zo vaak naar de film, wij zijn best wel op de hoogte van wat er draait. Daar hebben we die posters niet voor nodig. Zo'n façade om mij te vertellen wat er allemaal draait. Ik weet het al, dus weet je.

Freek: Als je, naar binnen loopt in de foyer heb je...dan loop je naar binnen. Foyer. Zijn er dingen die je aanspreken, die je opvallen?

Thomas: Ik vind die automaten wel chill. Vind ik relaxt. Werkt, komen we weer terug op die pas...werkt goed.

Freek: Hoe gaat dat?

Thomas: Kun je gewoon online met je pas reserveren, loop je daar langs, en letterlijk bliep, en dan print dat ding een kaartje uit. Dus dat vind ik heel chill, maar het is niet gezellig. Alles is er op gericht om jou zo snel mogelijk een kaartje in de handen te werken en naar boven toe te voeren. Dus het is niet dat je denkt; weet je, een garderobe, dat je je jas even ophangt. Niemand, geen ontvangst. Iedereen staat daar achter balies, dus het is niet dat je binnenloopt en begroet wordt of dat je iemand aan kan spreken. Geen café of een..een beetje, weet je ik ben graag op tijd, pak graag de trailers mee enzo, houdt ook vaak in dat ik daar een kwartier van tevoren ben...nou, ik vind het prima tijd om nog lekker kort een biertje te drinken en te wachten tot iedereen binnenkomt, maar ...ja het is echt zo'n fabriek...en wat ik ook..dat deden ze bij de Pathé in Rotterdam, dat vond ik erg leuk, dat doen ze hier volgens mij niet, dat er samenvattingen hingen bij de posters waar de film over ging. Gewoon even kijken wat mensen er van vonden enzo, dat vond ik nog wel leuk. Maar ja...nee, als je binnenkomt zoveel mogelijk gericht op jou daar zo sne mogelijk er doorheen te krijgen; en naar buiten.

Freek: Geen ruimte waar je blijft hangen

Thomas: Nee, absoluut niet...

Freek: Ook niet de mogelijkheid om te blijven hangen, want..geen stoeltjes of niets. Gelijk...

Thomas: Ja, en ik denk wat daaruit ook echt sprekend is, is het feit dat als je klaar bent, je niet weer door die ingang naar buiten geleid wordt. Je gaat als door een ...vaak gewoon een nooduitgang naar buiten.

Freek: Soort achterdeurtje.

Thomas: Ja, gewoon klaar van; oprotten. Soort erkenning van; je hebt niets te zoeken bij de ingang want er is niets. Dat is echt puur voor de entree, puur voor de input, voor de verwerking.

Freek: Hele goede ja, on to the next one.

Thomas: Ja, weet je, blijf ook absoluut niet hangen, want ze hebben die ruimte ook nodig om meer mensen te kunnen ontvangen. Het is een fabrieksproces. Dus nee, totaal niet uitnodigend of gastvrij, wat mij betreft.

Freek: Als je daar die enorme trap op loopt, dan kom je bij de consumptie verkoop, is er daar iets waarvan je zegt; dat doen ze in Rotterdam anders?

Thomas: Uhm nee, exact hetzelfde. Uhm, wat je bij Rotterdam wel nog hebt, je hebt daar een soort van, grote hal waar je nog kan zitten. Uhm, er staat dan nog een playstation display waar je wat demo's kan spelen..En wat van die grote poppen, posters enzo...uhm maar ja het is niet, dat ook eigenlijk meer gericht op; ga zo snel mogelijk in de rij staan voor een bak popcorn, en anders; ga door. Wat ik overigens ook, wat mij ook altijd heel opvalt, wat ik super irritant vind als die zaal nog niet open is, er is nul faciliteit voor mensen om te gaan zitten bij die zaal in de buurt.

Freek: Ja

Thomas: Ik sta daar altijd ongemakkelijk met iedereen te wachten tot de poorten opengaan en je naar binnen kan stromen, er is daar nergens...er staan wel stoelen, maarja, daar staan dan twee stoelen ergens in de hoek en een bankje daar...en als je daar met weet ik veel vijftig man staat te wachten, ja ik vind het wel chill om even rustig te kunnen zitten en dat ik me niet awkward hoeft te voelen over het feit dat ik daar nog tien minuten moet staan..

Freek: Interessant dat je dat zegt, want bij Eindhoven en Breda hebben ze recentelijk omgebouwd dat je..bij de consumptieverkoop dat het een soort van mini-supermarkt is. Niet langer balies. Heb je dat in Rotterdam nog niet? Want Tilburg is eigenlijk de enige van drie bioscopen in mijn analyse waar dat nog niet is doorgevoerd.

Thomas: Waar we ook nog wel eens naartoe gingen met vrienden was Pathé de Kuip, die had dat ook.

Freek: Vond je dat fijner?

Thomas: Nee, nee,

Freek: Niet?

Thomas: Nee, dat was nog meer fabriek. Nog meer fabriek. Wat daar ook echt verschrikkelijk was, ik koop ook bijna nooit wat te eten bij zo'n bios weet je, godsgruwelijk duur en er wordt toch zo slecht gecheckt dat ik altijd wel een zak popcorn mee kon grijpen..en wat bij Pathé de Kuip zo was, je moest door die winkel heen om verder te gaan naar die zalen. Dus ik liep daar dan altijd een beetje awkward met die zak popcorn in mijn jas, van; doorlopen, doorlopen, doorlopen. Ja, weet je...wederom die innovatie van; een supermarktje en dan een kassa waar je afrekent en langsloopt zoals bij de Albert Heijn, meer gericht op zoveel mogelijk, zo snel mogelijk er door krijgen, dan mij echt welkom heten in de bioscoop. Nodigt mij ook niet echt uit om iets te kopen, eerlijk gezegd...

Freek: Minder dan dat je denkt; ik sluit me nog even aan voor een popcorn...

Thomas: Ik voel me nog meer, nog meer vee. Nog meer, gericht op zoveel mogelijk; door, door door. Terwijl ja...dat is het ook, kijk als ik ergens binnenkom en ik zie dat mensen wat aan het drinken zijn, dan wordt je zelf ook wel een beetje...he als ik uhm, een café binnenloop en het is een superleuk terras, als je buiten rondloopt in de zomer en de terrassen zijn vol en ik zie iemand een lekker broodje eten; dan denk ik ja lekker, heb ik ook zin in, kom we gaan ook zitten. Maar dat heb je hier helemaal niet, want iedereen staat een beetje awkward te hangen, misschien nemen ze nog een bak popcorn, maar dat ziet er ook niet appetijtelijk uit want ze staan ergens in een hoekje te wachten tot ze naar binnen kunnen, dus het nodigt niet uit. Ik loop er niet langs en kijk van chill; mensen op een bankje, Grolsch erbij, popcorn er bij, nog even de film doorkijken.

Freek: Heel anders dan je hebt in een Filmtheater, waar mensen wel...

Thomas: Waar mensen lekker zitten met z'n allen, waar gezellig gebabbeld wordt. Iedereen komt hier puur alleen om zijn eigen film te kijken, zit in zijn eigen wereldje, wordt ook nooit, het is ook nooit dat ik denk als ik bij Pathé binnenloop en op iemand afstap en zeg; goh ga jij ook naar Sicario, vet man, wat heb jij er over gelezen? Nee, weet je...

Freek: Nou, ja vind ik wel interessant. Ik moet eventjes, even, zonder je te veel te willen primen ik heb een uhm...in, er is een auteur die heeft onderzoek gedaan naar bioscoopbezoek in Engeland, de hele grote bioscopen daar, en die kwam op de proppen met een concept dat hij de space bubble noemt. Een theorie die stelt dat binnen die multiplexen, waaronder ook z'n Pathé, er alles op gericht is om de sociale interactie zoveel mogelijk te kunnen minimaliseren. Hoe denk jij daar over?

Thomas: Ja, dat is exact waar ik...je wordt er niet getriggered om met andere mensen gezellig in gesprek te raken over zo'n film. Wat het voor mij juist erg leuk maakt. Wie loopt er niet weg na een goede film, uit z'n bioscoop en denkt; ik moet hierover praten met mensen, ik wil weten hoe andere mensen hier over denken, en het is echt...licht aan, oprotten, naar buiten, maar ook als je binnen komt, uhm, nergens, wat ik al zei, die ruimtes tussen de zalen en na de incheckbalie...incheckbalie om het zo maar even te zeggen, na de tickets..uhm die zijn er nooit op gesteld dat mensen gezellig bij elkaar kunnen zitten, op interactie, zoveel mogelijk een MacDonalds, idee, maak het zo ongezellig mogelijk, dan zijn mensen zo snel mogelijk in die zaal. Want dat is het natuurlijk ook, die film moet op tijd beginnen want ze moeten er dertig versies van draaien die avond, dus als iedereen blijft hangen in die zaal er voor, omdat ze het gezellig hebben, en er komt een nieuwe lading binnen, dan wordt het een grote klerenzooi. Dat past natuurlijk totaal niet in dat model. Het moet daar zo ongezellig

mogelijk zijn want die mensen moeten zo snel mogelijk door die zaal heen. Terwijl, als je naar zo'n klein Cinemaatje gaat, en de film begint maar nog niet iedereen is er, loopt er ergens zo'n sympathiek patron door het gebouw van 'jongens, superleuk, laten we vooral hierna nog een biertje drinken, maar we willen nu graag wel beginnen.' Ja fantastisch, Lekker. Dan ga ik rustig richting de zaal met mijn pilsje. Dan zeg ik inderdaad tegen de persoon met wie ik ben we pakken hierna nog een biertje. En dan ga je zitten.

Freek: Ja, dus een heel andere insteek van filmbeleving dan bij de Pathé?

Thomas: Nee, exact, maar ja dat kost dus tijd. En dat hebben ze niet. Want ze moeten nog veertien andere versies draaien in diezelfde zaal.

Freek: Ja, wat ze wel proberen bij de Pathé, sinds januari, ze hebben een soort nieuw concept geïntroduceerd, het is een soort...Pathe Vip. Dan heb je je eigen entree, je eigen restaurant waar je dan van tevoren iets kan drinken. Heb je dat ooit gedaan?

Thomas: We hebben bij de unlimited kaarten, had je ook een gold card. Maar, dat was volgens mij een soort van..meer, met de gold card hoefde je niet extra te betalen voor IMAX en 3D

Freek: Dus dan vallen die toeslagen weg...

Thomas: Ja, dat was meer...op een gegeven moment toen dat een beetje kwam was het echt dat wij zoiets hadden van ja, heb ik zo'n pas moet ik nog steeds drie euro voor een film dokken omdat het 3d is. Uhm, ik denk dat die, ja, die business modellen, die bedrijfsvoering van inderdaad zo'n niche filmhuis en dan zo'n Pathé, dat dat probeert Pathé dan onder 1 dak te vangen. Maar dat is onmogelijk, want als ik zo'n Pathé binnenloop dan heb ik, kunnen ze nog zoiets mooi VIP opstempelen, heb ik niet het gevoel dat ik denk van; ja, super. Want het is nog steeds hetzelfde personeel, onvriendelijk...ofja, niets ten kwade van het personeel, superleuke mensen, maar niet ingesteld op mij faciliteren en daar zoveel mogelijk een babbeltje met me maken, nee. Ze willen verkopen en door en snel. En hetzelfde personeel gaat dan die VIP afdeling doen, daar betaal je dan ook voor, ja, zo'n ingang, wat doet zo'n ingang nou weer. Ik ben heel erg benieuwd hoe je dan voor een soort subsectie een café'tje gaat maken...maar dan ja, ik weet niet. Ik...

Freek: Hie in Tilburg is het inderdaad waar ze vroeger die...hoe noem je dat..heette het toen...Club gedeelte dat was da nog 1 trapje op daar links, dan kon je achter in de zaal naar binnen lopen, iets bredere stoelen...

Thomas: Maar, dat is leuk...maar ik moet nog steeds door dezelfde ingang, net als die andere gasten, dus ik voel me nog steeds klapvee, tot ik daar boven sta, o en dan is het opeens heel beleefd, en 'gaat u lekker naar boven'. En dat.. ja het gaat om de totaalbeleving en die totaalbeleving begint op het moment dat je aan komt fietsen. Dat je denkt; film. Echt leuk, daar heb ik zin in.

[Freek: Die, dat..speciale gedeelte heb je sowieso nooit gedaan, maar als je de..

]Thomas: Nee, voor hetzelfde geld ga ik net zo lief naar een echt filmhuis, waar ik echt die ervaring van top tot teen krijg. Waarbij ik weet dat er mensen achter de bar staan die liefde voor film hebben, waarvan ik weet dat er een projectionist staat die alles goed afstelt en ziet en een babbeltje met je maakt, waar een lekker biertje geschonken wordt, waar je uitgenodigd wordt...en niet van; oh, we komen er achter, dit wordt nu hip, we komen er achter dat mensen dat toch wel leuk vinden, dus dan moeten we daar maar naar cateren en een volledig business concept omheen denken. Want uiteindelijk gaat het bij de Pathe ook bij dat VIP concept; hoe ga ik er zoveel mogelijk geld uitslaan. Die mensen zitten daar niet...als allereerst wil ik gewoon dat mijn gasten een leuke avond hebben. Want het geld komt vanzelf wel...uhm, maar de main goal van die kleine filmhuizen is mensen moeten leuke films kunnen zien, een leuke tijd kunnen hebben, moeten kunnen praten over die films.

[Freek: Zijn er dingen...als je een normale zaal inloopt, die je opvallen aan de zaal, die je fijn vind aan de Pathé. Iets positiefs. Stoelen, technologie, doekgrootte?

]Thomas: Ja, dat verschilt zo per Pathé vind ik. Ik heb in de Kuip had hele grote stoelen. Superchill. Veel beenruimte. Pathé Schouwburg heeft wat kleinere stoelen, dus ik vind dat..daar zijn ze nog niet echt consistent in, hangt erg af van de locatie. Uhm, wat vind ik fijn?

[Freek: Is er een plek die je graag wil, als je kaartjes koopt? Tickets, plaatsen die je op het oog hebt.

]Thomas: Er is mij ooit verteld dat ik bij IMAX zo dicht bij moet zitten, en dat je bij...nee eigenlijk niet. Zolang je maar niet helemaal links of rechts zit. Voor of achter vind ik niet z'n probleem. Beetje in het middelste vlak, op de flank ben ik niet zo van.

[Freek: Ja

]Thomas: Helemaal bij zo'n groot scherm dat je helemaal schuin moet kijken. Helemaal naar rechts of helemaal naar links. Wat ik wel...leuk vond, maar dat was in Londen, dat was BFI. Zij zijn wel een grote keten, volgens mij valt het onder Odeon, maar uhm...groot scherm, en wat ze heel erg leuk

deden, normaal heb je dan van die he, van die, filmpjes van zet je telefoon uit, en hou je bek, als er overlast is kun je hier naartoe sms'en.

Freek: Ja

Thomas: Maar, daar hadden ze elke voorstelling iemand die naar voren kwam en dan stond er een microfoon ergens onder. Iemand kwam onder die microfoon staan en ging dan een verhaaltje doen. Van 'Oke mensen, we gaan kijken naar Interstellar, film van Christopher Nolan, met Matthew McConaughey, gaat over dat en dat' en daarna ging hij door met 'gelieve je telefoon uit te zetten', maar wel op een leuke manier, humoreus. Beetje lachen. Gelijk in de stemming. Zo simpel. Kost twee minuten. Boeit me ook niet of het uitgeschreven en een geacteerd stukje was, boeit me geen reet. Was gewoon leuk. Leuker dan zo'n plakkaat met 'zet je telefoon uit,' zette voor mij de toon van de avond.

Freek: Voel je je gelijk gewenst...

Thomas: Exact. Ja. Beleving.

Freek: Pathé heeft er het personeel voor...er staan mensen die de tickets scheuren en mensen in de zaal die je begeleiden naar je stoel..denk je dat zoiets zou kunnen werken in Pathé...?

Thomas: Ik denk dat dat...want..ja BFI is dus ook onderdeel van een keten, maar dat werkt dan BFI is redelijk speciaal, zit een filmmuseum bij, ook vaak grote premières, best wel een bioscoop die hoog in aanzien staat, dus ik kan me heel goed voorstellen dat zelfs als filmliefhebber en je zoekt een bijbaan dat werk bij de BFI heel erg leuk is. Dus dan heb je sowieso mensen die gemotiveerd zijn. En ik heb het vermoeden dat dat bij Pathé bioscopen niet zo zal zijn...

Freek: Ja

Thomas: En ik denk dat als je bij heel veel Pathé bioscopen zal zeggen van; joh, vanaf nu moet iemand een praatje doen voor die film, dat heel veel mensen zullen zeggen; ja dag, daar word ik niet genoeg voor betaald, daar heb ik echt geen zin in. Ja, weet je, en als het dan wel gebeurd is het waarschijnlijk echt een soort wie trekt er aan het kortste lootje, in plaats van gezellig, gemeend...

Freek: Zou dat ook een reden kunnen zijn waarom Pathé die sociale schakels probeert te minimaliseren, omdat ze merken dat dat de totaalbeleving beïnvloed. Dat ze, dat ze...uhm, consumptieverkoop vervangen door supermarktjes met zelfscan apparaatjes, ticketmachines...uh, dat er minder personeel op de voorgrond treed...

Thomas: Dat zou mij niets verbazen.

Freek: Ik zat te denken het heeft natuurlijk te maken met economische overwegingen, want het is een super dikke keten, maar dacht dat daar...

Thomas: Ja, want hoe minder interacties je hebt hoe minder je getriggered wordt te gaan lopen kletsen, en je op te houden...

Freek: Ja, ja

Thomas: Absoluut. Want als jij een praatje gaat maken met de caissière, dat kost hun weer een halve minuut. Hoeft maar tien keer op een dag te gebeuren, heb je toch weer vijf minuten van je tijd af. Ik denk dat er echt zo over gedacht wordt. Het zijn echt fabrieken, en dat is prima. Maar ik zoek inmiddels toch wel meer mijn filmervaring.

Freek: Wat Pathé sinds een tijdje doet is niet alleen films aanbieden, maar ook inspelen op de events. Hoe vind je dat? Heb ik het over opera, ballet, gaming...

Thomas: Live toernooien...ja

Freek: Iets wat je aanspreekt?

Thomas: Ik ben...dat hebben ze een tijdje gedaan in Rotterdam...ik ben een groot Formule 1 fan, zonden ze in een grote zaal Live uit. En ik moet zeggen dat...dat was best wel leuk. Wat dat heel erg leuk maakt, was dat...zijn best wat specifiekere dingen dus ik zat daar ook met mensen die ook allemaal formule 1 fan waren. Dus er was al meteen wat meer samenhang in die crowd. Van; he, de een juicht voor die en de ander voor die. En er was een beetje rivaliteit, maar gewoon wel leuk. Dus omdat het zo'n hele specifieke doelgroep is, was de sociale cohesie binnen die groep zo groot, dat we vanbinnen de kille omgeving van de Pathé onze eigen...sociale uhm, ja...bubbelje aan het bouwen waren. En dat is verder prima. Dat was hartstikke leuk. Dat werkt omdat het zo specifiek is, maar dat werkt niet bij van die hele grote blockbuster films, want het publiek wat je daarmee trekt is zo generiek en zo breed, dat weet je...na Transformers heb ik ook geen zin om iemand aan te stoten en te zeggen; Megatron. Megan Fox man, hej. Niet. Uhm, terwijl met zo'n race, dat ik dacht van; man die inhaalactie, en dan wist ik zeker 100 procent dat er iemand naast me zat die dat ook ervaarde, en weet je, dat vond ik best wel leuk. Want uiteindelijk is het dan niet meer een bioscoop, maar een heel groot scherm waar je heel veel dingen op kan kijken. Uhm, en wat ze ook een keer hebben gedaan, maar dat was georganiseerd door Pathé, maar niet in een Pathé, maar dat was toen de Doelen...Hadden ze TLOTR met een live orkest, dat was fucking fantastisch. Echt fucking vet.

Freek: Wilde ik nog vragen ja

Thomas: Ik ben geen groot TLOTR fan, maar die live muziek erbij was echt heel vet. Was ook niet goedkoop, iets van 20 euro ofzo. Well worth the money. Zou ik zo nog een keer doen, zou ik zo nog een keer doen. Echt perfect.

Freek: Dat was iets anders wat ik nog wilde vragen, als je kijkt naar filmspecifieke events die Pathe aanbiedt zoals een Midnight Premiere, of een marathon. Zoiets ooit gedaan?

Thomas: Ja, superleuk...James Bond volgens mij en dat was volgens mij CASINO ROYALE...uhm, en daarvoor deden ze want het was eerst de nieuwe Bond..daarvoor kregen we TOMORROW NEVER DIES..DIE ANOTHER DAY en THE WORLD'S NOT ENOUGH. De laatste twee Pierce Brosnan films. Op een zaterdag, soort van marathon en daarna door met première van Casino Royale. Maar...dan kom je weer op hetzelfde; het publiek wat dit soort dingen trekt, zijn mensen die echt geïnteresseerd zijn in wat daar gaat gebeuren. Ik zat daar ook met die filmgroep...maar ook met heel veel mensen die super geïnteresseerd waren in Bond Films, en ik heb 1 vriend in die groep en die is echt geobsedeerd door Bond, tot op het punt dat hij al de Bond quotes kent en zat te roepen, tot op het punt dat iemand in die zaal keihard begon te lachen en een beetje mee begon te kloten. Maar dat was superleuk...schept een beetje...had je hetzelfde als met die grand prix, je zit daar met eensgezinde mensen, dus dan is het heel erg leuk, zelfs in die kille omgeving die heet; Pathé zaal.

Freek: Dat is wel iets waar de Pathé zich positief in kan onderscheiden, op dat moment met zo'n event. Wat je bij een filmhuis misschien minder hebt, omdat het wat kleinschaliger is en bepaalde doelgroepen al afschrikt, misschien?

Thomas: Nou, dat...denk ik dus niet, ik denk dat zij zich...want, wat heb je nodig om zoiets te kunnen organiseren? Een filmzaal. Punt. That's it. En daarna gewoon een soort van organisatorische kracht en het vermogen om te kunnen zeggen; weet je wat we doen er 3 achter elkaar. En dat kunnen die filmhuizen ook. Sterker nog, die filmhuizen doen niet anders.

Freek: Klopt.

Thomas: Dus of de Pathé nou zegt, we doen een Bond marathon en daarna door naar SPECTRE première. Of naar een filmhuis, dan zou ik eerder naar het filmhuis gaan omdat ik weet dat ik dan in goede handen ben. Die gasten weten wel hoe ze dat moeten organiseren. Bij zo'n Pathé, weet je, ook nog steeds superleuk, maar ja...misschien omdat het bij Pathé wat goedkoper is...ja ik..ja ze kunnen er misschien wat meer mensen mee terugwinnen..dat je als bezoeker zegt Pathé ligt zo lekker

centraal, beter te bereiken dan een niche filmhuis ergens in het Noorden. Maar ik denk niet dat, ze kunnen de competitie mee aan, maar dat gaan ze niet....

Freek: Dat gaan ze niet winnen...

Thomas: Nee, want ze kunnen dat ook. Enige wat je nodig hebt is een filmhuis, ofja, een zaal. En het vermogen om zoiets te organiseren, maar dat kunnen die filmhuizen ook. Dusja, ik denk wel...het zou goed voor ze zijn, ik denk wel dat ze er veel mee kunnen terughalen, maar...ja, wat ze...dat heb ik ook.

Thomas: Ik heb daar tot twee uur snachts gestaan. Ik heb daar ook goed veel geld uitgegeven. Het werkt wel. Dat soort dingen, dat zie ik ook niet zo snel gebeuren bij Pathe. Dat ze zeggen niet omdat ze niet de...soort van, de, het inzicht hebben om idt te kunnen doen maar meer omdat...kijk we zaten daar met een mannetje of vijftig in zo'n zaal. Als je dat bij Pathe organiseert zit je daar met honderd, tweehonderd man, met tweehonderd man zo'n vent bevragen en een cafe inrollen; dat werkt niet. Wordt veel te massief. Dus uhm..ik denk in dat opzicht dat het hebben van een wat kleinere...uhm, locatie een heel erg voordeel kan zijn op het gebied van evenementen..maar aan de andere kant als je inderdaad wat naar...Formul 1 race kijken...in Pathe zo leuk maakt was juist dat hele grote, dat was ook wel bruut ja. Beeld Geluid. Daar heeft Pathe weer een streepje op voor. Dus he, ze gaan het niet direct winnen, maar het zal ze allicht wat meer laten concurreren op dat gebied. Met die filmhuizen.

Freek: Wat je zegt is interessant, er was een onderzoek van een mede-student, naar PAC avonden bij de Pathe. Een soort filmhuisfilms in de Pathe, maar dan kom je weer terug op het punt wat jij zei; dat de mensen die daar geïnteresseerd in zijn, ook de mensen zijn die al naar filmhuizen gaan. Een praatje vooraf, een praatje erna.

Thomas: Een biertje erna, een ontvangst. Ik bedoel, wat zijn die PAC avonden; dat gaat helemaal niet over de beleving, dat gaat puur over de selectie van de films...het gaat gewoon over, weet je wel, we gaan The Artist draaien, een fil die niet heel erg aanslaat bij een breed publiek aar daar maken wij als groot filmhuis Pathe zijnde een uitzondering voor. Die draaien we gewoon. Alsof je daarmee voldoet aan wat de filmhuisganger echt wil zien. Nee, bullshit. Dat boeit me geen reet, weet je. Ik ga niet naar...dat soort mensen gaan daar niet naartoe omdat toevallig die film daar draait, die gaan daar naartoe voor die ervaring. Zo'n PAC avond, ja...het is leuk..dat hebben ze volgens mij ook wel eens gedaan met oude films. Ik kan me herinneren...iets van Casablanca..

Freek: Ja, ze hebben ook ochtend-matinnee's, vijftig plus cinema met Casablanca...

Thomas: Dat is ook wel leuk, maar alleen omdat ze een oude film draaien. Als ik mocht kiezen zou ik nog steeds naar een filmhuis gaan.

Freek: Ja, dat vind ik ook opvallend, die events, die opera en het ballet, dat is best wel een *high-brow* iets, dat zou je eerder associëren met publiek dat naar een filmfoyer gaat, dan naar de Pathé...

Thomas: Ja

Freek: Er lijkt een soort discrepantie te zitten tussen wat ze aanbieden en het publiek wat ze normaliter trekken...daarmee speel je ook in op...ze willen...

Thomas: Dat is het punt. Ze willen het publiek van die filmhuizen ook een beetje aan zich binden, maar daar leent de architectuur van het gebouw en de hele...de hele filosofie zich niet voor. En dan komen we terug op dat VIP ding, superleuk, maar past totaal niet binnen hun bedrijf, dus dat gaat nooit volledig goed lukken. Want je gaat in the end nog steeds naar een Pathe. Daar kun je nog zoveel VIP opplakken als je wil, maar aan het eind ga je nog steeds naar Pathe. Niet naar een Lantaarn Venster, niet naar een Cinecitta, niet naar een filmhuis. Het is nog steeds een Pathe. En volgens mij kun je dat het beste zien bij volgens mij, case in point is Tuschinski, want je gaat niet naar Tuschinski, je gaat naar Tuschinski Pathe. Ik bedoel; superleuk, leuke omgeving, maar ik moet nog steeds door zo'n supermarktje heen en ik krijg nog steeds een kil ontvangst en ik..weet je ik moet nog steeds na afloop snel oprotten want de volgende voorstelling begint over tien minuten.

Freek: Dus die totaalbeleving is voor jou heel belangrijk?

Thomas: En ook niet na te bootsen. Of tenminste, als dat niet echt, echt je core business is is dat niet na te bootsen. Al draagt een aap een gouden ring...beetje hetzelfde concept. Je kan het allemaal leuk aankleden, als die ziel er niet is...

Freek: Wat ik nog interessant vond, is de...de projectie.

Thomas: Ja

Freek: Dat vond je best wel belangrijk, kun je uitleggen waarom? Of wat dat doet met je filmbezoek?

Thomas: Nou, ik had me daar eigenlijk nooit zo over uhm...ik had me daar echt niet zo over nagedacht tot ik inderdaad die film podcast ben gaan luisteren..hij maakte daar altijd een punt van omdat je bijvoorbeeld daarna...wat regisseurs vaak doen is met hun film een stukje instructie meesturen. Wes Anderson doet dat heel vaak. Je moet je scherm zo afstellen...laatst bijvoorbeeld bij Grand Budapest, dat het net wat te kort *gicropt* moest worden. Want dat werkt goed

met...*whatever*. Die jongens sturen een hele constructie mee, omdat hun film dan beter tot z'n recht komt. En..het feit dat je..het gaat niet eens om het feit dat ik dat heel erg merk, maar het feit dat je als filmhuis een regisseur daarin faciliteert en zegt; ja we geven je dat extra stukje...dat verdwijnt compleet als alles digitaal geregeld is en alles klaar staat in de computer. Boeit ze ook niet, want ze moeten nog tien van dat soort vertoningen draaien. Dan neem je toch een stukje artistieke mogelijkheden weg bij de regisseur, ik vind dat super jammer want dat gaat weer terug naar die totaalbeleving; dat is niet alleen onze totaalbeleving, maar het complete pallet...

Freek: Recht doen aan de intentie van de maker...

Thomas: Ja, ja. En, maar ook aan...het moment dat je dat doet wordt je gedwongen goed na te denken over de beleving van je gast. Wat ik ook vaak heb, of vaak...een paar keer in zo'n grote keten, dat je daar dan zit en dat...maar dat het licht aan blijft staan, maar gewoon echt het eerste kwartier van de film dat je vol licht zit, totdat iemand merkt; oja, fuck, dat is best wel kut. En het enige wat het is dat er niemand die nadat de filmvoorstelling begonnen is, even langsloopt of blijft staan.

Freek: Ja, ja.

Thomas: Die deuren die dicht gaan...of dat...uhm, wat ik ook een keer..de laatste minuut van de film; cruciale scene, licht aan.

Freek: Nee, nee

Thomas: Die gasten kwamen daar binnen, met vuilniszakken,

Freek: In de Pathé?

Thomas: Ja, je zag op een gegeven moment dat ze ook inzagen dat ze wat te vroeg waren. Maar dat is gewoon in geprogrammeerd, daar gaat gewoon een belletje bij het personeel, die lopen een zaal binnen. Niet nadenken, oprotten. Volgende voorstelling over tien minuten. Dat is gewoon balen. Ik vind dat met die projectionist ook. Het gaat niet alleen om het hele mierenneukerige van de afstelling van de ratio's zijn niet perfect, 99 procent van de mensen merkt dat vaak niet, ik vaak ook niet, maar het gaat om het idee dat er net wat meer tijd gestoken is in het opzetten van die film. In overeenstemming met wat een regisseur graag wil, die heeft daar vijf jaar van zijn leven aan gespendeerd. Om vervolgens in een of andere harde schijf te rammen en er twee maanden niet meer naar om te kijken. Nee, je wil daar een beetje...iemand heeft daar zijn ziel en zaligheid in gestoken.

Freek: Daar moet je respect voor hebben.

Thomas: Daar moet je respect voor hebben ja...alsof je, weet je...alsof je een Van Gogh in een museum hangt en dan vervolgens onder TL-licht; zo van *whatever dude*, je kan toch prima zien wat er op het doek staat of niet dan? Nee, die wil je mooi uitlichten daar moet je goed over nadenken, specialist voor laten komen van; oké hoe kan ik dit schilderij het beste aanlichten hoe komt die het beste tot zijn recht, wat moet kleur zijn van de muur er achter. In plaats van: alsjeblieft, ik heb er een lampje opgezet, veel kijkplezier.

Freek: Good luck

Thomas: Ja. Zo'n projectionist maakt daar ook onderdeel van uit. 99 procent van de tijd merk je het niet. Maar daar gaat het niet om. Het gaat om het idee. De aandacht. Het feit dat naar de film gaan een vorm van kunst is, en niet een soort van fabrieksvermaak. Ram het er doorheen. Dat is leuk ja..ik kan er nogmaals, die gast van de MustSee erg aanraden. Hij is ook erg van de projectionist...echt een dinging breed en uhm..ja. Ja vond ik echt...ja.

Freek: Zijn we bijna rond, heb je zelf nog iets toe te voegen, iets dat je kwijt wil?

Thomas: Ja, wat ik wel...waar we in het begin over hadden...nu is dat iets wat voor mij erg belangrijk is, zo'n ervaring, na weet ik veel...toen ik vroeger naar de film gaan, toen ik twaalf was..dus na twaalf plus jaar naar de bioscoop gaan ging ik daar aandacht aan besteden maar ik kan me heel goed voorstellen dat voor mensen die niet vaak naar de film gaan zo'n Pathé prima is. Heerlijke uitkomst. Goed betaalbaar. Je stapt naar binnen en naar buiten. Als student vond ik zo'n Pathé pas, werkt prima kost geen drol, tijd zat. Ik kon daar prima...mijn ding doen en lekker naar de film gaan. Weet je..Nu heb ik zoiets van ja...film zien is echt vet..er is wel markt voor, het bestaat nog steeds. Het is gewoon belangrijk dat die filmhuizen blijven bestaan, dat mensen dat ook blijven doen. Alhoewel ik wel het idee heb, dat dat steeds meer komt.

Freek: Filmhuizen? Speciale initiatieven?

Thomas: Ja, maar ook gewoon de filmhuizen...ja, 3d heeft mensen weer een beetje naar de bioscoop getrokken, dat is toen vervolgens volledig geïmplodeerd. Het is niet zo speciaal, sterker nog, vaak best wel heel erg kut. Maar mensen hadden wel zoiets van; ja bioscoop was toch best wel leuk...ja bioscoop. En dan daar bewust naar op zoek gaan; van hoe maak je dit een zo leuk mogelijk uitje. Waar je dan in een filmhuis komt. Weet je je krijgt een totaalpakket. Ik denk dat heel veel mensen door 3d die filmhuizen hebben herontdekt. Vervolgens zagen; die kleine bioscopen is best wel leuk.

Gewoon 1 keer in de maand. Waarom niet? Hartstikke leuk. Vrijdagavond. Ik denk dat die het best goed kunnen doen, dat het niet zo slecht gaat.

Freek: Dat film het ook waard is een avondje aan te besteden.

Thomas: Ja.

Freek: Top man. We kunnen nog uren doorpraten, meneer die dit hoort. Maar we zijn er voor nu even klaar mee.

9.3.5 Transcript interview Pleun van Onzenoort

Respondent: Pleun van Onzenoort

Leeftijd: 22

Bioscoop: Pathé Tilburg

Datum: 22-10-2015

Freek: Oké. Pleun van Onzenoort. Twee vraagjes vooraf. Je bent ervan op de hoogte dat dit interview wordt opgenomen?

Pleun: Ja.

Freek: Je bent ervan op de hoogte dat dit interview wordt gebruikt voor een scriptie op de UU?

Pleun: Ja.

Freek: Dat waren de formele dingetjes. Uhm, ja, interview over bioscoopbezoek. Welke bioscoop bezoek jij meestal?

Pleun: Ik ga meestal naar de Pathé. Omdat dat het dichtst bij is. Heel af en toe als ik denk; ik heb er even geen zin in, dan ga ik naar de Euroscop.

Freek: Maar meestal naar de Pathé.

Freek: Oké. Hoe vaak per jaar ga je naar de bioscoop?

Pleun: Als ik een schatting moet maken, 1x per maand, 12 keer per jaar ofzo.

Freek: Oké, en je zegt net dat je vaker naar de Pathé dan naar de Euroscop gaat. Heeft dat alleen met ligging te maken of ook met andere dingen?

Pleun: Ik vind het bij de Pathé wel iets mooier dan bij de Euroscop maar dat is niet de reden dat ik daar naartoe ga, want het is gewoon in de stad, daarom ga ik daar heen. Ik vind het bij de Pathé ook iets sfeervoller dan bij de Euroscop.

Freek: Heb je het dan over de aankleding...

Pleun: Hoe bedoel je?

Freek: Nouja, de uitstraling van het gebouw, vind je dat mooi bij de Pathé?

Pleun: Niet echt een verschil, allebei gewoon een blok. De Euroscop is binnen helemaal grijs. Pathé is binnen paars, dat vind ik nog iets leuker.

Freek: Iets warmer ofzo...

Pleun: Warmer ja...

Freek: Maar de Pathé is wel een stukje duurder dan de Euroscop, maar dat weegt dan niet mee in je oordeel?

Pleun: Nee, niet echt.

Freek: Maar de Pathé vind je echt een superfijne bioscoop?

Pleun: Nee, wat is nou een fijne bioscoop? Weet ik het...ik ga gewoon naar de bioscoop omdat ik naar die film wil. Ik besteed niet zoveel aandacht aan wat de fijnste bioscoop is. Want er is ook niet zoveel keus. Als ik echt moest kiezen wat is de fijnste bioscoop, dan ga ik naar zo'n klein...uh, bioscoop als de Cinecitta of een filmfoyer, maar dan draaien weer niet het soort films waar ik naar toe wil.

Freek: Ja

Pleun: Dus dan ga ik naar de Pathé...

Freek: Kies je dan voor een kleiner....minder massaal. Wat maakt het dan fijner dan bijvoorbeeld een Pathé?

Pleun: Het is leuker ingericht, en inderdaad...het is een soort..Filmfoyer is nu volgens mij weg, maar daar hadden ze...kon je ook gewoon wat drinken en net als bij Cinecitta nou, daar is een soort bar bij, alsof je echt op stap gaat.

Freek: Iets wat je bij de Pathé niet hebt...

Pleun: Totaal niet hebt...

Freek: Vind je dat erg? Zie je het als een negatief iets?

Pleun: Wel als negatief iets...

Freek: Want? Je zou graag nog iets drinken vooraf of erna?

Pleun: Nou, het zou best leuk zijn als je daar naartoe gaat dat je wat kan drinken in plaats van dat je nog na de film naar de stad gaat...lijkt me wel efficiënt ja..

Freek: Maar nu doe je dat nog wel?

Pleun: Ja.

Freek: Dus na de bioscoop nog even de stad in?

Pleun: Ja. Nee. Laat ik het zo zeggen; het is niet zo dat ik perse na de bioscoop nog wat wil drinken. Maar als ik dat zou doen, dan kan dat bij de filmfoyer wel en bij de Pathé kan dat niet.

Freek: Met wie ga je vaak naar de bioscoop?

Pleun: Met mijn zusje.

Freek: Oké. En naar wat voor films gaan jullie dan?

Pleun: Gewoon de populaire films, dus...laatst naar de Maze Runner geweest. Hunger Games gaan we heen.

Freek: Dus de grote blockbuster films...oke. Als je binnenkomt, want daar ben je naar de Pathé toe geweest?

Pleun: Ja.

Freek: Als je binnen komt lopen in de foyer, zijn er dingen die je dan opvallen?

Pleun: Mmm...

Freek: Qua ruimte?

Pleun: Niet echt...gewoon een bioscoop. Je komt beneden binnen en dan heb je...dan ga je naar boven met de trap, dan kom je daar boven, is er een mooie rode vloer en een bar waar je drinken kan bestellen, maar dat is overal..dus dat valt niet echt op...

Freek: Maar als je kijkt bij de foyer, daar heb je ticketautomaten, maar ook nog een balie...waar haal jij meestal je tickets?

Pleun: Uhm, ik denk bij het ballietje, want ik heb volgens mij twee keer tickets proberen te halen uit die machine, maar dat werkt allemaal niet.

Freek: Dus dan haal je het liever bij het personeel zelf?

Pleun: Ja..

Freek: Je zei het net zelf ook al, je loopt daar die grote rode trap op, dan kom je bij en soort van...

Pleun: Hal

Freek: Hal. Consumptieverkoop, vind je dat een gezellige hal?

Pleun: Nee

Freek: Waarom niet?

Pleun: Omdat het heel groot is, en er staat eigenlijk heel weinig. Ja, ik, je kunt echt zien dat ze door de jaren heen hebben geprobeerd een beetje op te vullen maar dat is op een of andere manier niet gelukt. Het is nog steeds *huge*. Dat snap ik wel want er moeten heel veel mensen in passen. Er moeten heel veel mensen door kunnen lopen. Dat gaat niet als het vol staat met meubeltjes en gezellige dingetjes. Maar daardoor is het wel heel ongezellig. Grote kartonnen dingen met reclames er op. Ja. Ik vind het niet echt gezellig.

Freek: Ja, en als je daar iets te eten gaat kopen, popcorn of drinken, dan loop je naar de balie toe en ga je in de rij staan.

Pleun: Ja.

Freek: Vind je dat chill...erger je je, of denk je dat hoort er bij?

Pleun: Ja, ik denk dat iedereen daar een hekel aan heeft. Bioscoop maakt niet uit. Is nergens fijn.

Freek: Wat ze bij Eindhoven en Breda hebben veranderd daaraan is dat je de trap op loopt, kom je niet langer in zo'n grote hal maar gelijk in een soort mini-supermarktje uit...waar je zelf je spullen kan pakken, dan loop je naar de kassa, dan reken je af en ga je naar de zaal. Je hoeft niet langer in de rij te staan maar je komt in een kleine Ah terecht.

Pleun: Dat klinkt wel leuk...

Freek: Dat zou je fijner vinden?

Pleun: Misschien wel...ja.

Freek: Oké. Als je daar de zaal in loopt. Gewoon een bioscoopzaal bij de Pathé. Wat valt je dan op?

Pleun: Het enige wat ik nog weet is dat het vroeger...ik vind het nu wel een beetje...op elkaar en je hebt ook maar 1 leuning weet je wel. Dus je zit altijd...nee ja, ik vind de stoelen niet echt ruim.

Freek: Stoelen zouden groter mogen?

Pleun: Ja.

Freek: En qua beenruimte?

Pleun: Goed.

Freek: Goed genoeg. Oké. Als je in de bioscoop zit en het is best druk in de bioscoop. Er zitten mensen voor je, heb je daar last van qua kijklijnen of silhouetten.

Pleun: Uhm nee, dat heb ik eigenlijk nooit last van want...het is zo trapsgewijs en als er iemand voor me zit die heel lang is, dan wel...maar dan ga ik zelf gewoon ergens anders heen.

Freek: Dan ga je op een andere plek zitten, oké. Als je kijkt naar wat de Pathé de laatste tijd probeert is de filmbeleving wat luxer maken, waaronder het VIP concept, vroeger waren dat de club seats. Heb je daar zelf ooit gebruik van gemaakt?

Pleun: Ja, daar heb ik wel gebruik van gemaakt.

Freek: Kun je dat een beetje omschrijven?

Pleun: Nou op zich is dat wel leuk, eigenlijk. Vind ik. Ja, best lang geleden, maar uhm, je hebt een aparte ingang en je krijgt er drankjes en eten bij, dat is ook altijd leuk. Je zit op een bankje, in feite is dat niet echt...ik heb niet echt het idee dat ik lekkerder zit dan op een gewone stoel, maar goed...je

zit wel heel hoog, en er zit een afscheiding tussen dus het voelt wel VIP. Het voelt wel VIP maar het is niet zo dat het lekkerder zit of dat je die film heel anders beleeft. Dat niet.

Freek: Maar het feit dat je wat drinken...

Pleun: Het feit dat je wat te drinken krijgt en dat je...een eigen ingang krijgt en apart zit van de rest geeft het VIP gevoel. Dus ik snap op zich wel dat dat zo heet.

Freek: En de extra prijs die je daarvoor betaald, weegt wel op tegen wat je er voor krijgt?

Pleun: Ja, nou...moet ik heel eerlijk zeggen dat als ik zo iets doe is het een date, en dan betaal ik zelf niet. Haha. Dus zal mij verder niet uitmaken. Dat de jongen daar meer voor betaald. Dus dat weet ik eigenlijk niet. Als ik met mijn zusje naar de bioscoop ga, zou ik het niet doen. Inderdaad, waarschijnlijk de gewone prijs omdat ik het dan een beetje onzin vind.

Freek: Zo'n VIP concept is misschien iets minder sociaal omdat je dan in een hoekje zit...zie je naar de film gaan als een sociaal iets?

Pleun: Nee, ik vind van dat VIP juist fijn dat dat niet zo sociaal is, dan heb ik minder last van andere mensen. Ik zit daar niet omdat ik gezellig...nee, het is niet zoals op stap gaan ofzo. Ik hoef geen mensen te ontmoeten in de bioscoop. Ik ben ook niet van plan om echt hele gesprekken te gaan voeren daar in die bioscoop, ik kom gewoon omdat ik die film wil zien. Die film lijkt mij leuk.

Freek: En het sociale...

Pleun: Omdat ik hem niet wil downloaden en op mijn laptop wil gaan kijken. Ik vind dat geen porem. Dan ga ik naar de bioscoop in plaats van wachten tot die uit is.

Freek: Stel je gaat met je zusje naar de bioscoop, het echt sociale komt daarna wel..of?

Pleun: Uhm, ja...als ik gezellig met mijn zusje iets wil gaan doen dan gaan we eerst naar de bioscoop en daarna nog op stap. Gaan we daarna nog wat drinken en dan gaat ze alles vertellen, maar niet tijdens de film want dan gaan we naar de film.

Freek: Ja, er zitten ook geen pauzes in de films van Pathé...

Pleun: Ja.

Freek: Vind je dat fijn?

Pleun: Nee.

Freek: Waarom niet?

Pleun: Ik vind het fijn als er even pauze zit. Weet ik hoe ver we zijn. Hoe lang het nog duurt. Kan ik even naar de wc. Even opstaan. Ik vind het helemaal niet fijn dat ze dat niet hebben. Bij de Euroscoop hebben ze dat wel en dat vind ik eigenlijk wel prettig.

Freek: Heb je wel eens gedacht; Jezus wat een lange zit?

Pleun: Ja, eigenlijk altijd..

Freek: Ja? Pauze wel echt belangrijk. Andere respondenten zeiden ook dat ze het moeilijk vonden dat er geen pauzes in zaten omdat ze dan van tevoren moesten beslissen wat ze wilden gaan eten en drinken..

Pleun: Vind ik ook. Kijk, als een film begint...stel je hebt een vroege film, om 8u ofzo. Dan heb je eigenlijk net gegeten. Dan heb je geen zin, maar misschien over 1,5u wel, maar dan weet je nog niet waar je zin in hebt. Als er pauze is denk je; dat doe ik in de pauze wel. Dat heb je hier niet en dat vind ik stom.

Freek: Laatste dingetje. Wat de Pathé de laatste jaren heel erg probeert, is niet alleen films vertonen in de bioscoopzaal, ook andere dingen, heb ik het over opera's, concertregistraties, game-nights, zijn dat dingen waar jij geïnteresseerd in zou zijn?

Pleun: Nee.

Freek: Totaal niet?

Pleun: Nee, ik vind een bioscoopzaal helemaal niet gezellig. Als je naar een theater gaat ofzo, dat is helemaal prachtig. Dat is een podium, dat is heel mooi. Daar wil ik dan best naartoe om iets anders te zien, maar bij een bioscoopzaal gaat gewoon echt om het grote scherm verder is er helemaal niets, als er mensen voor gaan staan om iets te doen...dat hoeft voor mij echt niet.

Freek: Het is niet zo dat ze voor het scherm gaan staan, maar het wordt dan uitgezonden..bijvoorbeeld Andre Rieu in Wenen kunnen ze dat live opnemen, dat wordt doorgezonden naar de Pathé in Tilburg...

Pleun: Oh oké, dat kan wel leuk zijn...denk ik.

Freek: Maar niet helemaal je doelgroep...

Pleun: Andre Rieu sowieso niet. Maja, nou, kijk, je gaat naar een film als die film je leuk lijkt. Nou, als er iets anders heel leuk op televisie komt, is het misschien best leuk om dat op een groot scherm in de bioscoop te kijken.

Freek: Oké...en iets als een filmmarathon of een nachtelijke première...heb je dat ooit wel eens gedaan?

Pleun: Ik heb ooit een première gezien...

Freek: Kan je je daar iets van herinneren?

Pleun: Ja...

Freek: Zoals?

Pleun: Dat dat niet heel veel uit maakt, dat het vooral heel laat is. En dat is dan op zich wel spannend, maar voor de rest niet heel boeiend. Nou, volgens mij doen ze ook wel...iets met verkleden maar daar ben ik zelf...daar ben ik nooit bij geweest. Die première voor mij was van THE EXPENDABLES, dat was niet verkleed. Je kreeg alleen KFC eten er bij.

Freek: Iets met verkleden?

Pleun: Ja, zo'n nacht première van TLOTR ofzo, dan zijn mensen wel verkleed.

Freek: Zou je dat zelf ooit doen?

Pleun: Absoluut niet.

Freek: Oké, bijna door mijn vragen heen. Concluderend; bereikbaarheid is een groot pluspunt.

Pleun: Ja, het zit gewoon in de stad.

Freek: Ja, lekker. Want je wil daarna nog wat drinken. Uitstraling vind je niet zo...beetje ongezellig. De aankleding van de bioscoop zelf.

Pleun: Ze doen hun best. Ik zie de laatste jaren, dat ze het proberen bij de Pathé, en dat het ook wel beter wordt maar dat het nog steeds niet...het blijft een massaal gebeuren en ik denk ook...ik weet ook niet zo goed wat ze daar nog aan zouden moeten doen. Het is nou eenmaal een heel groot gebouw met grote zalen....Ja, ik zie het niet voor, ik zou zo ook niet kunnen bedenken hoe je dat gezellig kan maken.

Freek: Snap ik. Is ook moeilijk. Als allerlaatste vraag; heb je wel eens een negatieve bioscoopervaring gehad. Waarvan je denkt dat was helemaal niets...

Pleun: Ja, maar dat lag niet...lag een beetje aan de bioscoop. Zaten er mensen alleen maar herrie te maken. En toen ging ik naar bed en naar zo'n bewakingsman; ik zeg er zitten een stel jongeren in de zaal en die zijn heel irritant, hebben muziek aanstaan...'ja daar kan ik niets mee...want ik kan ze niet op heterdaad betrappen, hij wilde ook niet met mij mee. Toen dacht ik wat is dit voor onzin. Tegenwoordig hebben ze bescherming tegen overlast. Kan je smsen naar een nummer. Kun je zonder dat mensen weten dat je gaat klikken...komen ze stiekem kijken en kan je ze op heterdaad betrappen dus ik denk niet dat dat nog een keer gaat voorkomen. Weet ook niet hoe het werkt en of het werkt. ik heb het ook nog nooit gedaan...toen was dat nog niet.

Freek: Duidelijk, heb je zelf nog iets toe te voegen...op te merken.

Pleun: Nee, niet perse.

Freek: Oké, dan wil ik je hartelijk bedanken. Dan zijn we er doorheen.

9.3.6 Transcript interview Melissa Helena Pieters

Respondent: Melissa Helena Pieters.

Leeftijd: 25

Bioscoop: Pathé Eindhoven

Datum: 27-10-2015

Freek: Hallo. Oké. Melissa

Melissa: Ja, hallo.

Freek: Goedenavond. Even twee formele dingetjes voordat we beginnen. Je bent er van de hoogte dat dit interview wordt opgenomen.

Melissa: Ja.

Freek: Je bent er mee akkoord dat dit interview wordt gebruikt voor een scriptie voor de UU?

Melissa: Absoluut.

Freek: Mooi. Hebben we dat gehad. Oké, Melissa, jij komt uit België, Gent. En je woont, je hebt een tijdje in Eindhoven.

Melissa: Ja.

Freek: Je bent zowel in België als in Eindhoven naar de bioscoop geweest.

Melissa: Ja, en in Tilburg.

Freek: Hoe vaak per jaar ga jij gemiddeld naar de bioscoop?

Melissa: Uhm, goede vraag. Best veel wel hoor. Zeg twintig keer.

Freek: Oh..

Melissa: Tussen de 12 en 20 keer.

Freek: Dus zeker wel 1x per maand?

Melissa: Ja, bijna wel.

Freek: Dan ben je best een fervent bioscoopbezoeker?

Melissa: Jawel...

Freek: En als je dan naar een voorkeursbioscoop kijkt, heb je die?

Melissa: Ja, het liefste ga ik naar de Sfinx in Gent.

Freek: Oké, kan je uitleggen wat de Sfinx is?

Melissa: Het is echt nog een klein theaterbioscoopje, heel romantische decors, met van die lantaarns in de bios, nog van die gordijntjes die open en dicht gaan...tijdens de reclame...en uh, je kan je eigen eten en drinken nog meenemen.

Freek: Dat mag gewoon?

Melissa: Ja, maar ze serveren ook gewoon als je iets wil.

Freek: Dus een soort romantische arthouse bioscoop?

Melissa:Ja...

Freek: Hoeveel zalen heeft die bioscoop?

Melissa: Zes of zeven...

Freek: Dat is nog best flink, qua zaalaantal...

Melissa: Ja, het is een heel groot...oud gebouw, maar uhm...de zalen zijn relatief klein...

Freek: Qua zaal en filmaanbod wel divers?

Melissa: Ja, het zijn wel de arthouse movies natuurlijk. Maar ze draaien heel veel. Alle Cannes producties, Sundance dingen...alle soorten type films.

Freek: De Sfinx in Gent...qua architectuur en aankleding...oldschool?

Melissa: Ja, en sfeervol. Daarom ga ik naar daar. Relatief ook een goede prijs. Kaartjes, bonnetjes voor als je je jas ophangt...krijg je dat soort kaartjes.

Freek: Een soort theateridee? Vet.

Melissa: Heel leuk.

Freek: En als je dan kijkt naar een bioscoop in Eindhoven of Tilburg, naar een Pathé. Wat vind je daar dan minder aantrekkelijk aan in vergelijking met de Sfinx in Gent?

Melissa: Sowieso het bombastische...

Freek: Uhu.

Melissa: Het uhm, de complexen, het staal, het...uh, het grote geld ofzo. Het is allemaal blockbuster en..uhm, ja beetje kapitalistisch bijna.

Freek: Ja..

Melissa: Dat vind ik niet leuk..

Freek: Spreekt je niet direct aan?

Melissa: Nee, niet direct.

Freek: Als je kijkt naar de uitstraling van het gebouw, valt je dan iets op?

Melissa: Zegt me niets...ja staal.

Freek: Spreekt het bioscoop, of had het ook een kantoorgebouw kunnen zijn?

Melissa: Uhm...ja, misschien is het eigenlijk wel bijna kantoor. Alhoewel, nee. Ik zou zeggen wel bios, want...weetje, in België zijn die complexen precies hetzelfde. Dus het is wel; oja bios, gigantische bioscoop. Ultimate...experience.

Freek: Als je kijkt naar de ligging van de bioscoop in Eindhoven, de Pathé. Ligt best in het centrum. Vind je dat fijn. Positief?

Melissa: Ja, op zich wel ja. hoort er ook bij, bij de stad. Moet ook toegankelijk zijn. Ik zou ook niet ergens aan de rand van de stad naar de bioscoop gaan.

Freek: Waarom niet?

Melissa: Omdat ik te lui ben denk ik. Haha. Ik ben echt een stadmens. Alles moet op fietsafstand, op loopafstand. Bij de gezellige boel. Bij de massa...

Freek: Heeft het er mee te maken dat je nog iets wil doen voor of na de film?

Melissa: Ja, bijvoorbeeld...er hoort altijd een drankje bij. Vind ik wel. Je moet even kunnen kletsen over wat je allemaal gezien hebt. Dat vind ik wel fijn.

Freek: Maar dat doe je niet in de Pathé begrijp ik?

Melissa: Doe ik niet in de Pathé nee..nee

Freek: Kun je zeggen waarom niet?

Melissa: Uhm, echt grof, maar het is toch een bepaald soort mensen die daarheen gaan. Is echt grof he, maar...ja, het is toch heel commercieel en het..kijk ik ben sowieso echt van de arthouse films, dus ik denk vaak van; godverdomme die mensen zitten allemaal naar Batman te kijken en de nieuwe James Bond, maar er zijn zoveel mooiere dingen...dan dat..en ik weet gewoon die mensen kennen dat niet want die gaan voor het vermaak en de prikkels en de Dolby Surround system of IMAX..

Freek: Meer de fastfoodfilmconsumptie dan voor de film gaan?

Melissa: Ja, precies.

Freek: Als je..er zijn natuurlijk de aankleding in die Sfinx, vind je dat mooi als je binnen komt? Is daar nog een ouderwetse foyer?

Melissa: Ja, ja, precies. Mooie stoelen ook nog. Ook...hoe heet dat, vloeren zoals vroeger bij de Oscars, weet je wel. Dan krijg je echt het idee 'misschien ben ik ook wel een filmster.'

Freek: Krijg je echt het gevoel dat je stijlvol naar de film gaat?

Melissa: Ja, echt deel van de film. Ik zou bijna een galajurk aan willen trekken. Alsof je naar de opera gaat, maar ik ga naar de film. Ja.

Freek: Is dat iets wat je bij de Pathé minder hebt?

Melissa: Ja, massa...vreten, popcorn. En superduur. Vijf euro voor een popcorn.

Freek: En de toeslagen...

Melissa: Overal toeslagen. Popcorn is ook niet vers. Ik weet gewoon; ik krijg nu iets wat waarschijnlijk al twee dagen oud is. Een vriendin van mij werkte bij de bios, bij de Kinopolis. En die zegt ook; na de laatste vertoning wordt alles in vuilniszakken gedaan en wordt dan de volgende dag in zo'n machine gedaan...

Freek: Om et nog een beetje vers te laten lijken?

Melissa: Precies.

Freek: Als je de Pathé binnen loopt, zijn er dingen die je opvallen? Qua ruimte, aankleding of efficiëntie?

Melissa: Het is heel modern, het is echt van nu hoor. Ze gaan wel echt mee met de tijd en het..kijk...ik heb er wel respect voor, hoe ze dat soort prikkels en dat...ja alsof je bijna naar een pretpark gaat. Ik bedoel ook...wat was het laatst..toen was ik naar de bios en toen hadden ze een mega..3d poster van The Terminator..keimooi. En dan merk ik ook van ja; leuk, maar goh al dat geld weet je wel...ja. Ook veel digitaal, en dat vind ik niet zo fijn. Wat je zegt, alles op de computer, de tickets komen er uit, die 3d brillen en...ja..het zegt mij gewoon niet zo veel.

Freek: Spreekt je niet zo aan?

Melissa: Nee.

Freek: Meer op de prikkels gericht?

Melissa: Ja, het is echt bijna propaganda zou ik het bijna noemen. Allemaal schreeuwerig, bombastisch. Geef veel geld uit want het is spectaculair. Vooral niet denken aan de buitenwereld, en wat er allemaal slecht is in de wereld. Gewoon continue...

Freek: Die mensen er doorheen...

Melissa: Ja, niet de realiteit, en dat is ook wel mooi hoor...maar ja..

Freek: Maar je bent je er wel heel bewust van dan...hoe die verschillende bioscopen naast elkaar bestaan?

Melissa: Ja, ik hou ook echt van de bioscoop wel hoor. Zo leuk.

Freek: En als je met iemand naar de Pathé gaat, en je loopt die grote trappen op, die ze in Eindhoven ook hebben. Kom je bij de consumptieverkoop aan..zijn er dingen die er anders zijn dan bij de Sfinx?

Melissa: Ja, veel minder gewoon. Het is gewoon een biologisch sapje, een zak chips en een chocoreep. Twee euro en het is klaar. het is gewoon...een te groot aanbod. Consumptiemaatschappij gewoon. Alles in zo'n Pathé, bakken snoep, kinderen allemaal graaien en dan...ja, en nog een cola erbij en uhm, en..

Freek: En dat werkt zo'n supermarktje ook in de hand, dat je zelf alles kan pakken.

Melissa: Ja het is gewoon te veel. En nu ook sinds kort alcohol.

Freek: Ja?

Melissa: Alcoholaanbod is zo breed.

Freek: Ik kan me nog herinneren; eerst was het een grolschje, nu ook whiskey...

Melissa: Ja, en halve karaffen wijn...kan je ook al...en zelfs Duvel met een Duvelglas. Dat vind ik ook wel oké, want in de Sfinx kan je dat ook...een whiskey en een Duvel....maar ja...ik vind dat toch anders..ik weet niet...

Freek: Als je kijkt naar de zalen zelf, de Sfinx is dan best kleinschalig, Pathé is qua opzet heel groot. Als je zo'n Pathé zaal binnenloopt, zijn er dan plekken waar je graag gaat zitten?

Melissa: Ja, maar ik kan niet meer kiezen. Ja, graag. Ik zit altijd graag bovenaan in het midden, maar dat gaat niet. Maar dat gaat gewoon niet...dat is kut. Want dan is er ziek veel plaats, maar dan zitten er mensen naast mij, terwijl ik denk; kijk nu, ik wil eigenlijk liever ergens anders gaan zitten, maar als je komen controleren ben je de sjaak. Ik snap ook wel dat ze dat doen maar, ja...ik vind het wel jammer.

Freek: Liever ook een stoeltje er tussen?

Melissa: Ja eigenlijk wel, en kunnen kiezen waar ik zit. Dan voel ik me zo verplicht, dan denk ik van; gaan jullie dat ook al beslissen voor mij. Waar ik nog moet zitten ook. En ik moet al heel veel betalen voor het kaartje en het eten en dan ook nog eens zitten waar jullie willen waar ik zit.

Freek: Ga je bij de Pathé wel eens iets eerder naar binnen om daar een drankje te doen?

Melissa: Nooit, ga ik liever ergens anders. Een leuk cafeetje, en dan naar de bios.

Freek: En waar heeft dat mee te maken?

Melissa: Ik vind het niet echt sfeervol. Lelijk tapijt. Gekke sterren. Gigantische filmposter in karton. Ik vind die...dat hoef ik allemaal niet.

Freek: Wat de Pathé sinds een tijdje wel doet is het aanbieden van VIP arrangementen, kan je iets luxer naar de bioscoop. Betaal je wel flink meer, maar krijg je je eigen garderobe, krijg je een glaasje jus of champagne en je mag achterin de zaal gaan zitten op luxe stoelen.

Melissa: Oh, jaja, die koppel dingen. Jaja.

Freek: Heb je zoiets wel eens gedaan?

Melissa: Nooit.

Freek: Nooit?

Melissa: Wist niet dat het bestond.

Freek: Zou je dat wel eens willen doen?

Melissa: Goh ja...je moet alles een keer proberen zeg ik dan maar...niet bij de Pathé.

Freek: Niet bij de Pathé?

Melissa: Zou ik niet doen nee. Te weinig sfeer ofzo, in zo'n gigantische zaal...ja, dat is geen sfeer hoor. Dat zou ik niet doen. En ik..gun het ze ook niet.

Freek: Je gunt het de Pathé als keten niet?

Melissa: Nee. Voor mij geen VIP arrangement.

Freek: Wat ze sinds een tijdje ook doen...is, het aanbod verbreden. Meer zijn dan alleen een bioscoop. Een soort entertainmentcentrum worden. Andersoortige films, en dan doel ik op Balletvoorstellingen, opera, game-avonden.

Melissa: Ja, ook docu's enzo, ja...er was nog iets wat ik zag laatst. Ja dan denk ik van yes; cultuur binnen het entertainment. Weet je, de iets diepere laag dan al die blockbusters zonder inhoud. Dus dat vind ik wel heel positief. ik bedoel ja, het feit dat Pina Bage met haar voorstelling in de Pathé stond is echt baanbrekend eigenlijk in zijn genre...dus dat vond ik wel heel...

Freek: Dat zou je wel leuk vinden?

Melissa: Absoluut. Dat zou mij meer aanspreken maar ja...uhm, ik zou nog steeds naar die kleinere bioscopen gaan maar ik denk wel de meerderheid van de mensen die naar de Pathé komt die dat soort dingen niet kennen. Die zien oja dat is goed. Een eerste aanzet tot weten dat er meer is. Zij weten niet dat dit soort dingen ook bestaan, en dat ze ook naar dat soort dingen zouden kunnen kijken. En ik ben zeker van dat ze allemaal ontroert zouden zijn. Ben ik zeker van.

Freek: Denk je dat niet in eerste instantie het publiek wat hierop afkomt aansluit bij dat andere aanbod?

Melissa: Uhm...

Freek: Ik dacht eigenlijk...

Melissa: Daarvoor ken ik de...

Freek: Ik weet het ook niet, maar omdat jij zei dat het grote deel komt voor de Blockbuster...maar als er een voorstelling in een kleinere bioscoop wordt gegeven, zou je daar heen gaan?

Melissa: Ik ben ook daar geweest!

Freek: Oh, je bent daar ook geweest?

Melissa: Zeker.

Freek: Naar die voorstelling?

Melissa: Ja.

Freek: Maar zie je dan ook niet dat ze het arthouse principe een beetje proberen te kopiëren?

Melissa: Mmm, nou ik denk van niet want dat kunnen ze nooit evenaren. Dat gaat bijna niet, want dat zijn zij niet. Ze zijn voor die massaconsumptie. Maar het feit dat ze het een kans geven, uhm, om het in ieder geval aan het grote publiek een soort van te laten zien vind ik wel al een grote stap en eigenlijk heel mooi dat ze het een kans geven. Kijk cultuur wordt wegbezuinigd, maar dit is weer net een kleine kans van; he...

Freek: Om je te profileren van 'dit hebben we ook nog'

Melissa: Ja, kan ook heel mooi zijn. Dus in dat opzicht vind ik het niet kopiëren. Juist een mooie mogelijkheid voor de alternatievere mensen van 'he, we worden ook gehoord' ofzo. de grote kapitalisten denken ook nog aan ons.

Freek: Ja, zo is het wel ja. Als je...kijkt naar andere dingen die ze aanbieden. Midnight premières, filmmarathons...

Melissa: Girls at the movies...

Freek: Thema avonden?

Melissa: Ja...

Freek: Ooit gedaan?

Melissa: Nee, vind ik verschrikkelijk. Ah, met die 50 SHADES OF GREY. Die girls night. Met die hele stand, met dildo's en...middelbare vrouwen werden ineens gehoord. Die hadden ineens het licht gezien. Dan denk ik van...

Freek: Totaal niet voor jou..?

Melissa: Nee, tuurlijk niet. Nee. Nee. Ah, nee, dan voel ik me verschrikkelijk. Echt. Met echt letterlijk geen geweer op mijn hoofd, krijgen ze mij daar.

Freek: Duidelijk. Als je...als je kijkt naar uhm, een negatieve bioscoopervaring die je ooit hebt gehad...bij de Pathé of ergens ander...is er eentje die je te binnen schiet?

Melissa: Daar moet ik even over nadenken hoor...negatief...uhm. Nou ja...ik heb er wel een, maar dan spreek ik mezelf een beetje tegen. Ik ben ooit naar SAW gaan kijken. Saw vier in de Kinopolis in Gent. Toen als het dat je nog mocht kiezen waar je zat. Wij waren iets te laat de zaal ingekomen, dus we hebben heel de voorstelling op de trap gezeten. We hadden absoluut geen idee waar we moesten gaan zitten, en er waren geen plaatsen, geen enkel idee. Op de trap. Heel vervelend.

Freek: Naast de stoelen?

Melissa: Ja, en dan is het natuurlijk goed als je je plaats weet, eigenlijk. Haha. Dat is dan het voordeel. Spreek ik mezelf nu wel tegen.

Freek: Grappig. Even terugkomen op pauzes; vind je pauzes fijn.

Melissa: Uhm, het hangt af van de film. Soms wil ik echt door, zit ik in die flow, en dan denk ik ja; nu moet ik weer iets gaan kopen...want ja, je blijft ook niet een kwartier zitten.

Freek: Iedereen met de nacho's en de popcorn. Afhankelijk van de...

Melissa: de laatste niet zoveel pauzes bij de Pathé...

Freek: Bij de Pathé doen ze nooit meer pauzes...

Melissa: Ah oké, ja dus...ik heb het niet zoveel meer gehad de laatste tijd dus...het hoeft van mij in ieder geval niet.

Freek: De laatste vraag met het gevaar dat ik in herhaling val...naar de bioscoop gaan is dan wel een..is dat een beetje het startpunt van een avondje uit? Dat je eigenlijk altijd wel een drankje er bij doet?

Melissa: Ja, wel. Ja, je wil toch lullen over die film daarna. Dat moet. Ja, ik heb altijd hevige prikkels, want in de Pathé heb ik dat wel...een heel intense ervaring met die IMAX en 3d, alhoewel het raakt me wel ofzo.

Freek: Door de technologie.

Melissa: Ja, waanzinnig. INTERSTALLER was waanzin. Een van de beste bioscoopervaringen..

Freek: Ik ben door mijn vragen heen. Heb je zelf nog iets toe te voegen? Wat wil je nog kwijt?

Melissa: Uhm, wat wil ik nog kwijt. Ik vind gewoon dat beide moeten blijven bestaan. Dus ik ben niet tegen Pathé, dus ik vind dat het er ook echt moet zijn, maar ik vind ook zeker dat die kleine bioscoopjes niet moet verdwijnen omdat die grote bedrijven dat overnemen. En films maken wordt steeds duurder en alles wordt illegaal gedownload,...en ik snap ook wel dat het duur is om naar de film te gaan. Dat is de prijs die we betalen voor het illegale, dat is gewoon. Ik heb het er wel voor over om date te betalen. Maar het kleine mag echt niet weggaan. Dat is het enige...ook zo tegen die

grote dingen zoals de Pathé ook als vind ik zelf ook heel leuk om in 3d een gigantische film te zien, maar niet de kleinere filmtheatertjes de das omdoen.

Freek: Dus voor jou concluderend; kleine filmhuizen top, als het niet anders kan de Pathé ook best leuk zijn.

Melissa: Precies. Ja.

Freek: Dan wil ik je bedanken voor dit interview. Top. Nou, meneer. Wordt weer genieten.